

TĒVJAS SARGS

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

GAISA SPĒKI —
TEHNISKI UN MŪSDIENĪGI

VARŠAVAS SAMITS

JŪLIJS
NR. 7
2016
€ 0,85

Ja esi Latvijas Republikas pilsonis vecumā no **18 līdz 39 gadiem** un esi ieguvis vai vasarā iegūsi vismaz vidējo izglītību, — tālākā informācija ir domāta **tieši Tev!**

Pat ja neesi vēl ieguvis vidējo, bet tikai pamata izglītību, arī Tev, ja esi pārliecināts par savām fiziskajām un garīgajām spējām, esi drosmīgs un vēlies savu karjeru saistīt ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Latvijas valsts piedāvā:

KARJERAS IESPĒJAS

Nacionālos bruņotajos spēkos

Latvijas Republikas pilsoņi (vecumā no 18 gadiem) tiek aicināti pieteikties profesionālajā militārajā dienestā (PD) Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS) un Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA).

Pieteikumu vari iesniegt, arī izmantojot internetu —
<http://www.mil.lv/Rekrutesana>

2016. gadā bruņotie spēki profesionālajā dienestā pieņems **700** karavīrus, 120 no viņiem — studijām Nacionālās aizsardzības akadēmijā. Savukārt 310 karavīrus uzņems dienestam Sauszemes spēku kājnieku brigādē, 45 — Speciālo uzdevumu vienībā, 55 — Štāba bataljonā, 35 karavīrus — Jūras spēku flotiles vienībā, 50 karavīrus — Gaisa spēku aviācijas bāzes vienībā. Šogad plānots rekrutēt arī 20 instruktorus speciālistus, kā arī 65 karavīrus speciālistus dienestam specializētajās vienībās.

PD kurss	PD pieņemamo skaits	Plānotais PD uzsākšanas datums
ŠBn/SUV/GS	20/5/10	06.01.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	10/10/10/5	20.01.2016.
SzS/SUV	50/5	10.02.2016.
SzS/SUV	50/5	09.03.2016.
IS	7	11.03.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	10/10/10/5	06.04.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	5/10/10/5	11.05.2016.
ŠBn/JSF/GS/SUV	10/5/10/5	01.06.2016..
SzS/SUV	50/5	27.07.2016.
SzS/SUV	50/5	07.09.2016.
NAA	120	12.09.2016.
SzS	55	16.11.2016.
SzS	55	21.12.2016.

Plānojot kandidēt uz kādu no iesaukumiem, rēķinies, ka mums būs nepieciešamas vismaz 2 nedēļas, lai pārliecinātos par Tāvu atbilstību PD prasībām

Neatliec pieteikšanos līdz pēdējam brīdim!!!

Nacionālie bruņotie spēki Tev NODROŠINĀS:

- Karavīra atalgojumu, sākot **ar pirmo dienu** — apmēram **€ 780** pēc nodokļu nomaksas;
- Bezmaksas **medicīnisko aprūpi**;
- **Formastērpu** un ekipējumu;
- **Bez maksas** — visu nepieciešamo **izglītību** karjeras uzsākšanai un turpināšanai;
- Pilnu militāro **sociālo garantiju** komplektu (**pabalsti, izdienas pensija, kompensācijas u.c.**);
- **Ārvalstu komandējumus**;
- Pašattīstības un izaugsmes iespējas;
- **Karjeru** visa darba mūža garumā;
- **Sociāli respektablu profesiju.**

Pretendentiem jābūt krimināli nesodītiem, ar atbilstošu veselības stāvokli, fizisko sagatavotību un psiholoģisko noturību.

INFORMĀCIJA

www.mil.lv

Rekrutēšanas un atlases centrā (adrese: Rīga, **Krustabaznīcas iela 9**)

Apmeklētāju pieņemšanas laiks — darba dienās no plkst. 9.00 līdz 16.00. Tālr. **67137137**

LATVIJAS ZIŅAS **2**

VARŠAVAS SAMITS **4**
NĀK AR VĒSTURISKIEM
LĒMUMIEM

2. ZEMESSARDZES **7**
NOVADS —
PAMATAPMĀCĪBAS LAUKA
NOMETNĒ
«MEŽA MACKEVIČOS»

NATO SAMITI. **8**
IELŪKOJOTIES VĒSTURĒ

LAI VAIROTU TICĪBU **9**
KOPĪGIEM MĒRĶIEM

BALTIJAS VALSTU **10**
MILITĀRĀ SADARBĪBA:
KOPĪGAS ATBILDES
MEKLĒJUMOS PĒC
UKRAINAS KRĪZESS

ATTURĒŠANA **12**

GAISA SPĒKI — **14**
TEHNISKI UN MŪSDIENĪGI

1919. GADA **16**
VASARA — VIENOTAS
LATVIJAS ARMIJAS
IZVEIDOŠANA

MALTĪTE NO ARMIJAS **22**
SAUSĀS PĀRTIKAS PAKAS

NEPTŪNS APBALVO **24**
ZS STUDENTU BATALJONU
PAR UZVARU ZS 25. VASARAS
SPORTA SPĒLĒS

TREŠO GADU PĒC **26**
KĀRTAS UZVAR MILITĀRĀS
POLICIJAS KOMANDA

PIRMĀ LATVIJAS **28**
JAUNSARDZES
SPARTAKIĀDE GULBENĒ

ĢENERĀLIS **31**
KĀRLIS GOPERS

ĀRZEMJU ZIŅAS **34**

KAUJAS LAUKĀ **36**
IENĀKS JAUNS MĀKSLĪGĀ
INTELEKTA PĀRSTĀVIS

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Jaunsardzes un informācijas centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391
Žurnāliste **Džoanna Eglite** — 67335391

Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399
Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Fotogrāfs **Gatis Indrēvics** — 67335391
Fotogrāfs **Ēriks Kukutis** — 67335391
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**.
7214 Elberton Avenue, Greendale,
WI 53129 USA.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūnīd.

7. jūnijā Rīgā notika *EUROMIL* (*European Organisation of Military Associations*) organizēts seminārs un apalā galda diskusija par karavīru organizāciju un arodbiedrību biedru interesēm, darbībām un iespējām Austrumeiropas valstīs.

Seminārā ar ziņojumiem par karavīru tiesībām un pamatbrīvībām, dienesta apstākļiem, sociālā nodrošinājuma un izglītības iegūšanas iespējām uztājās Eiropas Savienības institūciju, vairāku Austrumeiropas valstu organizāciju, aizsardzības ministriju un cilvēktiesību institūciju pārstāvi no Somijas, Vācijas, Polijas, Lietuvas, Latvijas, Igaunijas un Ukrainas. Diskusijās vērtēja tēzes, ka karavīrs ir pilsonis uniformā, piemērošanu, jo visās valstīs karavīriem ir noteikti zināmi tiesību ierobežojumi, piemēram, nav tiesību streikot.

Seminārā no Latvijas piedalījās Latviešu strēlnieku apvienība, kas ir organizācijas dalībniece kopš 1995. gada, Aizsardzības ministrijas, Nacionālo bruņoto spēku un Latvijas Cilvēktiesību centra pārstāvji.

EUROMIL ir pārstāvētas 36 dienā un atvaļināto karavīru organizācijas no 23 Eiropas valstīm.

No 13. līdz 18. jūnijam Šķēdes poligonā, Pāvilostas novada Vērgales pagastā notika pretgaisa aizsardzības mācības «*Baltic Zenith 2016*», kuru laikā tika pilnveidotas karavīru un zemessargu iemaņas kaujas šaušanā ar tuvās darbības pretgaisa aizsardzības raķešu sistēmu *RBS-70* gaisa mērķos.

Mācībās piedalījās aptuveni 90 karavīru un zemessargu no Gaisa spēku aviācijas bāzes Pretgaisa aizsardzības divizionā un Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības bataljona, kā arī Lietuvas bruņoto spēku Pretgaisa aizsardzības vienības karavīri. Mācību mērķis bija profesionāli sagatavot zenitrāķešu *RBS-70* operatorus. Mācību laikā drošību Baltijas jūrā, mācību norises vietas teritoriālajos ūdeņos, nodrošināja Jūras spēku flotiles Patruļkuģu eskadras kuģis «Skrunda».

Šķēdes mācību bāze ir vienīgā Latvijā, kurā ir iespējams veikt praktiskus šaušanas vingrinājumus gaisa mērķos, izmantojot pretgaisa aizsardzības ieroču sistēmas.

16. jūnijā noslēdzās ASV Aizsardzības sadarbības biroja divpusējo attiecību virsnieka pulkvežleitnanta Timotija Broka divu gadu dienests Latvijā. Novērtējot pulkvežleitnanta T. Broka darbu un ieguldījumu Latvijas drošības un aizsardzības stiprināšanā un veicināšanā, aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis viņam pasniedza aizsardzības ministra apbalvojumu «Atzinības goda zīme».

«Dienesta laikā Latvijā pulkvežleitnants T. Broks apliecinājis sevi ne tikai kā augsta līmeņa profesionālis un kolēģis, bet arī kļuvis par tuvu draugu Latvijai, mums visiem. Draugs, kurš sevi veltījis Latvijai ar sirdi un dvēseli, izrādot rūpes un neuztverot Latvijā pavadīto laiku kā ikdienišķu. Kaut vairāk pasaulē būtu tādu cilvēku, kuri sevi ar tādu atdevi un lielu enerģiju velta darbam un kopējās drošības situācijas uzlabošanai» pasniedzot apbalvojumu, uzsvēra aizsardzības ministrs. «Mēs patiesi augstu novērtējam pulkvežleitnanta paveikto Latvijai un nekad to neaizmirsīsim!»

Pasniedzot pulkvežleitnantam T. Brookam Nacionālo bruņoto spēku komandiera goda rakstu, Apvienotā štāba priekšnieks ģenerālmajors Juris Zeibārts sacīja: ««*Saber Strike*» ir labākais apliecinājums pulkvežleitnanta T. Broka profesionalitātei un ieguldījumam ASV un Latvijas ciešo sadarbības un draudzības saišu stiprināšanā.»

Pulkvežleitnants T. Broks ir bijis galvenais sadarbības koordinators starp ASV Mičiganas Nacionālo gvardi un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem kopš 2014. gada, kad viņš uzsāka dienestu Latvijā, ASV Aizsardzības sadarbības birojā. Turklāt viņš ir iesaistījies Latvijas aizsardzības spēju stiprināšanas projektos jau no 2009. gada. Īpaši svarīga pulkvežleitnantam T. Brookam ir bijusi Lielvārdes aviācijas bāzes attīstība. Viņš ir sniedzis būtisku ieguldījumu, lai Latvijā būtu vērojama ASV Gaisa spēku klātbūtne, to skaitā *A-10*, *B-52* un *F-15* lidmašīnas, lai Latvijas karavīri apgūtu spējas, kas nepieciešamas Gaisa spēku aviācijas bāzes attīstībai.

Pulkvežleitnantam T. Brookam ir bijusi noteicošā loma, koordinējot jautājumus arī par bruņoto spēku gaisa atbalsta koordinātoru (*JTAC*) apmācību un apvienotā uguns atbalsta priekšējo novērotāju (*JFO*) attīstību Nacionālajos bruņotajos spēkos. Pateicoties šī virsnieka ieguldījumam šo spēju attīstībā, Latvija ir spējīga jau apmācīt citas *NATO* valstis.

17. jūnijā Nacionālo bruņoto spēku (NBS) Gaisa spēku aviācijas bāzē Lielvārdē notika svinīgā taktisko radiolokatoru «*Sentinel*» dāvināšanas ceremonija, kurā NBS saņēma pirmos divus pretgaisa aizsardzības radiolokatorus no ASV. Kopumā Latvija saņems četrus šādus radiolokatorus.

Ceremonijā piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, ASV vēstniece Latvijā Nensija Bikofa Petita un Mičiganas Gaisa spēku Nacionālās gvardes 127. eskadriļas komandieris brigādes ģenerālis Dž. D. Slokums.

Aizsardzības ministrs uzrunā norādīja: «Šodien, kad pieminam vienu no vīstusākajām dienām mūsu valsts un tautas vēsturē, mēs esam klāt arī ļoti nozīmīgu lēmumu izpildes brīdī. Ir ļoti svarīgi, un to mēs redzam arī šodien, ka Latvija kā *NATO* dalībvalsts nav viena, būvējot un stiprinot savu aizsardzību un drošību.»

ASV vēstniece Latvijā Nensija Bikofa Petita norādīja, ka šo radaru dāvinājums apliecina ASV stingro apņemšanos stiprināt Latvijas un reģionālo drošību.

NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube uzrunā teica: «Es gribu pateikt paldies Amerikas Savienotajām Valstīm par šo ļoti nozīmīgo dāvinājumu, tāpat es gribu pateikties visiem, kas bija iesaistīti šajā procesā un tiks iesaistīti turpmāk arī apmācībā un visos pārējos procesos, lai panāktu pilno kaujas gatavību atbilstoši mūsu attīstības plāniem.»

«Panākumi, ko mēs šodien atzīmējam, atspoguļo ne tikai mūsu lieliskio savstarpējo sadarbību ar Latviju, bet arī kalpo kā pastāvīgu saistību un noturīgas partnerības simbols un vēl viens solis ceļā uz ilgstošu draudzību. Šie radari būs līdzeklis kolektīvās aizsardzības nodrošināšanā nākotnē, sargājot brīvības, neatkarības un pašnoteikšanās principus,» ceremonijā uzsvēra Mičiganas Gaisa spēku Nacionālās gvardes 127. eskadriļas komandieris brigādes ģenerālis Dž. D. Slokums.

«*Sentinel*» ir pārvietojams taktiskais pretgaisa aizsardzības un ieroču vadības radiolokators, kurš spēj identificēt helikopterus, liela ātruma uzbrukuma lidmašīnas, raķetes un bezpilota lidaparātus. NBS radiolokatorus «*Sentinel*» izmantos, savienojot ar tuvās darbības pretgaisa aizsardzības raķešu sistēmu *RBS-70*, kuru izmanto svarīgu objektu un gaisa telpas aizsardzībai, kā arī militāru vienību tuvu atbalstu kaujā.

20. jūnijā Valsts prezidents Raimonds Vējonis svinīgā ceremonijā pasniedza brigādes ģenerāļa dienesta pakāpes zīmotnes NBS Apvienotā štāba priekšnieka vietniekam atbalsta jautājumos pulkvedim Ivo Mogilņijam. Brigādes ģenerālis Ivo Mogilņijs NBS dien kopš 1992. gada, kad iestājās Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā. Kopš 2002. gada I. Mogilņijs dienestu turpinājis Nacionālo bruņoto spēku štābā.

2004. gadā viņš iecelts Nodrošinājuma departamenta priekšnieka amatā un 2009. gadā — Nacionālo bruņoto spēku Apvienotā štāba priekšnieka vietnieka amatā. Laikā no 2012. līdz 2016. gadam pildījis 1. ranga aizsardzības atašeja pienākumus ASV un Kanādā. 2016. gada aprīlī tika iecelts par NBS Apvienotā štāba priekšnieka vietnieku atbalsta jautājumos.

1. jūlijā Latvijas kontingents uzsāka dežūru Lielbritānijas vadītajā ES Kaujas grupā, kurā piedalās arī Somija, Īrija, Lietuva un Zviedrija.

ES Kaujas grupas Latvijas kontingents ir veidots uz 1. Zemessardzes novada bāzes, piesaistot zemessargus no visiem Zemessardzes novadiem, un tā pamatā ir kājnieku rota ar spējām pildīt uzdevumus daudz nacionālā vidē. Latvijas kontingentu veido ap 100 karavīru un zemessargu, kuri dienesta pienākumus pilda galvenokārt spēku aizsardzības rotā.

Latvijas kontingents ir sekmīgi pabeidzis apmācību un ir sertificēts. 2015. gada nogalē Zemessardze sāka gatavoties dalībai ES Kaujas grupā ar personālsastāva individuālo iemaņu atkārtotāšanu, savukārt 2016. gada sākumā tika uzsākta militāro iemaņu pilnveidošana darbībai nodaļas un vada sastāvā.

30. jūnijā Kuldīgā norisinājās ES Kaujas grupas dežūras uzsākšanas svinīgais pasākums, kurā dalībniekus uzrunāja aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube un Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš. Pasākumā piedalījās arī 1. Zemessardzes novada komandieris pulkvedis Jānis Gailis un ES Kaujas grupas Latvijas rotas komandieris majors Viktors Kareckis.

Aizsardzības ministrs, uzrunājot klātesošos, teica: «Jūs esat apliecinājuši, ka Latvija ir gatava piedalīties un nodrošināt starptautiskās operācijas un būt daļa no ES Kaujas grupas. Jūs esat gatavi sniegt atbalstu krīzes situācijās ne tikai Latvijā, bet arī ārvalstīs. Šis ir ļoti liels izaicinājums, un jāatzīst, ka tas nav viegls. Jūs esat ilgi mācījušies, un rezultāts ir acīmredzams.»

«Jūs esat apliecinājums tam, ka Zemessardzei var uzticēties. Man ir patīss prieks, ka Latvijas bruņotie spēki ir kļuvuši stiprāki par vēl vienu profesionāli sagatavotu vienību,» uzsvēra NBS komandieris ģenerālleitnants R. Graube.

7. jūlijā Nacionālo bruņoto spēku Aviācijas bāzē Lielvārdē aizsardzības nozares vadība piedalījās piemiņas kapsulas iemūrēšanas ceremonijā, atklājot kazarmas būvniecību, kas paredzēta Latvijas un sabiedroto spēku karavīru izvietošanai.

«Iemūrējot šo kapsulu, mēs sākam būt kā zarmu, kurā dzīvos mūsu karavīri, NATO karavīri, kuri ikdienā rūpējas par to, lai šeit būtu miers. Demokrātija, neatkarība un miers — tās ir vērtības, par kurām mēs esam iestājušies un kuras esam gatavi aizstāvēt,» uzrunā apliecināja aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis.

Ministrs arī norādīja uz atbildību, kas saistīta ar infrastruktūras attīstības projektu realizēšanu un sabiedroto dzīves apstākļu uzlabošanu. «Es zinu, ka mēs tam esam gatavi, tāpēc pēc daudziem gadiem, kad varbūt kāds atradīs šo kapsulu, tajā būs rakstīts, ka mēs esam ieguldījuši lielu darbu, lai mūsu valsts būtu vienmēr brīva.»

NBS Apvienotā štāba priekšnieka vietnieks atbalsta jautājumos brigādes ģenerālis Ivo Mogilņijs uzsvēra, ka modernā kazarma ļaus nodrošināt uzņemošās valsts atbalstu un sabiedroto spēku karavīri Nacionālo bruņoto spēku Aviācijas bāzē varēs uzturēties ilgstoši, jo tiks uzlaboti arī karavīru sadzīves apstākļi. Netiešā veidā tiks paaugstinātas arī militārā lieldauka «Lielvārdē» operacionālās spējas.

I. Mogilņijs pateicās Aizsardzības ministrijai par politisko atbalstu, Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centram — par kazarmas būvniecības praktisko izpildi un būvuzraudzību, savukārt būvkompanijai «Arčers» novēlēja uzbūvēt kazarmu raiti un kvalitatīvi.

NBS kapelāns Ruslans Markvičs pēc kazarmas pamatu ievēģināšanas lūdza svētību celtniekiem, kas šeit strādās, un Gaisa spēku karavīriem, kas jaunajā kazarmā dzīvos, lai kalpotu Latvijai.

Šī ir pirmā kazarma, kas tiek būvēta NBS Aviācijas bāzē Lielvārdē. Trīs stāvu kazarmas projekts 3041,4 kvadrātmetru platībā paredz tajā izvietot līdz 310 karavīru. Kazarmas būvniecību plānots pabeigt 2017. gada sākumā. Papildus tiks uzsākta arī Aviācijas bāzes katluma, elektroapgādes tīklu, kā arī citu inženiertīklu rekonstrukcija. Projekta kopējās izmaksas būs 5 078 000 eiro. Projektu īsteno būvniecības uzņēmums SIA «Arčers».

11. jūlijā Nodrošinājuma pavēlniecībā notika svinīgā komandieru maiņas ceremonija — pulkvežleitnantu Ivo Mūrmani amatā nomainīja pulkvežleitnants Kaspars Zdanovskis, kas amata pienākumus uzsāka pildīt 12. jūlijā. Svinīgajā ceremonijā piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, NBS Apvienotā štāba priekšnieks ģenerālmajors Juris Zeibārts, Apvienotā štāba priekšnieka vietnieks atbalsta jautājumos brigādes ģenerālis Ivo Mogilņijs un regulāro spēku vienību komandieri.

Aizsardzības ministrs uzrunā uzsvēra: «Pagājušas mazāk nekā 30 stundas no vēsturiskā brīža un lēmumiem, kas ietekmēs mūsu valsts nākotni. Pieņemtie lēmumi NATO samītā Varšavā nozīmē strādāt vēl vairāk. Bez nodrošinājuma, lai cik labi būtu sagatavots karavīrs, mēs nespējam profesionāli veikt uzdevumus. Es zinu un ticu, ka Nodrošinājuma pavēlniecības personāls visu izdarīs pēc labākās sirdsapziņas, lai mēs varētu turēt savu solījumu sabiedrotajiem, lai sabiedroto karavīri pēc atgriešanās mājās varētu teikt, ka Latvija ir viņu otrās mājas.»

«Jūsu darbs starptautiskajā vidē ir augstu novērtēts. Lai gan jūsu veikums ne vienmēr ir pamanāms, varu droši teikt pašus atzinīgākos vārdus par jūsu paveikto intensīvajā mācību un treniņu periodā, kā arī par profesionalitāti sabiedroto spēku uzņemšanā Latvijā,» atzina ģenerālleitnants R. Graube.

Pulkvežleitnants Ivo Mūrmanis dienestu turpinās Apvienoto spēku pavēlniecībā Brunsumā Nīderlandē.

Stadiona iekšienē samita viesi varēja aplūkot ne pārāk lielu, toties iespaidīgu bruņojuma un tehnoloģiju izstādi, tostarp izlūkošanas dronu un radiolokācijas staciju. Samita pirmās dienas noslēgumā pār Nacionālo stadionu parādē lidoja arī NATO lidaparāti — dažādi iznīcinātāji un agrinās brīdināšanas un vadības sistēmas (AWACS) lidmašīna. Turpat stadiona teritorijā bija aplūkojama arī Polijas armijas bruņojuma izstāde.

Būtiskākais lēmums — austrumu robežas drošība

Lai gan NATO samita dienas kārtībā ir virkne jautājumu, kas skar drošības dimensijas visā pasaulē — no Austrumeiropas un Ukrainas līdz Sīrijai un «Islāma valsts» draudiem, Latviju, protams, prioritāri interesē samitā pieņemtie lēmumi par Eiropas Savienības austrumu robežas drošību. Samita lēmumi neliek vilties — pirmajā norises dienā tika panākta vienošanās par NATO spēku pastāvīgu klātbūtni Baltijas valstīs un Polijā rotācijas kārtībā, izvietojot katrā valstī bataljona līmeņa kaujas grupu. Šie spēki reģionā uzturēsies līdz brīdim, kad potenciālais apdraudējums vairs nebūs uzskatāms par aktuālu. Kā jau paredzēts iepriekš, Latvijā izvietoto NATO spēku vadošā valsts būs Kanāda, bet par pārējām dalībvalstīm puses vienosies sarunu ceļā.

«Ši ir ļoti nozīmīga, vēsturē ierakstīta diena — ne tikai Latvijai, bet arī visai aliansei. Pieņemtais lēmums bija milzīga izšķiršanās

Varšavas samits nāk ar vēsturiskiem lēmumiem

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš, Valsts prezidenta kanceleja, www.nato.int.

NATO samita mājvieta šogad no 8. līdz 9. jūlijam bija Polijas galvaspilsēta Varšava. Jau iebraucot pilsētā no lidostas, varēja redzēt, ka Varšava notikumam nopietni gatavojusies — vērienīgi drošības pasākumi bija vērojami teju visā pilsētā, īpaši tos varēja just, tuvojoties samita norises vietai — Nacionālajam stadionam. Tā ir milzīga apaļa celtnie, kas sporta vai citu vērienīgu pasākumu laikā var uzņemt vairāk nekā 70 000 cilvēku.

stadionā vienkārši «lidoja». Savukārt virs Varšavas šajās dienās nepārtraukti lidoja vairāki helikopteri, kas kontrolēja drošību gaisa telpā. Stadiona apkārtnē ikdienas dzīve pierimusi, un plašajās ielās bija redzami galvenokārt policisti spilgti dzeltenās atstarojošās vestēs. Drošība pirmajā vietā, atzina kāds no sastaptajiem apkārtnes iedzīvotājiem, sakot, ka šajās dienās ap stadionu dzīve rit pilnīgi citā ritmā nekā ikdienā.

Drošība — vispirms

Lai gan šķietami stadions nesaistās ar vietu, kur organizēt šāda līmeņa un vēriena pasākumus, Varšavas Nacionālais stadions šim mērķim der lieliski — tajā ir apjomīgas iekštelpas, lieliskas komunikācijas un pārdomāts plānojums, kas drošībniekiem ļauj īstenot rūpīgu, bet pārāk netraucējošu drošības pasākumu plānu.

Polijā samita norisei gatavojusies ļoti citīgi, viss bija pārdomāts un noritēja bez liekas aizķeršanās, tajā pašā laikā ne mirkli nepameta sajūta, ka notiekošais tika kontrolēts un pārbaudīts pat vairākas reizes. Samita viesus un mediju pārstāvjus uz norises vietām vizināja autobusi, internets un telekomunikācijas

Jau pēc pirmajām sarunām ar Kanādas pārstāvjiem tiek augstu novērtēta pušu mērķtiecība un vēlme sadarbīties.

par to, kā realizēt samītā pieņemtos lēmumus, lai īstenotu atturēšanas politiku un stiprinātu kopīgo aizsardzību,» pēc nozīmīgā lēmuma pieņemšanas atzina aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis. Protams, samīta laikā apspriesti arī citi aktuāli jautājumi, tostarp alianses dienvidu flangs, starptautiskās operācijas un Ukrainas jautājums, teica aizsardzības ministrs.

Runājot par NATO spēku stiprināšanu Baltijā un Polijā, mums ir skaidri jāsaprot, ka īstais darbs sāksies tikai pēc samīta — vienošanās ir panākta un apstiprināta, bet priekšā vēl ir garš un skrupulozs sarunu ceļš, kura gaitā noskaidrosies, kuras valstis bez Kanādas vēl piedalīsies NATO spēkos Latvijā, kādas būs šo valstu vajadzības, ko nāksies papildus nodrošināt mums, kā saskaņot un pilnveidot komandvadības ķēdes. «Mums kā uzņemošajai valstij tas uzlikts diezgan liels pienākums, bet mēs tam esam gatavojušies un, gribu teikt, jau esam gatavi. Mūsu pašu bruņotie spēki pašlaik arī ir ļoti svarīgā attīstības brīdī. Mēs labi apzināmies, cik daudz mums vēl jāstrādā, bet nebaidāties no tā,» sacīja R. Bergmanis.

Ar Kanādu — uz viena vilņa

Kā jau minēts, no samīta lēmumiem līdz to realizēšanai vēl ejams sarunu ceļš, kurā tiks precizēti visi jautājumi, kas saistīti ar NATO spēku izvietošanu Baltijas reģionā. «Vispirms mums ir precīzi jāzina, kāda būs mūsu sabiedroto iesaiste — vai tie būs jūras vai gaisa, vai sauszemes spēki, kādas būs šīs vienības — mehanizētās vai kājnieku, kā arī daudzi citi jautājumi. Tad mēs arī sapratīsim, vai mums ir kaut kas papildus jābūvē infrastruktūrā, vai nepieciešami vēl kādi citi uzlabojumi. Gribu uzsvērt, ka jau pašlaik mēs ieguldām ļoti lielus līdzekļus infrastruktūras pilnveidē gan savu karavīru vajadzībām, gan kā uzņemošā valsts. Mēs paplašinām savus poligonus, tā kā būtībā visi procesi, kas būs jāiedarbina, uzsākot NATO spēkus, notiek arī pašlaik. Iespējams, vajadzēs darīt vēl kaut ko papildus tām saistībām, ko esam uzņēmušies,» pēc sarunām ar Kanādas pārstāvjiem Varšavas samīta laikā atzina aizsardzības ministrs.

Runājot par NATO kontingenta skaitlisko sastāvu, R. Bergmanis sacīja, ka pašlaik vēl nav precīzi zināms, vai tas būs 500 līdz 1000 cilvēku liels kontingents, iespējams, ka karavīru varētu būt arī vairāk nekā 1000.

Komentējot tikšanos ar Kanādas aizsardzības ministru Hardžitu Sadžanu, R. Bergmanis norādīja, ka tā noritējusi vissirsnīgākajā gaisotnē un abpusējā sapratnē. Ministrs izteicis pateicību Kanādai par tās gatavību uzņemties daudznacionālās bataljona līmeņa kaujas grupas veidošanu un vadību Latvijā.

Valsts prezidents: jāuztur NATO vērtības, lai stātos pretī mūsdienu draudiem

8. jūlijā Varšavas samīta konferencē «Uzturot mieru: NATO loma», uzrunājot tās dalībniekus, Latvijas Republikas Valsts prezidents Raimonds Vējonis sacīja:

«NATO pirms 67 gadiem tika izveidota, lai aizsargātu brīvības, demokrātijas un likuma varas vērtības. Apdraudējumi ir mainījušies. Vieni ir izzuduši un citi nākuši vietā, tomēr tieši šīs vērtības mainīgajā un bīstamajā pasaulē ir jāvušas pasaulē spēcīgākajai aliansei palikt vienotai kopīgam mērķim — dzīvot mierā un drošībā.»

«Mūsu kaimiņš Krievija pēdējos gados ievērojami pastiprina savus bruņotos spēkus. Mēs jau esam redzējuši Ukrainā un Gruzijā, ka šādi manevri var pāraugt agresijā, okupācijā un aneksijā. Tas vēlreiz norāda, cik svarīgi ir saglabāt ciešu NATO apņēmību uzturēt mieru, īstenojot drošības pasākumus.»

8. jūlija preses paziņojumā pēc Kanādas premjerministra Džastina Trudo oficiālā paziņojuma par Kanādas lēmumu kļūt par ietvarnāciju daudznacionālajam NATO spēku bataljonam Latvijā Valsts prezidents Raimonds Vējonis puda:

«Lielāka sabiedroto klātbūtne reģionā stiprinās NATO aizsardzības spējas un nodrošinās atturēšanas efektu pret potenciāliem nākotnes apdraudējumiem.»

«Mēs ieguldām Latvijas aizsardzībā un stiprinām savas aizsardzības spējas, bet mums ir ļoti būtiski, ka aliansē ir vienprātīgs atbalsts mūsu reģionam. Svarīgi arī pašiem būt konsekventiem jautājumā par ieguldījumiem aizsardzībā. Mēs nedrīkstam atkāpties no mērķa līdz 2018. gadam sasniegt 2% no IKP valsts aizsardzībai.»

«Arī Kanādas aizsardzības ministrs uzsvēra, ka šie ir vēsturiski brīži gan Latvijai, gan Kanādai. Pieņemtais lēmums rada drošības sajūtu ne tikai NATO austrumu flangam, bet arī visai pasaulei.»

Sadarbība ir sākusies ļoti produktīvi, puses izrunājušas tuvākā laika sadarbības jautājumus, tostarp gaidāmās vizītes, kuru gaitā jāaskaņo visas nianšes.

«Ļoti svarīgs ir arī jautājums, ko mēs darīsim tajā brīdī, kad šie spēki ieradīsies, — kādas būs mācības, ko mēs trenēsīm, kā sadarbosimies,» teica aizsardzības ministrs.

R. Bergmanis uzaicināts vizītē uz Kanādu un, protams, uzaicinājis H. Sadžanu apmeklēt Latviju.

Savs labums arī mūsu aizsardzības spējām

Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, komentējot Varšavā pieņemto kolektīvo lēmumu par NATO spēku izvietošanu Baltijā un Polijā, uzsvēra: «Protams, tā ir ļoti priecīga un nozīmīga ziņa. Turklāt jāatceras, ka līdz šim mēs esam runājuši galvenokārt par divpusēju vai individuālo valstu lēmumu,

lai nodrošinātu drošību reģionā — šobrīd tas ir NATO kopīgais lēmums, un tas ir ārkārtīgi būtiski.» Par Kanādas uzņemšanos vadīt daudznacionālos bataljona līmeņa NATO spēkus Latvijā viņš sacīja: «Kanāda vienmēr ir bijusi ļoti atbalstoša mūsu drošības politikai. Pašlaik viņi ar savu lēmumu materializē šo atbalstu, un man ir patīams prieks, ka mēs būsīm kopā Latvijas teritorijā.»

Nedēļi pēc samīta NBS komandieris precizēja, ka Kanādas vadītā bataljona uzņemšana notiks esošā budžeta ietvaros un jauni ieguldījumi nav paredzami. «Jaunu kazarmu būve, infrastruktūras un poligonu attīstība jau ir mūsu plānos. Mēs izskatām arī iespēju karavīru izmitināšanai izmantot civilo struktūru — kā zināms, reģionos daudzviet ir salīdzinoši nesen remontētas un labā stāvoklī esošas skolas, internātskolas un profesionālās skolas, kas pašlaik stāv tukšas un neizmantotas.» Vēl nav zināmas ne visas valstis, kas piedalīsies NATO bataljona veidošanā, ne arī to prasības, taču NBS komandieris pieļāva, ka daļa no tām rotācijas laikā Latvijā varētu vēlēties testēt savas spējas, piemēram, dzīvojot lauka apstākļos un teltīs.

Ģenerālleitnantam Raimondam Graubem Varšavas samīts bijis jau devītais, kurā viņš piedalījies, taču nepārprotami — viens no trim nozīmīgākajiem. «Pirmais bija samīts, kurā Latvija pirms uzņemšanas NATO demonstrēja savas iespējas, otrs — kad mūs uzņēma NATO.» Šajā samītā pieņemtie lēmumi ir skaidra atbilde visiem skeptiķiem un izskanējušajām spekulācijām, kas apšaubīja NATO vēlmi būt vienotai un apņēmīgai

Turpinājums 6. lpp.

militārai organizācijai, uzsvēra NBS komandieris. Būtībā atbildes reakcija potenciālajai Krievijas agresijai ir jautājums par visas alianses, nevis kādas atsevišķas valsts drošību un teritorijas aizsardzību.

Runājot par aktuālākajiem NBS uzdevumiem saistībā ar NATO papildspēku uzņemšanu, R. Graube skaidroja — tās ir jau zināmās uzņemošās valsts saistības, kas jāpilda ciešā sadarbībā ar Aizsardzības ministriju. Tajā pašā laikā mūsu bruņotajiem spēkiem jācenšas gūt arī sev maksimālu labumu no daudznacionālo spēku klātbūtnes Latvijā, piemēram, apgūstot jaunus ieroču veidus un izmantojot apmaiņas programmas. Jaunajā situācijā varētu aktivizēties arī rezervistu un zemessargu apmācība. «Noteikti zināmu daļu šī bataljona spēju varētu iesaistīt arī reģionos, daudznacionālo spēku pārstāvjiem dodoties pie mūsu vienībām.»

Vērtējot uzsāktās sarunas ar Kanādu, NBS komandieris atzina, ka Kanādas puse šos jautājumus risina ar ļoti lielu atbildības izjūtu. «Mani patiešām priecē Kanādas atlieksme. Viņiem nav lielas pieredzes lielu aizsardzības projektu vadīšanā, taču ir ļoti liela ieinteresētība un augsta atbildības izjūta, kas to kompensē.»

Drošības būs vairāk

«Starptautiskā situācija pēc Varšavas samita būtiski nav mainījusies — Krimas okupācija ir noticis fakts, turpinās arī aktivitātes Austrumukrainā. Situācija ir ļoti saspringta, un pēdējā laika notikumi Nicā un Turcijā to tikai pastiprina,» secināja Aizsardzības ministrijas politikas direktors Jānis Karlsbergs.

«Baltija ģeogrāfiski atrodas tieši turpat, kur bijusi visu šo laiku, un Krievijas Federācija veido un pilnveido savus bruņotos spēkus pie mūsu robežas, īpaši to agresīvās sadaļas, ļoti klaji un publiski demonstrējot savas desanta spēku iespējas.»

Tomēr samits ir ieviesis jaunu izpratni par lietu kārtību — tas skaidri parādījis NATO vienotību un apņēmību aizstāvēt savas intereses. «Tagad mēs viennozīmīgi varam runāt par situāciju, kurā visas NATO dalībvalstis skaidri un nepārprotami pauž izpratni un gatavību ar darbiem pierādīt, ka Krievijas uzvedība mums nav pieņemama,» uzsvēra J. Karlsbergs. Ir pieņemts lēmums stiprināt savas pozīcijas Baltijas un Melnās jūras reģionos, turklāt Baltijas situācija ir akūtāka, jo Krievija atrodas tiešā robežas tuvumā. Pieņemot lēmumu izvietot Baltijas valstīs un Polijā bataljona lieluma kaujas vienības, NATO skaidri pauž, ka tā ir aktīva militārā organizācija.

Šajā gadījumā nav runas tikai par ASV iesaisti NATO jaunajās iniciatīvās — tajās piedalās vismaz desmit valstis, un tas ir priecējošs fakts, sacīja J. Karlsbergs. «Tas ir ļoti solidārs lēmums, un pat tik nelielas valstis kā Luksemburga izskata iespēju piedalīties ne tikai ar palīdzību, bet sūtīt arī savus karavīrus.» Tajā pašā laikā jāapzinās, ka NATO reģionā izvietojamos spēkus nekādā veidā nevar uzskatīt par situāciju eskalējošu faktoru, jo to skaits ir vairākkārt mazāks iepretī Krievijas armijas daļām, kuras koncentrētas pie Baltijas valstu robežām. «Taču šie NATO spēki noteikti var atturēt un bremzēt Krieviju no pārsteidzīgiem lēmumiem.»

Situācijas iespējamās saasināšanās gadījumā ir skaidrs, ka nekavējoties iesaistīsies NATO Ātrās reaģēšanas spēki, kam sekos arī visa NATO mehānisma iedarbināšana. Tomēr saistībā ar jauno situāciju jāreķinās arī ar dažādu provokāciju skaita iespējamo pieaugumu no Krievijas, provocējot sabiedrību, mēģinot izraisīt iekšējus konfliktus un citos veidos pārbaudot NATO gatavību šādām situācijām, esošo stāvokli kopumā raksturoja J. Karlsbergs.

Jau kopš Velsas samita Baltijas reģionā pastāvīgi uzturas partnervalstu karavīri, tādēļ starptautisko spēku klātbūtne būtībā jau ir aprobēta. Protams, tagad mēs uzņemsim ievērojami lielāku karavīru skaitu, tādēļ būs arī vairāk darba. «Taču mēs tam esam gatavi, jo līdz ar to ievērojami pieaugs arī drošības līmenis. Iespējams, kādus projektus nāksies piebremzēt, taču problēmas tas neradīs — galu galā šis ir iepriekš ļoti rūpīgi izvērts lēmums,» uzsvēra Aizsardzības ministrijas politikas direktors. Būtiskākais jautājums ir treniņu vietu pieejamība. «Sliktākajā gadījumā karavīri var dzīvot arī teltīs, taču ir jābūt vietai, kur darboties. Tādēļ plānojam turpināt attīstīt citus poligonus, ko varēs aktīvāk izmantot mūsu karavīri, tā atslēgojot Ādažus.»

Varšavas samitā pieņemtie lēmumi nozīmē arī to, ka Baltijas valstis, kas ir lielākie drošības garantiju saņēmēji, nedrīkst aizmirst solidaritāti un izpratni par mūsu partneru drošības vajadzībām, sacīja J. Karlsbergs, uzsverot šo aspektu kā ļoti būtisku, kas mums jāņem vērā. «Egoisms padara vāju, bet spēks ir sadarbībā.»

2. Zemessardzes novads — pamatapmācības lauka nometnē «Meža Mackevičos»

Zigmārs Krišāns,

kapteinis, 2. Zemessardzes novada Operatīvās daļas priekšnieks.

Foto — Normunds Mežiņš.

No šā gada 27. jūnijā līdz 15. jūlijam 2. Zemessardzes (ZS) novads ZS 34. artilērijas bataljona teritorijā organizēja pamatapmācības kursa lauka nometni. Nometnes laikā tika apgūtas šādas tēmas: ieroču apmācība, lauka kaujas iemaņas, kaujas šaušana, topogrāfija un orientēšanās, likumi un reglamenti, ierindas apmācība, pirmās palīdzības kurss (1. līmenis), sakaru apmācība, psiholoģijas nodarbības, fiziskā sagatavotība un kaujas granātas mešana. Apmācību procesā notika gan teorētisko, gan praktisko zināšanu pārbaude (lauku kaujas iemaņas, ieroči, topogrāfija utt.). Kursa ilgums atbilstoši mācību programmai bija 192 stundas, nometnes laikā zemessargiem mācību diena ilga no 9 līdz 10 stundām.

Kopumā lauka nometni uzsāka 230 zemessargi, no tiem dažādu iemeslu dēļ kursu nepabeidza 18 zemessargi. Lielākā problēma, izrādījās, bija veselība. 150 zemessargi nokārtoja visus pārbaudījumus un nometnes beigās saņēma vērtēšanas lapu par kursa beigšanu un sertifikātu, savukārt 19 zemessargiem apmācība būs jāturpina savā bataljonā.

Lauka nometnes apmācības plānošanu un vadīšanu organizēja 2. Zemessardzes novada S-3 daļas Mobilās apmācību nodaļas priekšnieks virsleitnants Dainis Mikanovs. Kopumā kā apmācību instruktori tika iesaistīti vairāki 2. Zemessardzes novada štāba un visu bataljonu karavīri un zemessargi.

Pamatapmācības kursa lauka nometni atbalstīja speciālisti no Nacionālo bruņoto spēku štāba Psiholoģijas nodaļas, NBS virs-

2. jūlijā nometni apmeklēja aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, kas bija apmierināts ar paveikto.

kapelāns Elmārs Pļaviņš, kā arī pārstāvji no Aizsardzības ministrijas, palīdzot psiholoģisko jautājumu risināšanā un sniedzot dažāda veida informatīvās lekcijas.

Par administrēšanu, ēdināšanu un izvietojumu lauka nometnē atbildīgs bija ZS 35. nodrošinājuma bataljons. Lielākais darbs nodrošinājuma jautājumos bija kapteinim J. Putnim un kapteinim S. Bukovskim. Kopumā no ZS 35. NBN nometnes norisēs tika iesaistītas trīs komandas, katrā līdz septiņiem zemessargiem, kuri gatavoja pārtiku lauka apstākļos. Katru nedēļu darbojās sava pavāru komanda, arī atbalsta speciālisti — šoferi, elektriķi un nodrošinājuma nodaļa.

Zemessargi lauka nometnē dzīvoja telšu pilsētiņā, teorētiskās nodarbības notika teltīs ierīkotās mācību klasēs. Ēdiens tapa lauka virtuvēs, turpat līdzās divās speciāli ierīkotās

teltīs zemessargi ieturēja maltītes. Zemessargiem tika nodrošināta arī iespēja izmantot dušu un izmazgāt veļu.

2. Zemessardzes novada pamatapmācības nometne bija viens no lielākajiem novada pasākumiem, kurā piedalījās arī 1. un 3. Zemessardzes novada zemessargi.

Par nometni bija liela interese gan viesu un preses dienā, gan arī citās dienās. Viesojoties nometnē, aizsardzības ministrs R. Bergmanis augstu novērtēja paveikto darbu. Nometni apmeklēja arī Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs J. Garisons, Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis L. Kalniņš, Aizsardzības ministrijas parlamentārais sekretārs A. Pantelējevs, Saeimas deputāti K. Krēsliņš un J. Vectirāns, sabiedroto valstu militārie atašeji, kā arī pašvaldību vadītāji, skolu direktori un Iekšlietu ministrijas struktūru pārstāvji. **13**

NATO samiti. Ielūkojoties vēsturē

Šā gada 8. un 9. jūlijā Polijas galvaspilsētā Varšavā norisinājās kārtējais (27.) Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) samits, kurā piedalījās alianses dalībvalstu un valdību vadītāji. Sniedzam ieskatu NATO valstu apspriežu vēsturē.

NATO samitu sanāksšanas laikiem nav noteiktas regularitātes, un katras šādas tikšanās norises laiku un vietu nosaka atsevišķi. Samitos parasti tiek pieņemti konceptuāli dokumenti un noteiktas alianses turpmākās attīstības principi, kā arī iezīmētas darbības prioritātes. Visās NATO sanāksmēs lēmumu pieņemšanā darbojas vienprātības princips.

Pirmais NATO samits notika **1957. gada 16.—19. decembrī Parīzē**. Tā galvenos uzdevumus un pašu sanāksšanas būtību norāda deklarācijā ierakstītais, proti, «pasaulei draud Padomju Savienības militārās varenības atbalstītā starptautiskā komunisma briesmas». Alianses tā brīža dalībvalstis pieņēma lēmumu «censties panākt lielāku vienotību, lielāku spēku un lielāku drošību ne tikai NATO dalībniecēm, bet arī visā pasaulē».

Otrais samits notika **Briselē 1974. gada 26. jūnijā**, un šajā tikšanās reizē NATO dalībvalstu vadītāji parakstīja «Atlantijas deklarāciju», apliecinot uzticību 1949. gadā noslēgtajam alianses līgumam. Arī trešā samita norises vieta bija **Brisele (1975. gada maijs)**. Šī foruma uzmanības lokā bija naftas krīze, kas sākās 1974. gadā. NATO dalībvalstis pauda nepieciešamību sadarboties ekonomisko problēmu risināšanā un stiprināt kolektīvās drošības principus.

Nākamais samits notika **1977. gada 10.—11. maijā Londonā**. Tā dalībnieki sprieda par NATO un Austrumeiropas valstu attiecību attīstības perspektīvām. Tajā tika pieņemta NATO dalībvalstu aizsardzības spēju nostiprināšanas ilgtermiņa aizsardzības programma.

NATO valstu vadītāju nākamā tikšanās norisinājās okeāna viņā krastā — **1978. gada 30.—31. maijā Vašingtonā**. Tajā tika pieņemta ilgtermiņa aizsardzības programma, ņemot vērā perspektīvas attiecībās ar Varšavas līguma valstīm.

Sestais NATO samits notika **1982. gada 10. jūnijā Bonnā**, Vācijā. NATO dalībvalstis pirmo reizi paziņoja par nepieciešamību «aizsargāt savas intereses arī ārpus alianses dalībvalstu robežām». Šāds paziņojums bija atbildes reakcija uz satraucošiem ģeopolitiskajiem notikumiem pasaulē: 1979. gadā notikušo padomju karaspēka iebrukumu Afganistānā, kā arī masveida protesta akcijām

pret komunistisko režīmu Polijā un tām sekojošo reakciju.

Nākamie četri samiti norisinājās **Briselē**. Septītais notika **1985. gada 21. novembrī**. Tā bija īpaša tikšanās, kura bija veltīta Ženēvā notikušajām ASV prezidenta Ronalda Reigana un Padomju Savienības līdera Mihaila Gorbačova sarunām par kodolieroču un kosmisko ieroču samazināšanu.

1988. gada 2.—3. martā notika astotais samits, kurā dalībvalstu lideri apsprieda izmaiņas starptautiskajā situācijā pēc tam, kad PSRS un ASV parakstīja līgumu par vidējās un mazās darbības rādiusa raķešu likvidāciju. Par NATO uzdevumu kļuva attiecību uzlabošana ar PSRS un citām Austrumeiropas valstīm.

Devītā Ziemeļatlantijas līguma organizācijas valstu galotņu tikšanās notika **1989. gada 29.—30. maijā**. Šī tikšanās bija veltīta jaunajiem ģeopolitiskajiem izaicinājumiem un starptautiskās situācijas pārmaiņām — sākās sociālistisko valstu sistēmas sabrukums, kas skāra arī Padomju Savienības kontrolēto Varšavas līguma organizāciju. Samita rezultāts bija «Vispārējā ieroču kontroles un atbrūnošanās deklarācija». Līdzīgās noskaņās norisinājās arī **1989. gada 4. decembra** samits, kurā ASV prezidents Džordžs Bušs informēja sabiedrotos par sarunām ar M. Gorbačovu Maltā, kas savukārt pavēra jaunas perspektīvas Rietumu pasaules un PSRS attiecībās.

Nākamais NATO samits notika **1990. gada 5.—6. jūlijā Londonā**. Tajā tika pieņemta «Londonas deklarācija», kura pauda par aukstā kara beigām un Austrumeiropas valstīm piedāvāja sākt diplomātiskās konsultācijas par jauniem sadarbības veidiem.

Tad sekoja NATO samits **Romā 1991. gada 7.—8. novembrī**, kurā pieņēma alianses jauno stratēģisko koncepciju. NATO dalībvalstu vadītāji toreiz atzina, ka militārā iebrukuma draudi no austrumiem (resp. no PSRS) vairs nepastāv un līdz ar to NATO var pastiprināt savas darbības politisko pusi, vienlaikus samazinot militāro kapacitāti. Tika pieņemta arī deklarācija par mieru un sadarbību un lēmums izveidot Ziemeļatlantijas sadarbības padomi (*North Atlantic Cooperation Council*), lai uzturētu regulāras konsultācijas starp NATO un Austrumeiropas valstīm. Šo padomi izveidoja 20. decembrī, un dibināšanas sesijā piedalījās arī Latvija, tādējādi iesaistoties tās darbībā.

1994. gada 10.—11. janvārī Briselē notika 13., ārkārtas, samits. Tika pieņemta programma «Partnerattiecības mieram», kas noteica turpmāko sadarbību ar bijušajām

sociālisma bloka valstīm. Arī Latvija tajā pašā gadā pievienojās programmai, uzsākot garo un grūto ceļu līdz dalībai šajā kolektīvās aizsardzības organizācijā.

1997. gada 27. maijā Parīzē sanāca kārtējais samits, kas bija veltīts NATO un Krievijas attiecībām. Tā rezultātā abas puses parakstīja aktu par savstarpējām attiecībām nākotnē.

Jauna lappuse NATO vēsturē tika pāršķirta **1997. gada 8.—9. jūlijā Madridē**. NATO dalībvalstu vadītāji apstiprināja «atvērtu durvju politiku» par jaunu biedru uzņemšanu aliansē. Tika parakstīta arī harta par NATO un Ukrainas īpašajām attiecībām. Samita ietvaros notika Eiroatlantijas partnerības padomes pirmā sesija — šis jaunais NATO dalībvalstu un partnervalstu sadarbības forums nomainīja Ziemeļatlantijas sadarbības padomi.

Nākamais samits, **1999. gada 23.—25. aprīlī Vašingtonā**, norisinājās laikā, kad atzīmēja NATO dibināšanas 50. gadadienu. Šajā samitā galvenais visu dalībnieku apstiprinātais dokuments «Stratēģiskā koncepcija» paredzēja NATO valstu bruņoto spēku iespējamu dalību reģionālajos konfliktos ārpus savas atbildības zonām (resp. ārpus savas teritorijas). Vašingtonas tikšanās laikā Latvijai un pārējām astoņām kandidātvalstīm NATO piedāvāja izstrādāt rīcības plānu dalībai NATO, kuru realizējot un saņemot palīdzību no pārējām bloka dalībvalstīm kandidāti varētu kļūt gatavi dalībai NATO.

2001. gada 13. jūnijā notika NATO valstu vadītāju tikšanās **Briselē**, laikā, kad tur vīzītē bija ieradies ASV prezidents Džordžs Bušs. Tā tika nosaukta par «īsu darba tikšanos» un NATO apspriežu hronoloģijā par samitu netiek uzskatīta, tomēr pēc savas būtības tas bija samits.

2002. gada 28. maijā Itālijas gaisa spēku bāzē (*Pratica di Mare*) netālu no Romas norisinājās NATO un Krievijas samits. Šajā laikā abu pušu attiecības atkal sāka uzlaboties pēc atsuluma, kas radās pēc tam, kad 1999. gadā NATO sāka kaujas operāciju Dienvidslāvijā. Savukārt pēc 2001. gada 11. septembra terora aktiem ASV alianses dalībvalstis arvien vairāk sāka sadarboties cīņā pret starptautisko terorismu. Šajā samitā tika parakstīta deklarācija par jaunām attiecībām starp NATO un Krieviju (t. s. Romas deklarācija) un izveidota NATO — Krievijas padome. Abu pušu attiecības bija transformētas jaunā kvalitātē — Krievija guva iespēju kopā ar NATO dalībvalstīm piedalīties sev interesējošo jautājumu izstrādāšanā un realizēšanā.

Lai vairotu ticību kopīgiem mērķiem

*Saruna ar fonda «Namejs» valdes priekšsēdētāju,
pirmo Nacionālo bruņoto spēku komandieri Juri Dalbiņu*

Līga Lakuča

Foto — Normunds Mežiņš.

— Pastāstiet, lūdzu, kāda bija iecere, dibinot fondu?

— Valsts aizsardzības un patriotisma fonds «Namejs» tika nodibināts 2015. gada 21. jūlijā. Kā jau tas ietverts nodibinājuma nosaukumā, fonda mērķis ir atbalstīt Nacionālo bruņoto spēku (NBS) attīstību un to uzdevumu izpildi valsts aizsardzībā, vairojot patriotismu Latvijas sabiedrībā, kā arī uzturēt starptautiskajās operācijās bojāgājušo karavīru piemiņu. Fonda darbība notiek saskaņā ar aizsardzības ministra izvirzītajiem uzstādījumiem valsts aizsardzības nozarē un saskaņā ar NBS komandiera norādēm.

Adrese: Krustabaznīcas iela 9, Rīga, LV-1006
Tel. +371 29413328, e-pasts: jdalbins@inbox.lv

Latvijā darbojas dažādi ziedojumu vākšanas fondi, arī tādi, kas atbalsta cilvēkus, kuriem ir nepieciešama akūta medicīniskā vai cita veida palīdzība. Mēs savukārt nevaram plānot un paredzēt regulāru lielas naudas summas ieplūšanu fondā, tāpēc esam izvēlējušies konkrētu pasākumu atbalstīšanu, nevis sistemātisku palīdzības sniegšanas veidu kādā jomā. Pirmais uzdevums, ko esam izvirzījuši, ir palīdzēt pabeigt starptautiskajās operācijās kritušo karavīru piemiņas vietu Ādažos. Līdzekļi, kas jau ir ienākuši, tiks novirzīti piemiņas vietas iekārtošanai. Nodibinājums «Namejs» izvirzīto mērķu īstenošanai piesaista ziedojumus naudas līdzekļu un mantisko piešķirumu veidā no fiziskām un juridiskām personām, kā arī uzkrāj un pārvalda piesaistītos līdzekļus.

— Cik biedru ir fondā, un kāda ir tā struktūra?

— Fondam ir valde, biedru nav. Tā dibinātājs ir biedrība «Latvijas ģenerāļu klubs».

Fonda valde — priekšsēdētājs un četri valdes locekļi — veic stratēģisko plānošanu un nosaka nodibinājuma darbības politiku, pieņem lēmumus par līdzekļu sadali. Valdes locekļus un priekšsēdētāju ieceļ dibinātājs uz trim gadiem. Fonda valdē darbojas pirmais Aizsardzības spēku komandieris Dainis Turlais, Valsts prezidenta nacionālās drošības padomnieks, Nacionālās drošības padomes sekretārs Jānis Kažociņš, uzņēmējs Juris Binde un radošās sabiedrības pārstāvis Ojārs Spāritis. Savukārt fonda dibinātāja veidotajā Goda padomē priekšsēdētāja ir valsts eksprezidente Vaira Vīķe-Freiberga. Goda padomes uzdevums ir reprezentēt nodibinājumu un veicināt līdzekļu piesaisti fondam.

— Kas būtu vajadzīgs, lai fonds sasniegtu labāku darbošanās modeli?

— Ideāli būtu, ja valdes priekšsēdētājs būtu cilvēks, kas var vairāk laika veltīt šim darbam, lai izvērstāk plānotu dažādas kampaņas. Ir vajadzīgs arī kāds, kas nodarbotos ar administratīviem jautājumiem, bet tas var būt tikai brīvprātīgi.

— Ar kādiem jautājumiem cilvēki var vērsties pie jums? Varbūt ne tikai meklējot finansiālu atbalstu iecerei vai pasākumam?

— Ja ir kāds konkrēts projekts, vienreizējs pasākums, kas veltīts patriotisma jautājumiem vai vēstures atspoguļošanai, mēs uzklausīsim un pieņemsim lēmumu, vai varam to atbalstīt. Protams, ir arī jāpamato, kāpēc konkrētais projekts tiek atbalstīts. Mums būtu interesanti atrast vēl citus partnerus, ar kuriem kooperēties, atbalstot kādu projektu, un mēs varētu aicināt sabiedrību piedalīties konkrētā projekta realizācijā.

— Vai fonda «Namejs» darbībā nav saskatāmas kaut kādas paralēles ar biedrības «Latvijas ģenerāļu klubs» darbu?

— «Latvijas ģenerāļu klubā» darbojas aktīvajā dienestā esošie ģenerāļi un atvaļinājušies ģenerāļi. Turklāt mēs sekojam, lai nerastos interešu sadursme saistībā ar lēmumu pieņemšanu.

— Gads ir pagājis, kopš fonds darbojas. Kas ir tas labais, kas paveikts, un kas būtu jāpilnveido?

— Vairāki cilvēki ir ieinteresējušies par fonda darbību, skaidrojam, kāda darbība varētu veidoties. Ir jau īstenota Jāņa Kažociņa iniciētā ideja par līdzekļu piesaisti. Tagad gribam ar oficiālām vēstulēm aicināt uz sadarbību, jo īpaši jauno paaudzi.

— Ja jaunā paaudze vēlētos sadarboties, ko tieši viņi varētu palīdzēt?

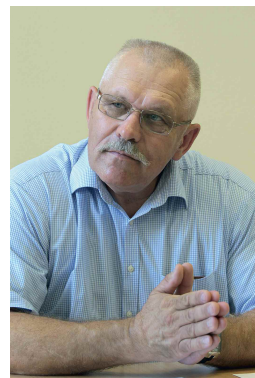
— Mēs labprāt sadarbotos ar studentu korporācijām, kas ir nacionāli patriotiskas. Viņi varētu fondu reklamēt, apmeklēt un atbalstīt pasākumus.

— Kas ir nākamā gada uzdevumi?

— Jāturpina sarakste ar potenciālajiem ziedotājiem. Mūsu tuvākais uzdevums ir atbalstīt ne tikai starptautiskajās misijās kritušo karavīru piemiņas vietas izveidi Ādažos. Apspriežoties ar NBS komandieri, ar aizsardzības ministru, jāizvirza arī nākamais mērķis — projekts patriotisma veicināšanai sabiedrībā.

— Runājot par patriotismu, kas būtu jāsaprot tiem, kuri ir dienestā, vai topošajiem karavīriem?

— Sabiedrības attieksme uzreiz nav maināma, bet tas, kas šobrīd ir primārais, ir jautājums par informācijas vidi. Ja mēs neuzlabosim savu spēju pasniegt informāciju visā valsts teritorijā tā, lai tā atbilstu valdības izvirzītajiem mērķiem, Satversmes pieņemtajiem dokumentiem un mūsu nākotnes vīzijai, mēs zaudēsim arī visur citur. Runa ir par cilvēku prātiem. Pat laikos, kad mums nebija ne desmitās daļas no tā, kas mums ir šobrīd, mēs bijām daudz spēcīgāki. Atliek jautāt — kāpēc? Tāpēc, ka mēs ticējām tam, ko mēs darām, ticējām, ka spējam to izdarīt. Šobrīd cilvēki vairs nejut kopīgo mērķi, viņiem liekas, ka viss notiek pats par sevi. Ja mēs sekojam tukšiem saukļiem un nespējam atšķirt informāciju, kura nav mums draudzīga, mums ir problēmas. Mūsu jaunieši ir patriotiski un gudri, bet jāsaprot arī tas, ka bez viņu reālas uznākšanas uz politiskās skatuves pārmaiņas nevar notikt. Ir vajadzīga pēctecība — veciem ir pieredze, viņiem var prasīt padomu, bet tas gars ir jaunajiem. **TS**

Baltijas valstu militārā sadarbība: kopīgas atbildes meklējumos pēc Ukrainas krīzes

Dr. Nora Vanaga,

Latvijas Nacionālās aizsardzības
akadēmijas Drošības un stratēģiskās
pētniecības centra vadošā pētniece.

Sākums žurnāla šā gada jūnija numurā.

Savukārt lietuvieši Baltijas sadarbību redz kā ļoti ambiciozu projektu, kuram trūkst aprēķinu par viņu iniciatīvu praktisku īstenošanu. Viena no šādām iniciatīvām ir izveidot kopīgu Baltijas divīziju, kas esošajos apstākļos nav iespējams, jo visās trīs valstīs ir ierobežots militārā personāla skaits, nav neviena, kas šādu divīziju varētu komandēt, un pastāv arī citi praktiski jautājumi, kurus ir sarežģīti risināt. Latvieši parasti ir tie, kas iestājas par dziļāku militāro integrāciju un savstarpēju militāro atkarību. Piemēram, viena no pēdējo gadu iniciatīvām ir kopīga militāra štāba izveide Baltijas reģionam, kas koordinētu plānošanu, sadarbotos ar NATO plānotajiem un nodarbotos ar krīzes vadības operācijām. Lai gan 2015. gadā šis štābs uzsāka savu darbību, ilgus gadus pirms Ukrainas krīzes šīs iniciatīvas attīstību kavēja igauņi, kas pauda bažas par šā štāba pārnacionālo raksturu, kas varētu kaitēt to nacionālajām interesēm (amatpersona Nr. 1, 2014). Atšķirīgi viedokļi ir vērojami arī jautājumā par to, ar ko būtu veidojama stratēģiska partnerība, jo katra Baltijas valsts cenšas veidot sadarbību uz divpusēja pamata — igauņi ar somiem un zviedriem, latvieši ar norvēģiem un zviedriem, bet lietuvieši ar poļiem. Kā minēts iepriekš, nevienam no šiem centieniem nevar vērtēt kā sekmīgu, jo sadarbība notiek tikai uz *ad hoc* bāzes, turklāt Skandināvijas valstis nevēlas veidot stratēģisku partnerību ar Baltijas valstīm to attieksmes dēļ pret Krieviju. Tādējādi Baltijas valstu atšķirīgie stratēģiskie redzējumi, ko nereti nosaka nacionālās intereses, ir tas, kas nopietni kavē sadarbību starp šīm valstīm, un finansiālais aspekts ir sekundārs, jo tas vienmēr seko stratēģiskajam uzstādījumam.

Personu domstarpības. Savstarpējās attiecības Baltijas valstu aizsardzības ministriju konkrētu amatpersonu starpā ir vēl viens aktuāls jautājums, kas kavē dialogu un militāro sadarbību, jo šīm personām ir liela ietekme uz citiem politikas veidotājiem (Jermalavičius, 2009, 146). Kāda Latvijas amatpersona pat ierosināja izskatīt šo jautājumu valdības līmenī, jo pēdējo gadu

laikā attiecības neuzlabojas, gluži otrādi — pateicoties Igaunijas retorikai, tās ir pat pasliktinājušās (amatpersona Nr. 1, 2014). Taču šie centieni, visticamāk, arī nedotu nekādu rezultātu, jo nereti «Baltijas valstu lielā politika (nespēja panākt kopīgu viedokli tādos projektos kā «Rail Baltic», Visaginas atom-elektrostacija, naftas termināls utt.) negatīvi ietekmē militāro sadarbību» (amatpersona Nr. 4, 2014). Tātad stratēģiskās nesaskaņas, kas sakņojas nacionālajās interesēs, pastāv visos Baltijas valstu sektoros. Militāro sadarbību parasti min kā vienu no labajiem Baltijas valstu sadarbības piemēriem. Aizsardzības sektorā, pēc Zdanaviča vispārēja vērtējuma, politikas veidotāji Baltijas valstīs rīkojas racionāli, taču tie vērtē īstermiņa perspektīvas, neredzot, ka sadarbības pozitīvie aspekti ilgtermiņā ir svarīgāki par negatīvajiem (Zdanavičius, 2014). Kas attiecas uz ilgtermiņa perspektīvu, Latvijas amatpersona, kas ir piedzīvojusi Baltijas militārās sadarbības attīstību no tās pirmsākumiem, ir optimistiska, norādot, ka vadībā esošās personas (gan politiskās, gan arī aizsardzības ministriju amatpersonas) nāk un iet, taču, ņemot vērā Baltijas sadarbības būtību un galveno mērķi, kas ietver praktisko rīcību, tā ir pastāvīga un stabila (amatpersona Nr. 4, 2014).

Kopīga Baltijas atbilde pēc Ukrainas krīzes

Vērtējot Baltijas militārās sadarbības attīstību pēdējo divdesmit gadu laikā, to var raksturot kā noturīgu un stabilu, jo ir īstenoti kopīgi militārie projekti un bruņoto spēku veidošana ir notikusi savstarpēji papildinošā veidā. Taču joprojām trūkst kopīgi attīstītu militāro spēju, kas kalpotu Baltijas aizsardzības mērķiem. Tajā pašā laikā ir novērojama virkne uzlabojumu Baltijas valstu militārajā sadarbībā, ko ir veicinājis visu trīs valstu kopīgais redzējums par aktuālo apdraudējumu no Krievijas puses. Galvenās jomas, kurās valstis aktīvi strādā kopā, ir, **pirmkārt**, diplomātiskais līmenis. Politiski tas bija ļoti nozīmīgi, ka Baltijas valstis izveidoja Baltijas bataljonu NATO reaģēšanas spēkiem, kas regulāri piedalīsies militārajās mācībās. Saistībā ar Varšavas samitu Baltijas valstis un Polija ir koordinējušas vienu kopīgu pozīciju par to, kādi jautājumi būtu jāizskata samitā, proti, daudznacionālu bataljonu uzturēšanās katrā valstī pēc rotācijas principa; nepieciešamās

infrastruktūras attīstīšana bruņojumu izvietošanai (angļu val. — *predispositioning*); nepieciešamība strādāt pie NATO Ātrās reaģēšanas spēku izvēršamības problēmām un citi. Ar šo soli principā Baltijas valstis ir atlikušas malā savus atšķirīgos stratēģiskos redzējumus, lai panāktu lielāku atbalstu reģionam. Pastāv vienota izpratne, ka tikai ar vienotu pozīciju varam noturēt Baltijas valstis NATO darba kārtībā pēc iespējas ilgākā laika periodā.

Otrkārt, reģionālā līmenī ir izveidots Baltijas valstu Apvienotā štāba elements (AŠE), kas ir militārās sadarbības struktūra un nodrošina Baltijas valstu operacionālā līmeņa aizsardzības plānošanas koordināciju un sauszemes spēku spēju paaugstināšanu. Latvija ir šī projekta vadošā valsts (amatpersona Nr. 7, 2016). Par savstarpējo dalīšanos ar operacionālajiem plāniem jāteic, ka ar tiem ir dalījušās Latvija un Lietuva. Igaunija vēl to nav izdarījusi. Tomēr jāatzīmē, ja pastāv AŠE elements, kurā visas trīs valstis vismaz koordinē savu aizsardzības plānošanu, tas ir pietiekami, lai izprastu katras valsts operacionālo domāšanu un potenciālo rīcību krīzes gadījumā. Turklāt ir jau kopīgs Baltijas valstu aizsardzības plāns NATO līmenī, kuram katra Baltijas valsts var attiecīgi pakārtot savu nacionālo aizsardzības plānu (amatpersona Nr. 5, 2016).

Treškārt, nacionālā un reģionālā līmenī Baltijas valstis cieši sadarbojas visos pasākumos, kas saistīti ar uzņemto valsts funkciju efektīvu veikšanu. Lielu atspaidu šim darbam sniedz NATO Spēku integrētās vienības (NSIV) izveidošana Baltijas valstīs un Polijā, kā arī vēl četrās NATO austrumu robežas dalībvalstīs. Šobrīd gan NSIV vēl cenšas atrast savu vietu NATO un arī nacionālo valstu aizsardzības plānošanā un pastāv bažas par iespējamo funkciju dublēšanos ar jau esošajām institūcijām. Tomēr īsais laika periods, kādā NATO dalībvalstis spēja izveidot šīs vienības, liecina par to, ka NSIV ātri vien atradīs savu vietu Baltijas valstu aizsardzības plānošanā. To nodrošinās regulārās un plašās militārās mācības, kuras norisinās Baltijas valstīs un kuru organizēšanā un norisē NSIV ieņem būtisku lomu, un visas aktivitātes, kas tiek veiktas saistībā ar NATO Ātrās reaģēšanas spēku izvēršamības nodrošināšanu.

Ceturtkārt, militārās mācības nodrošina vienotas operacionālās domāšanas attīstīšanu baltiešu starpā, būtiski uzlabo

visus uzņemošās valsts elementus un nodrošina savietojamību ar citu valstu bruņotajiem spēkiem. Lai gan visbūtiskākās mācības uzņemošās valsts funkciju uzlabošanai ir «Baltic Host», praktiski jebkuras mācības, kas norisinās Baltijas valstīs, trenē kādu uzņemošās valsts elementu. Analizējot 2016. gadā plānotās militārās mācības, var secināt, ka no 77 militārām mācībām trešā daļa ir Baltijas valstu militārās mācības, kas tādējādi nodrošina ne tikai kopīgu apmācību taktiskā, bet arī operacionālā līmenī. Lai gan pozitīvi ir vērtējams militāro mācību apjoms un lielā NATO dalībvalstu interese tajās piedalīties, kā ēnas puse tik biežu mācību norisē ir jānorāda pārāk liela sasteigtība un nespēja pilnvērtīgi izvērtēt (angļu val. — *lessons learned*) militāro mācību rezultātus (amatpersona Nr. 6, 2016).

Visbeidzot, par spīti negatīvajai pieredzei attiecībā uz kopīgiem iepirkumiem, šobrīd tiek meklēti risinājumi kopīgām iegādēm starp Baltijas valstīm, arī piesaistot Poliju (amatpersona Nr. 7, 2016). Tas ir jo sevišķi aktuāli tādas militārās spējas nodrošināšanā kā pretgaisa aizsardzības sistēmas, kuras ir ārkārtīgi dārgas.

Līdz ar to var secināt, ka, neskatoties uz pastāvošajām nesaskaņām starp Baltijas valstīm, šobrīd vienotas izpratnes dēļ saistībā ar kopīgo apdraudējumu tās ir spējušas mobilizēties un būtiski intensificēt savstarpējo sadarbību. Vienota balss starptautiskā līmenī ir ārkārtīgi nozīmīga, ja Baltijas valstis vēlas saglabāt savu aktualitāti NATO darba kārtībā un maksimāli izmantot visas tās iespējas, kas ir pavērušās pēc Ukrainas krīzes, lai attīstītu nepieciešamās militārās

spējas. To, cik veiksmīgi tas būs izdevies, varēs izvērtēt, kad «iespēju logs» būs aizvēries un varēs konstatēt, cik attīstītas ir baltiešu paš aizsardzības spējas. **■**

Izmantotie avoti

Corum, S. James. 2013. *Development of the Baltic Armed Forces in Light of Multi-national Deployments*. Carlisle: U.S. Army War College.

Ito, Peter. 2013. «Baltic Military Cooperative Projects: a Record of Success.» In *Apprenticeship, Partnership, Membership: Twenty Years of Defence Development in the Baltic States*, ed. Tony Lawrence and Tomas Jermalavičius, 246—281. Tallinn: International Centre for Defence Studies.

Intervija ar Dmitriju Jankovu.

2014. gada jūlijs. Nora Vanaga. Liepāja.

Jermalavičius, Tomas. 2009. «Baltic military cooperation: past, present and future.» In: *Estonian Foreign Policy Yearbook 2009*, edited by A. Kasekamp. Tallinn: Estonian Foreign Policy Institute, pp. 123—148.

Intervija ar Tomasu Jermalaviču.

2014. gada jūlijs. Nora Vanaga. Rīga.

Jurkynas, Mindaugas. 2007.

How Deep is Your Love: Baltic Brotherhood Re-Examined. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

Jurkynas, Mindaugas. 2014. *Security Concerns of the Baltic States in the 21st century*. In *Small States and International Security: Europe and Beyond*, edited by C. Archer, A.J.K. Bailes, and A. Wivel. London: Routledge.

Intervija ar amatpersonu

Nr. 1. 2014. gada jūlijs. Nora Vanaga. Rīga.

Intervija ar amatpersonu
Nr. 2. 2014. gada jūlijs. Nora Vanaga. Rīga.

Intervija ar amatpersonu
Nr. 3. 2014. gada jūlijs. Nora Vanaga. Rīga.

Intervija ar amatpersonu
Nr. 4. 2014. gada jūlijs. Nora Vanaga. Rīga.

Intervija ar amatpersonu
Nr. 5. 2016. gada maijs. Elīna Kukaine. Rīga.

Intervija ar amatpersonu
Nr. 6. 2016. gada aprīlis. Elīna Kukaine. Rīga.

Intervija ar amatpersonu
Nr. 7. 2016. gada aprīlis. Elīna Kukaine. Rīga.

Intervija ar Ļudu Zdanaviču.
2014. gada augusts. Nora Vanaga. Viļņa.

MIL. 2014. «International Security Assistance Force – ISAF.» Accessed August 3, 2012.

mil.lv/Operacijas/Pasreizejas_ops/Starp-tautiskie_drosibas_atbalsta_speki/ISAF.aspx.

NATO. (22 June 2015). *NATO publishes defence expenditures data for 2014 and estimates for 2015. Financial and economic data relating to NATO defence*. Communique, PR/CP(2015)093-COR1. Brussels: NATO Public Diplomacy Division. No (12.05.2016.)

http://www.NATO.int/NATO_static_f12014/assets/pdf/pdf_2015_06/20150622_PR_CP_2015_093-v2.pdf.

NATO. 2014b. *Wales Summit Declaration*. Press Release, September 5, PR (2014) 120. Accessed September 7, 2014. http://www.NATO.int/cps/en/NATOhq/official_texts_112964.htm?mode=pressrelease.

15. jūlijā NBS Apvienotajā štābā notika Apvienotā štāba priekšnieka svinīgā amata nodošanas ceremonija, kura sākās ar klusuma brīdi, pieminot bojāgājušos Bastilijas ieņemšanas dienas svinībās Nicā Francijā.

Pasākumā piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs Jānis Garisons, Aizsardzības ministrijas parlamentārais sekretārs Andrejs Panteļejevs, NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, regulāro vienību komandieri un Apvienotā štāba personāls.

«Pagājušajā nedēļā risinājušies notikumi, kas ieies mūsu valsts vēsturē. Tāpēc šī maiņas ceremonija ir svarīga ne tikai aizsardzības nozares un valstiskā līmenī, bet tai ir ārkārtīgi liels nozīmīgums arī NATO un Eiropas Savienībā. Tā ir sabiedroto uzticība un milzīga atbildība, kas sagaida ģenerālmajoru J. Zeibārtu militārā pārstāvja NATO un ES amatā Briselē Beļģijā. Būs jārisina sarežģīti uzdevumi, jāpiedalās NATO lēmumu pieņemšanas procesā. Novēlu, lai, stājoties jaunajā amatā, pietiek izturības, drosmes un pacietības realizēt mūsu ieceres. Saglabāt augstu morāli, fizisku izturību un vēlmi izdarīt vairāk, nekā pienākums prasa,» ģenerālmajoram Jurim Zeibārtam vēlēja aizsardzības ministrs.

Ģenerālleitnants R. Graube savā runā sacīja: «Kopā ar ģenerālmajoru Juri Zeibārtu esam plecu pie pleca strādājuši kopš 2011. gada 15. oktobra, kad viņš sāka dienēt Apvienotajā štābā. Apvienotā štāba priekšnieka amats ir viens no sarežģītākajiem amatiem bruņotajos spēkos, kas prasa lielu atbildības izjūtu, tomēr visu šo laiku ar viņu ir bijis viegli sastrādāties un efektīvi sasniegt rezultātu. Augstu novērtēju ģenerālmajora cilvēcīgās īpašības — taisnīgumu un principālītāti. Rotācija ir neatņemama virsnieka dienesta gaitas sastāvdaļa. Tāpēc jāatzīst, ka šī ceremonija ir viena no visnenovēršamākajām virsnieka karjerā. Nākamais dienesta posms būs ļoti atbildīgs un interesants, realizējot pieņemtos lēmumus.» Bruņoto spēku komandieris pateicās par atbalstu ģenerālmajora J. Zeibārtu ģimenei un novēlēja veiksmi jaunajā amatā.

Ģenerālmajors J. Zeibārts pateicās klātesošajiem par atbalstu un novērtēja dienesta laiku Apvienotajā štābā kā ļoti piepildītu. «Uzsākot dienestu Apvienotajā štābā, man bija svarīgi atcerēties dienestu vienībā, lai pieņemtie lēmumi būtu savietojami ar vienību interesēm un lēmumu pieņemšanas procesā būtu iespēja arī iesaistīties konstruktīvās diskusijās, ieklausoties vienību pārstāvjos. Esmu gandarīts, ka man bija iespēja sākt plānot vienību attīstību, ne izdzīvošanu. Darba rezultāti būs redzami jau tuvākajos gados.» Apvienotā štāba personālam ģenerālmajors J. Zeibārts novēlēja turpināt iesāktu ar augstu atbildības izjūtu un profesionalitāti: «Turpiniet iesākt! Latīņu nedrīkst nolaist zemāk.»

Plānots, ka ģenerālmajors J. Zeibārts turpmāk pildīs militārā pārstāvja NATO un ES amata pienākumus Briselē, nomainot līdzšinējo Latvijas pārstāvi ģenerālmajoru Andi Dilānu, kas dienestu turpinās Baltijas aizsardzības koledžas komandanta amatā Tartu Igaunijā. Savukārt Apvienotā štāba priekšnieka amatu no 26. augusta pārņems Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Leonids Kalniņš, kuru Ministru kabinets NBS Apvienotā štāba priekšnieka amatā apstiprināja šā gada 28. jūnijā. Viņa vietā 26. augustā plānots iecelt brigādes ģenerāli Aināru Ozoliņu, kurš no 2013. gada 24. janvāra pilda NBS Apvienotā štāba priekšnieka vietnieka pienākumus.

Atturēšana

Toms Rostoks,

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Drošības un stratēģiskās pētniecības centra pētnieks.

Foto — Gatis Indrēvics.

Atturēšana ir jēdziens, kas pēdējos gados tiek lietots diskusijās par Latvijas drošību ar pieaugošu intensitāti. Iemesls ir atskārsme, kas radusies pēc Krievijas agresijas Ukrainā, ka Krievijas radītais militārais apdraudējums ir tik liels, ka ir nepieciešams veikt pasākumus, lai to atturētu no potenciālas militāras agresijas pret Latviju. Nevar droši apgalvot, ka Krievijai ir aktīva vēlme apdraudēt Latvijas drošību, tomēr pēdējos gados drošības situācija Eiropā ir tiktāl pasliktinājusies, ka būtu bezatbildīgi militāru agresiju no Krievijas puses uzskatīt par pilnīgi neiespējamu.

Šī iemesla dēļ Latvija ir ievērojami kāpinājusi aizsardzības izdevumus, un pakāpeniski ir palielinājusies sabiedroto militārā klātbūtne Latvijā. NATO Varšavas samītā pieņemto lēmumu īstenošana stiprinās pret Krieviju vērstos atturēšanas pasākumus.

Šajā kontekstā nepieciešams rast atbildi uz jautājumu, vai īstenotie Krievijas atturēšanas pasākumi būs pietiekami. Atturēšanas jēdziena izpēti var palīdzēt praktisko atturēšanas pasākumu plānošanā un īstenošanā.

Atturēšanas jēdziens tiek lietots gadījumos, kad pretinieku nepieciešams atturēt no naidīgas rīcības veikšanas. **Praktiski vērtējot, atturēšana ir pasākumu kopums, kas tiek īstenots, lai pārliecinātu pretinieku, ka ar naidīgu rīcību tam neizdosies sasniegt vēlamo mērķi vai arī mērķa sasniegšana radīs pārmērīgi lielas izmaksas.** Būtībā atturēšana ir preventīvu pasākumu veikšana, kas ietekmē pretinieka ieguvumu un izmaksu aprēķinus. Veicot atturēšanas pasākumus, tiek palielināti pretinieka gaidāmie zaudējumi. Atturēšanu var uzskatīt arī par baiļu radīšanu pretinieka prātā, tādējādi atturot to no uzbrukuma veikšanas.

Minot atturēšanu, parasti runa ir par pasākumiem, kas tiek veikti, lai novērstu pretinieka militāru uzbrukumu. Tomēr atturēšanu var skatīt arī plašāk nekā **centienus novērst jebkādu naidīgu rīcību no pretinieka puses.** Tas var izrādīties visai sarežģīts vai pat neizpildāms uzdevums, jo pasākumi, kas var atturēt pretinieku no militāras agresijas, var izrādīties nepietiekami, lai atturētu pretinieku no kādas citas rīcības, kas ir mazāk naidīga. Līdz ar to atturēšanu nevar uzskatīt par brīnumlīdzekli, ar kura palīdzību var novērst pilnīgi visas pretinieka naidīguma izpausmes. Atturēšanas pasākumiem jābūt veidotiem tā, lai novērstu specifiskas pretinieka naidīguma izpausmes.

Pastāv divi atturēšanas veidi: atturēšana ar nolūku neļaut pretiniekam sasniegt kāroto mērķi (*deterrence by denial*) un atturēšana ar pretinieka sodīšanas palīdzību (*deterrence by punishment*).

Pirmajā gadījumā atturēšanas pamatā ir spēja liegt agresoram sasniegt savu mērķi, bet otrajā gadījumā atturēšanas pamatā ir spēja nodarīt agresoram ievērojamus zaudējumus. Ja valstis varētu izvēlēties, tad tās vienmēr censtos īstenot pirmo atturēšanas veidu (*deterrence by denial*), jo pēc būtības tā ir spēja atvairīt pretinieka uzbrukumu un neļaut tam sasniegt kāroto mērķus.

Vēsturiski šī stratēģija ir plaši izmantota konvencionālajā karadarbībā, tomēr atomieroču un ballistisko raķešu laikmetā šis atturēšanas veids kļuva mazāk nozīmīgs, jo pat lielvaru rīcībā pagaidām nav pilnībā pārliecināto tehnoloģisku iespēju neitralizēt potenciālā pretinieka kodolarsenālu. Tādējādi aukstā kara laikā PSRS un ASV militāri stratēģiskās attiecības balstījās nevis uz spēju liegt pretiniekam sasniegt kāroto mērķus (*deterrence by denial*), bet uz draudiem sodīt pretinieku, dodot tam iznīcinošu kodoltriecienu, ja tas uzsāks militāru agresiju. Tiesa gan, konvencionālās karadarbības kontekstā abi aplūkoto atturēšanas veidi turpināja būt vienlīdz nozīmīgi.

Lai sekmīgi īstenotu atturēšanas stratēģiju, ir jāizdara trīs lietas.

Pirmkārt, ir skaidri jāformulē atturēšanas nodoms. Šis uzdevums šķiet ļoti vienkāršs, taču patiesībā atturēšanas uzsākšana var būt visai sarežģīta un politiski neērta, jo pieprasa no atturēšanas īstenoāja atzīt, ka valsts, pret kuru tiks īstenoti atturēšanas pasākumi, ir pretinieks, nevis partneris. NATO un Krievijas attiecību kontekstā šis joprojām ir neērts jautājums, jo daudzas

NATO dalībvalstis vilcinās atzīt, ka Krievija ir pretinieks, nevis partneris. **Atturēšanas uzsākšana nozīmē arī atziņu, ka būs nepieciešams novirzīt diezgan ievērojamus finansiālos līdzekļus, lai to īstenotu.** Ir labi zināms, ka daudzās NATO dalībvalstīs, nav vēlmes aizsardzībai novirzīt lielāku daļu no valdības rīcībā esošajiem finanšu līdzekļiem.

Otrkārt, lai atturēšana izdotos, ir jānodrošina vajadzīgās militārās spējas. Ja tās netiks nodrošinātas, pretinieks uzskatīs, ka atturēšanu īstenojošā valsts blefo. Turklāt spējām jābūt ne tikai pietiekamām, bet arī izvērstām tādā veidā, lai varētu laikus reaģēt uz pretinieka agresiju.

Treškārt, gatavību aizstāvēt savas intereses nepieciešams darīt zināmu potenciālajam agresoram, lai tas apzinātos, kādas sekas gaidāmas agresijas uzsākšanas gadījumā.

Visi šie trīs atturēšanas elementi patlaban ir aktuāli arī NATO un Krievijas attiecību kontekstā, jo svarīga ir ne tikai kolektīva apņemšanās nepieciešamības gadījumā steigties palīgā Baltijas valstīm, bet arī veikt praktiskus sagatavošanās darbus un attīstīt nepieciešamās militārās spējas, kā arī raidīt Krievijai skaidrus signālus par to, kādas sekas gaida Krieviju, ja tā apdraudēs Latvijas vai kādas citas alianses dalībvalsts drošību.

Vai tas, ka attālinātā atturēšana parasti ir mazāk ticama nekā pašu valstu veiktie atturēšanas pasākumi, nozīmē, ka Latvijai ir

pastiprināti jāuztraucas par ASV un citu NATO dalībvalstu sniegtajām drošības garantijām? Visticamāk, nē. Tam ir divi iemesli.

Pirmkārt, NATO dalībvalstu rīcībā ir tik spēcīgas militārās un ekonomiskās sviras, ka Krievijai agresijas veikšanas gadījumā ir jāreķinās ar milzīgiem ekonomiskiem un militāriem zaudējumiem. Baltijas valstu ekonomiskā un militāri stratēģiskā vērtība vienkārši nav tik augsta, lai Krievija uzņemtos šādu risku.

Otrkārt, atteikšanās sniegt palīdzību kādai NATO dalībvalstij ārēja apdraudējuma gadījumā nozīmētu solījuma nepildīšanu, kas apdraudētu NATO kā veiksmīga rietumvalstu militārās sadarbības modeļa eksistenci un izraisītu iekšpolitisko krīzi virknē dalībvalstu. Citiem vārdiem sakot, uz spēles ir likts kas vairāk par Baltijas valstu drošību, un, no Latvijas viedokļa raugoties, tas nemaz nav peļami. **13**

Sākums 8. lpp.

2002. gada 21.—22. novembrī Prāgā NATO dalībvalstu sanāksmē tika pieņemts lēmums par Ātrās reaģēšanas spēku izveidi, savukārt mums šis samits ir nozīmīgs arī ar to, ka tā laikā Latvija kopā ar citām sešām kandidātvalstīm tika uzaicināta pievienoties NATO. Tas nozīmēja, ka sākās pēdējais posms, pirms Latvija kļuva par pilntiesīgu NATO dalībvalsti.

Nākamā NATO dalībvalstu tikšanās norisinājās **2004. gada 28.—29. jūnijā Stambulā**, kuras laikā tika parakstīta deklarācija «Mūsu drošība jaunajā gadsimtā» — par ciņu ar starptautisko terorismu.

Pēc kārtas **20. samits** notika **2005. gada 22. februārī Briselē**, un tam bija «darba tikšanās formāts». NATO valstu vadītāji sprieda par situāciju Balkānos, Afganistānā un Irākā.

2006. gada 28.—29. novembrī NATO valstu samitu uzņēma Rīga. Galvenais sarunu temats bija alianses vienotība, misija Afganistānā un alianses tālākā paplašināšana.

2008. gada 2.—4. aprīlī NATO samits norisinājās Bukarestē. Tā laikā notika NATO — Krievijas padomes tikšanās augstākajā līmenī.

Samitā Bosnija un Hercegovina un Melnkalne tika uzaicinātas uzsākt intensīvo dialogu par pievienošanos NATO, bet jautājumā par Gruziju un Ukrainu tika nolemts, ka šīs valstis varēs pievienoties NATO, kad būs izpildījušas vajadzīgos priekšnosacījumus. Maķedonijai alianse pievienošanās zaļo gaismu dotu tikai tad, kad šī valsts atrisinās domstarpības ar Grieķiju par valsts nosaukumu. Uzaicinājumu sākt sarunas par dalību NATO Bukarestē saņēma Albānija un Horvātija.

NATO 60. gadadienai veltītais 23. samits notika **2009. gada 3.—4. aprīlī** Francijas un Vācijas robežpilsētās **Strasbūrā** un **Kēlā**. Foruma galvenais notikums bija Francijas atgriešanās NATO militārajā struktūrā, savukārt Albānija un Horvātija kļuva par pilntiesīgām NATO dalībvalstīm.

Pēc tam NATO valstu līderi tikās **2010. gada 19.—20. novembrī Lisabonā**, kur NATO valstis apstiprināja jauno Stratēģisko koncepciju, kas garantē visu dalībvalstu aizsardzību 5. panta ietvaros, kā arī nosaka draudus, ar kuriem nākas saskarties mūsdienās, piemēram, kibernetiskiem, terorismam, vispārējās vides problēmas utt. Dalībvalstis vienojās par jauna

miera uzturēšanas operācijas posma sākšanu Afganistānā un NATO pretraķešu sistēmas attīstīšanu Eiropā.

2012. gada 20.—21. maijā samits notika Čikāgā. Tas bija visplašākais NATO vēsturē — tajā piedalījās delegācijas no 60 pasaules valstīm un starptautiskajām organizācijām. Galvenie sarunu temati bija par ģeopolitisko situāciju Afganistānā, par alianses tālāko attīstību, par valstu aizsardzības budžetu un aizsardzības resursu efektīvāku izmantošanu. Tajā tika apstiprināts jau Lisabonas samita laikā pieņemtais lēmums attīstīt NATO pretraķešu aizsardzības sistēmas Eiropā.

Iepriekšējais, 26., samits norisinājās **2014. gada 4.—5. septembrī** Lielbritānijas pilsētā **Ņūportā** (Velsā). Tajā tika pieņemts lēmums par Ātrās reaģēšanas spēku izveidi. Tikšanās dalībnieki sprieda arī par sarežģījumiem pasaules ģeopolitikā — Krievijas īstenoto Krimas aneksiju un situāciju Austrumukrainā. Saistībā ar šiem jautājumiem notika Ukrainas — NATO komisijas sēde, kurā tika spriests, kā uzlabot sadarbību starp abām pusēm.

*Pēc Latvijas un ārzemju preses ziņām apkopojis
Juris Ciganovs.*

Taivo Trams

Foto — Gatis Indrēvics, Ēriks Kukutis un Raimonds Lauskis.

Viena no pašām modernākajām un tehniskākajām Nacionālo bruņoto spēku vienībām, kas no saviem cilvēkiem prasa augstu intelektuālo potenciālu, kā arī dziļas un ļoti specifiskas zināšanas dažādās ar aviāciju un ne tikai ar to saistītās jomās, ir Gaisa spēku aviācijas bāze (GS AB).

Saprast un pieņemt izaicinājumu

GS AB veido piecas vienības: Aviācijas bāzes štābs, Gaisa telpas novērošanas eskadriļa, Aviācijas eskadriļa, Pretgaisa aizsardzības divīzions un Sakaru un lidojumu

nodrošinājuma posms. Pēdējo pāris gadu laikā GS AB piedzīvo īpaši strauju izaugsmi, veidojoties par mūsdienīgu un visiem NATO standartiem atbilstošu regulāru spēku vienību.

«Tāds jauns posms mūsu bāzes un lidlauka izaugsmei, manuprāt, bija 2014. gada rudenī notikušās mācības «*Steadfast Javelin II*», kuru laikā nakti vizuālās nosēšanās režīmā Lielvārdē nolaidās stratēģiskās transporta lidmašīnas no NATO Ramšteinas bāzes Vācijā, tika izspēlēta «lidlauka ieņemšana», nakts desantēšanās un uzņemšanās valsts spējas «Lielvārdes» lidlaukā — tā mums visiem bija jauna un ļoti nozīmīga pieredze,» saka GS AB komandiera pienākumu izpildītājs, štāba priekšnieks pulkvežleitnants Jurijs Pļaviņš. «Visi redzēja, kādas iespējas dod mūsdienīgs lidlauks un ar to saistītā infrastruktūra — cik operatīvi var pārvietot spēkus, kādu palīdzību saņemt.» Tad arī nostiprinājusies pārliecība, ka lidlauks pēc iespējas ātrāk jāattīsta līdz mūsdienīgam, NATO standartiem atbilstošam līmenim, lai tas bez problēmām varētu uzņemt sabiedroto valstu spēkus un nepieciešamības gadījumā arī varētu kalpot kā alternatīva civilajiem lidlaukiem.

Kad kaujas uzdevums ir ikdienā

Atbilstoši jaunajām politikas iniciatīvām būtībā katra GS AB apakšvienība ir kļuvusi par prioritāti bruņotajos spēkos, kurās jau ieguldītas un vēl tiks investētas vēra ņemas summas. «Tas ir objektīvi un mūsdienu situācijai atbilstoši — kā uzņemšanai valstij mums jārada mūsdienīga platforma, kas jebkurā laikā spēj uzņemt un apkalpot lidaparātus,» uzsver GS AB štāba priekšnieks.

Gaisa telpas novērošanas eskadriļa (GTNE) kopš Latvijas iestāšanās NATO

atrodas dubultā pakļautībā — tā ir gan nacionāla, gan NATO komandvadības ķēdes sastāvdaļa. GTNE veic savu atbildības sektoru novērošanu un veido atpazītu gaisa telpas ainu BALTNET sistēmas ietvaros. «Gaisa telpas novērotāji katru dienu pavadā, pildot reālus kaujas uzdevumus,» paskaidro pulkvežleitnants J. Pļaviņš.

Modernizācija skar visas GS AB vienības. Pretgaisa aizsardzības divīzions jau drīzumā tiks iegādātas un apgūtas jaunas sistēmas, pilnveidota komandvadības ķēde. «Mēs kļūstam par tādu kā pretgaisa aizsardzības izcilības centru, jo mācāmies ne tikai paši, bet mācām arī, piemēram, zemessargus.» Apmācības process ir komplekss — tas skar ne tikai ieroču lietošanu, bet visu pretgaisa aizsardzības sistēmu kopumā. Jau drīzumā daudznacionālās mācībās tiks pārbaudīta apmācīto karavīru savietojamība un darbība kopējā komandvadības ķēdē, savukārt jūnijā notikušajās mācībās «*Baltic Zenith 2016*» Šķēdes poligonā karavīri un zemessargi pilnveidoja savas šaušanas prasmes gaisa mērķos ar tuvās darbības pretgaisa aizsardzības raķešu sistēmu RBS-70. Salīdzinoši nesen GS AB rīcībā nonākuši un pašlaik tiek apgūti radari «*Sentinel*».

Spārnotie glābēji

Plašākai sabiedrībai noteikti vislabāk zināmā GS AB vienība ir Aviācijas eskadriļa — tieši viņi ir vienīgie, kuri Latvijas teritorijā nodarbojas ar glābšanas un meklēšanas darbiem no gaisa. Šī gada laikā GS AB aviatori veikuši jau astoņas medicīniskās evakuācijas operācijas, kad pacienta stāvoklis bijis pārāk smags parastai pārvietošanai, divas ugunsgrēka dzēšanas no gaisa, kā arī septiņas meklēšanas un glābšanas operācijas.

Pēdējā laikā plaši izskanēja informācija par divgadīga zēna meklēšanu Abragciema apkārtnē. GS AB helikopters ar siltuma sensoriem pārbaudīja visu piekrastes līniju, tā ļoti būtiski samazinot meklēšanas rajonu uz zemes. Aviācijas eskadriļai apgūt jaunas iemaņas un pilnveidot jau esošās prasmes palīdz arī ASV helikopteru vienība, kas izvietota Lielvārdē un kuras funkcionēšanu pilnībā nodrošina GS AB.

Salīdzinoši jaunu vienību GS AB sastāvā veido speciālisti, kuri nodarbojas ar lidlauka ekspluatāciju. Šī vienība vēl ir tapšanas stadijā, tādēļ GS AB meklē cilvēkus, kā arī gādā par nepieciešamo aprīkojumu un tehniku. Vienības vajadzībām ASV, Mičiganā ir apmācīti divi torņa dispečeri, divi lidlauka operāciju vadības speciālisti un trīs militārie ugunsdzēsēji. Dienestu ir uzsācis arī pirmais īpaši šī lidlauka vajadzībām apmācīts sinoptiķis.

Varēs lidot jebkurā laikā

Uzlabojot un modernizējot lidlauku, tajā izveidota viena no mūsdienīgākajām bremzēšanas sistēmām, kas iebūvēta skrejceļā, pabeigta arī skrejceļa, rullēšanas ceļa un perona atjaunošana, top jaunas noliktavas un citi uzlabojumi. Līdztekus notiek vajadzīgo navigācijas iekārtu iegāde un instalēšana. «Jau šajā rudenī varēsim uzņemt lidmašīnas jebkurā diennakts laikā. Līdz šim lidmašīnu nosēšanās notiek tikai vizuālajā režīmā.»

Būtiska daļa uzlabojumu kļuvusi iespējama, pateicoties NATO atbalstam. To var teikt arī par vienu no vērienīgākajiem projektiem — lidlauka ugunsdzēsēju depo modernizēšanu, kas notiek ar ASV palīdzību. Jau drīzumā GS AB rīcībā Lielvārdē būs divas Baltijā modernākās ugunsdzēsšanas

mašīnas, kas ļaus paaugstināt lidlauka ugunsdzēsības kategoriju līdz astotajai, atbilstoši ICAO standartiem. Ar šādām iespējām Lielvārdes lidlauks bez problēmām varēs uzņemt un apkalpot iznīcinātāju eskadriļi vai arī lielās C-17 klases transporta lidmašīnas.

Turpinot attīstīt bāzes infrastruktūru, gan saviem spēkiem, gan ar citu NATO dalībvalstu atbalstu Lielvārdē top jauna kazarma, kas būtiski uzlabos sadzīves apstākļus gan pašiem, gan partnervalstu karavīriem — to paredzēts pabeigt nākamā gada sākumā.

GS AB nav iedomājama bez lidaparātiem. GS AB rīcībā ir lidmašīnas un helikopteri, kas pilnībā ļauj izpildīt dotos uzdevumus, taču par mūsdienīgiem īsti saucami tie nav. Tagad situācija mainīsies arī šajā jomā — 2018. gadā ir plānots uzsākt GS AB rīcībā esošo helikopteru nomainīšanu. Modernizācija paredzēta arī lidmašīnai An-2, kas tiek izmantota galvenokārt izpletņlēcēju trenēšanai.

Augstas prasības un unikālas zināšanas

«Vērtīgākais resurss ir labi apmācīti speciālisti, jo pat vismodernākā tehnika bez zinoša cilvēka nav nekā vērtā,» atzīst pulkvežleitnants J. Pļaviņš. Laika gaitā GS AB karavīru skaits ir pieaudzis vairāk nekā par trešdaļu, tomēr pašreizējā situācijā ar to nepietiek. Pašlaik «Lielvārdes» lidlauks strādā piecas dienas nedēļā pa astoņām stundām, izņemot cilvēkus, kuri nodrošina glābšanu un meklēšanu. Lai nodrošinātu lidlauka nepārtrauktu darbību diennakts režīmā, nepieciešams personāla papildu sastāvs.

Dienests GS AB prasa specifiskas zināšanas un augstu sagatavotības līmeni, tieši tāpēc personāla piesaiste nav viegls uzdevums. «Jā, mēs izvirzām augstas prasības,

bet šeit citādi nav iespējams. Daudzu mūsu speciālistu sagatavošana ir ļoti, ļoti laikietilpīgs un dārgs process — tas var ilgt vairākus gadus, un izmaksas var sasniegt sešciparu skaitļus.» Meklējot personālu, GS AB speciālisti testē pretendentes no visiem NBS, taču pieredze rāda, ka no 30 cilvēkiem izvirzījām prasībām atbildis labākajā gadījumā divi. «Piemēram, cilvēkam var būt lieliskas dotības, tehniskas priekšzināšanas, bet nav nepieciešamā domāšanas ātruma, reakcijas. Tas mums diemžēl neder — šajā profesijā lēmumi reizēm jāpieņem burtiski sekunžu laikā,» uzsver pulkvežleitnants Jurijs Pļaviņš.

Katrā gadījumā visiem, kuri domā par dienestu GS AB, ir gaidāma interesanta un spraiga karjera. «Daudzas no mūsu specialitātēm ir unikālas un praktizējamas tikai šeit. Tas nozīmē, ka šie speciālisti bez darba nepalik, kā arī būs mazāk pakļauti rotācijai, jo ir piesaistīti izmantojamajām ieroču sistēmām. Mēs piedāvājam arī pamatīgu apmācību, galvenokārt ārzemēs — pašiem veidot tik dārgas izglītības programmas salīdzinoši nelielam speciālistu skaitam nav izdevīgi.» Jaunajiem speciālistiem nevajadzēs garlaikoties, jo GS AB piedzīvo ļoti strauju attīstības posmu. Radošiem cilvēkiem te pavērsies labas iespējas izmantot savu intelektu un iespēju robežās iesaistīties esošo procesu uzlabošanā. Kā uzsver pulkvežleitnants Jurijs Pļaviņš, ir pienācis tas brīdis, kad visi GS AB dienēšie var ar pilnu pārliecību teikt — mēs strādājam paši savu Gaisa spēku attīstībai. Tāpēc ir svarīgi sev izvirzīt kaut nelielus, bet sasniedzamus mērķus, lai soli pa solim virzītos un attīstītos tālāk. Jo, kā saka pulkvežleitnants, «ir jāpaveic uzdots, lai sasniegtu rezultātu». **IS**

1919. gada vasara — vienotas Latvijas armijas izveidošana

Juris Ciganovs,

Dr. hist., LKM direktora vietnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma un LĢIA.

Latvijas armijai bija nozīmīga loma valsts uzbūves sistēmā, un tā bija viens no Latvijas ārējās drošības garantiem. Liela nozīme Latvijas armijai bija arī Neatkarības karā (1918—1920), kad armijas uzvaras nodrošināja Latvijas Republikas pastāvēšanu. Latvijas Republikas Pagaidu valdībai uzticīgās sākumā nelielās karaspēka vienības sāka veidoties jau neilgi pēc valsts proklamēšanas. 1919. gada pavasarī izveidojās pirmās lielākās latviešu bruņoto spēku vienības: 1. latviešu atsevišķā brigāde (jeb kā to dokumentos vēl dēvēja — Dienvidlatvijas armijas grupa) un Ziemeļlatvijas brigāde, kuras 1919. gada 10. jūlijā apvienojās vienotā Latvijas armijā. Šajā laikā sāka veidoties vienota bruņoto spēku organizācijas struktūra.

Militāri politiskā situācija Latvijas teritorijā 1919. gada vasarā

Mūsu valsts teritorijā joprojām darbojās trīs varas. 1919. gada 22. maijā Vācu landesvēra un 1. latviešu atsevišķās brigādes vienības no lieliniekiem atbrīvoja Rīgu, piespiežot lielinieku spēkus atkāpties uz Latgali. Pēc Cēsu kaujām (1919. gada 3.—23. jūnijs) un Strazdumuižas pamiera (1919. gada 3. jūlijs) noslēgšanas iestājās relatīvs vairākus mēnešus ilgs miera periods. 1918. gada 8. jūlijā Rīgā pārbrauca Pagaidu valdība ar Kārli Ulmani priekšgalā.

Vācu landesvērs bija sakauts, un tā paliekas uzturējās Kurzēmē. Atbilstoši Strazdumuižas pamiera noteikumiem ģenerāļa Ridigera fon der Golca vadītajam vācu karaspēkam bija no Rīgas jāizvācas uz Jelgavas—Tukuma rajonu, lai pēc tam visdrīzākajā laikā sāktos šo spēku galīgā evakuācija no Latvijas. Tomēr ģenerālis ar karaspēka izvešanu nesteidzās, vācu nodoms bija atjaunot Vācijas dominējošo ietekmi, ieceļot sev paklausīgu valdību vai pavisam likvidējot Latvijas valstiskumu. Jau 1919. gada aprīļa sākumā Vācijas finanšu un militārās aprindas bija nolēmušas atbalstīt krievu baltgvardu vienību izveidi no krievu karagūstekņu nometnēs savervētajiem brīvprātīgajiem, paredzot, ka šīs vācu paspārnē organizētās un apgādātās

vienības varētu izmantot saviem mērķiem. Daļu no šādi izveidotajām vienībām sūtīja uz Kurzemi. Vācu armijas vadība nodibināja sakarus ar bijušo cariskās Krievijas armijas virsnieku Pāvelu Bermontu, kas bija izveidojis no karagūstekņu nometnēs esošajiem krievu karavīriem nelielu nodaļu. Bermonts uzdevās par pulkvedi un piekrita sadarboties ar vāciešiem. Viņam pakļāva visas Vācijā izveidotās krievu karaspēka vienības, kaut arī to skaitliskais sastāvs 1919. gada vasarā bija neliels — ap 4000 cilvēku. No 30. maija līdz 14. jūnijam visu Bermonta grupu nosūtīja uz Jelgavu, pats Bermonts ieradās Jelgavā 12. jūnijā un tūlīt stājās sakaros ar fon der Golcu. Ar vācu gādību Bermonts sāka formēt armiju, kuru vēlāk nosauca par Rietumu brīvprātīgo armiju, skaļi deklarējot tās it kā galveno uzdevumu — cīņu pret lieliniekiem un monarhijas atjaunošanu Krievijā. Ar fon der Golca gādību šajā armijā iestājās veselas vācu karaspēka daļas: gan Dzelzsdivīzija, gan daudzie t. s. brīvkorpusu karotāji.

Latgalē joprojām saimniekoja P. Stučkas vadītā nomināli neatkarīgā Padomju Latvijas valdība. 1919. gada 1. jūnijā lielinieku Viskrievijas Centrālā izpildu komiteja Maskavā izdeva dekrētu «Par Krievijas, Ukrainas, Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas apvienošanu cīņai pret vispasaules kontrrevolūciju». Šis dekrēts attiecās uz minēto republiku militāro organizāciju, kā arī tautsaimniecību, dzelzceļiem, finansēm un rūpniecību. Līdz ar to Padomju Latvijas «patstāvības» ilūzija pilnībā izgaisa. Saskaņā ar šo dekrētu tika likvidēta arī 1919. gada vasaras kaujās krietni paretinātā Padomju Latvijas armija, kuru

pārformēja un papildināja, un pārdēvēja par Padomju Krievijas 15. armiju.

Bieži bija gadījumi, ka Padomju Krievijas 15. armijas sastāvā esošie latviešu strēlnieki lielākās vai mazākās grupās, arī atsevišķi pārnāca Latvijas armijas pusē. Ne velti latviešu strēlnieku pulkus no Latgales pamazām sāka sūtīt uz Krievijas pilsoņu kara iekšējām frontēm.

Lielinieku ieņemtās linijas «Līvāni—Lubānas ez.—Kuprava—Kacēni» priekšā nācās apstāties uzbrūkošajam igauņu—latviešu nacionālajam karaspēka vienībām. 1919. gada 12. jūlijā pret lieliniekiem tika izveidota Austrumu jeb Latgales fronte.

Vienotas armijas veidošana

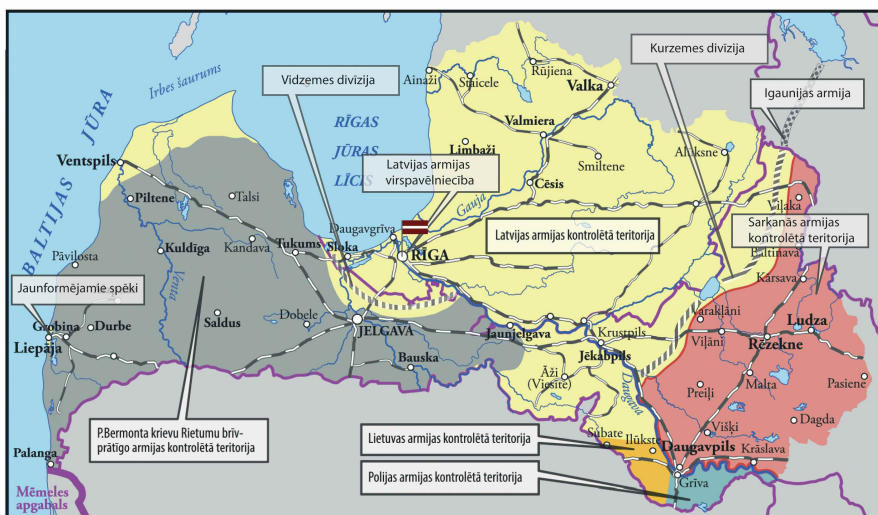
Atgriezusies Rīgā, K. Ulmaņa valdība tūlīt parūpējās, lai attiecīgās instances (konkrēti, Apsardzības ministrija) bez kavēšanās stātos pie vienotas Latvijas armijas izveides. Par tās pirmo virspavēlnieku iecēla gados veco, bet pieredzējušo bijušās Krievijas armijas ģenerālmajoru Dāvidu Šimonsonu. 1919. gada 11. jūlijā tika izsludināta Latvijas armijas virspavēlnieka pavēle Nr. 1:

«Uz Pagaidu valdības pavēli no 10. 07. 1919. esmu iecelts par Latvijas armijas virspavēlnieku, pie kura dienesta pienākuma izpildīšanas, sākot ar šo dienu, esmu stājies. Armijas virspavēlnieks, ģenerālis Šimonsons.»

Ģenerāļa D. Šimonsona iecelšana par pirmo armijas virspavēlnieku (dažas dienas vēlāk viņam uzticēja arī apsardzības ministra pienākumus otrajā Pagaidu valdībā) bija kompromisa personības meklējumi sakarā ar abu brigāžu komandieru — pulkvežu

Turpinājums 21. lpp.

SITUĀCIJA 1919. GADA VASARĀ (JŪLIJS - AUGUSTS)

J. Baloža un J. Zemitāna — nesaprašanas jautājumā par to, kuram no abiem pienāktos augstāks amats un kurš kuram pakļautos.

Jūlija vidū 1. latviešu atsevišķo brigādi un Ziemeļlatvijas brigādi izvērsa par Kurzemes un Vidzemes divīziju, atstājot tām iepriekšējos komandierus. Kurzemes divīzija ieņēma pozīcijas Latgalē pret lieliniekiem, izveidojot Austrumu fronti, pulkvedis J. Balodis palika arī par Austrumu frontes pavēlnieku. Vidzemes divīzija novietojās Rīgā (pulkvedis J. Zemitāns kļuva par Rīgas garnizona priekšnieku) un ieņēma pozīcijas pret Kurzemē un Zemgalē izvietoto vācu karaspēku, kura lojalitāte tika apšaubīta (kā vēlāk izrādījās, ne bez pamata). Tobrīd jaunizveidotajā armijā, ieskaitot nesen organizētos t. s. jaunformējamus spēkus (rezervi) Liepājā, rezerves bataljonus, etapus un komandantūras vadus, pavisam bija 1246 virsnieki, 24 182 instruktori un kareivji. Nedaudz vēlāk sākās trešās — Latgales divīzijas organizēšana, kuras komandēšanu uzdeva bijušajam 2. Cēsu kājnieku pulka komandierim pulkvedim-leitnantam Krišjānim Berķim. Ar armijas virspavēlnieka 15. jūnija pavēli armijas vienībām noteica vienotu uzbūvi un štatu: katrā divīzijā trīs kājnieku pulki. Kaujas un operatīvās rīcības koordinēšanai nodibināja Armijas virspavēlnieka štābu ar pulkvedi-leitnantu Eduardu Kalniņu priekšgalā. Lielākā jaunās apvienotās Latvijas armijas problēma bija ieroču un ietērpa trūkums. Kājnieku pulkiem bruņojumā bija krievu, vācu, japāņu un angļu sistēmas šautenes, galvenokārt krievu un vācu ložmetēji (Maksima un Kolta sistēmas). Ložmetēju skaits bija nepietiekams, tāpēc tos parasti centās aizstāt ar patšautenēm (galvenokārt Madsena vai Luisa sistēmas). Daudz grūtāk gāja ar jātnieku un tehnisko daļu formēšanu. Traucēja piemērotu zirgu trūkums, nepietika lielgabalu, lādiņu un citas kara tehnikas. Saskaņā ar armijas vadības ieceri katrā divīzijā bija jābūt vienam kavalērijas eskadronam un vienam artilērijas pulkam. Artilērijas pulkā bija paredzēti trīs atsevišķi divizionāri ar trīs baterijām katrā jeb kopā 12 kaujas vienības (lielgabali vai haubices). Taču augusta vidū Latvijas armijas rīcībā bija tikai 23 vieglie lauka lielgabali, divas haubices un daži angļu smagie lielgabali. Latvijas armijas kaujas sastāvu papildināja arī divi bruņuvilciens (būtībā tikai viens bija īsts trofeju bruņuvilciens, otrs sastāvēja no vagoniem, kas bija aplikti ar metāla plāksnēm), kā arī četri bruņu automobiļi: «Lāčplēsis», «Zemgaliets», «Kurzemnieks» un «Imanta». 1919. gada vasarā virsleitnanta Alfrēda Valleikas vadībā sākās Aviācijas grupas formēšana, kaut arī Apsardzības ministrijas rīcībā bija tikai dažas lidmašīnas.

No 1919. gada jūlija beigām Latvijas armijā formāli iekļāvās arī Vācu landesvērs, kuru pārdēvēja par Latvijas vācu zemessardzi, kaut gan parasti izmantoja šīs vienības veco nosaukumu. Lai būtu garantija, ka landesvērs sev izdevīgā brīdī atkal nepavērs ieročus pret Latvijas valsti, saskaņā ar agrāko vienošanos par landesvēra komandieri iecēla Lielbritānijas armijas pulkvedi H. Aleksanderu (Otrā pasaules kara laikā viņš kļuva par feldmaršalu un komandēja Sabiedroto spēkus Vidusjūrā). Dīemžēl H. Aleksanders bez angļu valodas nevienu citu neprata, tāpēc landesvēra faktiskais komandieris palika viņa palīgs, bijušais Krievijas kara flotes virsnieks barons Georgs fon Taube. 1919. gada rudenī landesvērs jeb Latvijas vācu zemessardze tika iekļauta Kurzemes divīzijas sastāvā un nosūtīta uz Austrumu fronti pret lieliniekiem (1920. gada sākumā landesvēru pārformēja par 13. Tukuma kājnieku pulku).

Šajā laikā notikusi abu latviešu karaspēka vienību apvienošana attiecas ne tikai uz vienotas armijas kaujas vienību organizatorisko struktūru izveidošanu, bet arī uz vienotas apgādes sistēmas jeb intendatūras dienestu izveidi. Tā kā bija izveidojušās divas atsevišķas, viena no otras neatkarīgas karaspēka struktūras, vajadzēja šos divus veidojumus transformēt vienotā bruņotā spēkā — ar vienotu organizācijas uzbūvi, vienotu vadību un vienotu apgādes sistēmu. 1. latviešu atsevišķā brigāde un Ziemeļlatvijas brigāde sāka pāriet uz vienotu organizācijas štatu. 1919. gada 16. jūlijā, apvienojot abu brigāžu intendatūras, ar armijas virspavēlnieka un apsardzības ministra pavēli nodibināja Armijas apgādības pārvaldi. Par pārvaldes priekšnieku iecēla pulkvedi-leitnantu Augustu Stiebri. Šīs struktūras galvenais uzdevums bija no divām organizācijas ziņā dažādām intendatūrām izveidot vienotu armijas apgādes sistēmu, kā arī nodrošināt armiju ar nepieciešamajiem apgādes priekšmetiem un pārkārtot armijas aizmuguri, pārveidojot to atbilstoši kara apstākļiem.

Pirmais pārvaldes uzdevums bija apvienot abu latviešu karaspēka brigāžu apgādes daļas vienā struktūrā ar vienu vadību. Kā galvenie pārvaldes uzdevumi tika definēti Noteikumos par karaspēku pārvaldību kara laikā norādītie: «1. Pilnīgi pārkārtot armijas aizmuguri; 2. Organizēt armijai vajadzīgo apgādību, atsvabinot no lieku uzdevumu izpildīšanas; 3. Izdot rīkojumus un noteikumus par karaspēka vajadzībām uztura, elpes, apavu, apģērba, munīcijas un citu karaspēka piederumu savākšanu un izgatavošanu uz vietas; 4. Izziņāt veidus, kā piegādāt no ārvalstīm tos kara piederumus, kurus nebūtu iespējams iegādāties Latvijā; 6. Pārziņāt to armijas budžeta un finanšu daļu, kas attiecas uz minētajiem kara materiāliem; 6. Rīkojumu un noteikumu veidā

regulēt civilo iedzīvotāju attiecības ar karaspēku armijas aizmugurē.» Līdz pārvaldes nodibināšanai Latvijas karaspēku vienību saimniecības iestāžu funkcijas netika skaidri noteiktas, piemēram, Ziemeļlatvijas brigādes intendatūras pakļautībā esošās Kara satiksmes pārvaldes uzdevumi neietilpa intendatūras parasti veicamo uzdevumu kategorijā, tāpat Latvijas Dienvidarmijas intendatūras esošās sapieru rotas un munīcijas noliktavas uzdevumi nebija saistīti ar klasisko intendatūras iestāžu uzdevumiem. Armijas vadība centās šīs abu brigāžu dažādo apgāžu sistēmu organizatoriskās uzbūves sistēmas vienkāršot, izveidojot pie nu jau vienotās Latvijas armijas Apgādības pārvaldes vairākas apakšstruktūras. Ar armijas virspavēlnieka 1919. gada 15. jūlija pavēli pie pārvaldes noorganizēja armijas Saimniecības pārvaldi, Artilērijas pārvaldi, Etapu un rajonu komandantūru pārvaldi, Kara satiksmes pārvaldi un Tehnisko pārvaldi. Armijas apgādības pārvaldes pārziņā nonāca arī 1919. gada 19. jūlijā dibinātā armijas

Sanitārā pārvalde un 1919. gada 29. jūlijā dibinātā armijas Veterinārā pārvalde.

1919. gada augusta beigās pārvaldes bija noorganizējušas savus štatus tiktāl, ka varēja uzsākt darbību. Sāka darboties darbnīcas pie Saimniecības, Artilērijas un Tehniskās pārvaldes, tika atvērtas noliktavas. Kara satiksmes pārvalde atklāja lauka pasta kantorus Rīgā, Mārcienā, Stukmaņos un Valmierā.

Armijas vienību pārgrupēšana un pārformēšana mierīgos apstākļos ilga tikai līdz oktobra sākumam, kad jaunajai Latvijas valstij un tās bruņotajiem spēkiem bija jāiztur jauns pārbaudījums — bermontiešu armijas uzbrukums. **18**

Maltīte no armijas sausās pārtikas pakas

Džoanna Eglīte

Foto — Normunds Mežiņš.

Garšīgs ēdiens, kad aizvadītas garas un grūtas darba stundas, līdzinās brīnišķīgai balvai, kuru gribas izbaudīt. Maltīte karavīram nereti ir gaidīts iepriecinājums. Lauka apstākļos vai uzdevumā, esot jūrā, uz sauszemes vai gaisā, ir svarīgi, ko tu ēd, jo ēdiens dod ne tikai jaunus spēkus, bet arī izraisa vai tieši otrādi — mazina psiholoģisko labsajūtu. Ne velti visu valstu armijās sauso pārtikas paku saturam pievērš īpašu uzmanību, pastāvīgi to pilnveidojot. Par Latvijas armijas sausēs uzturdevas paku saturu rūpējas NBS Apvienotā štāba Nodrošinājuma departamenta Personālsastāva apgādes plānošanas daļas darbinieki.

Sausās pārtikas pakas Latvijas armijā parādījās pirms desmit gadiem — 2006. gada NATO samita laikā. Toreiz pakas tika iepirktas no lietuviešiem. Pirms tam tās tapa armijas virtuvēs, liekot plastmasas maisiņos maizi, speķi un citus labumus. Tikai kopš 2008. gada sausās uzturdevas iegāde ir regulārs iepirkums, kam tiek piešķirti naudas līdzekļi. Kopš tā laika armijas pārtikas paku saturs un izskats sāka atgādināt pie citu valstu kolēģiem iepazīto un baudīto. Astoņu gadu laikā mūsu sausās pārtikas pakas pakāpeniski tika mainītas un pilnveidotas, un pašreiz tās ir līdzvērtīgas citu valstu produkcijai.

Kā top paku saturs?

«Mūsu departamenta cilvēki regulāri sazinās ar komandieriem, lai noskaidrotu viedokļus un ieteikumus par ēdienu un tā

lietošanas ērtumu, tomēr mēs cenšamies arī nepastarpināti uzklaut karavīru viedokli, gan personīgi runājot, gan lasot viņu komentārus internetā, piemēram, pie tematiskajiem rakstiem,» saka kapteine Ingrīda Eidiņa-Mežsēta, NBS AŠ Nodrošinājuma departamenta Personālsastāva apgādes un speciālā atbalsta pārvaldes Personālsastāva apgādes plānošanas daļas vecākā virsniece. «Daudzu karavīru ieteikumi ir ļoti konstruktīvi un noderīgi, piemēram, plastmasas galda piederumi siltumā lokās, pat kūst, lauka apstākļos lieti noder košļājamā gumija, kas uz laiku var aizstāt zobu tīrīšanu.» Tomēr gan Ingrīda Eidiņa-Mežsēta, gan viņas kolēģi saskaras arī ar noliedzozo attieksmi pret jebko, kas ir mūsu pašu ražots un tapis Latvijā. «Ir gadījies dzirdēt, ka labas ir tikai citu valstu pārtikas pakas, bet mūsējās — negaršīgas,» ar sarūgtinājumu saka Ingrīda Eidiņa-Mežsēta. Daudziem karavīriem sausās pārtikas pakas ideālais variants ir amerikāņu ražojums.

Tomēr paši amerikāņi to par ideālu neuzskata, turpina to izvērtēt un pilnveidot. Šī gada sākumā Amerikas Savienoto Valstu armijas sausās pārtikas paku ražotāji aizsāka pētījumu, aicinot brīvprātīgos 21 dienu lietot uzturā tikai šo pārtiku. Pētījuma mērķis ir noskaidrot, kā kara apstākļos šāda ēdiena lietošana ietekmē cilvēka veselību ilgtermiņā. Pētījuma dati vēl nav pieejami.

«Nenoliedzami iepakojums un funkcionalitāte amerikāņiem ir perfekta, bet amerikāņu pārtikā ir ļoti daudz konservantu. Dzīvnieki, kuru gaļa izmantota konservos, baroti ar vielām, kuras Eiropas Savienībā, tātad arī Latvijā, ir aizliegtas. ASV tradicionāli lopus baro, piemēram, pievienojot antibiotikas, kas atstāj ietekmi uz cilvēka veselību. Zinu, ka dabiskums un latviska izcelsme pārtikas aprītē Latvijā ieguvuši modes statusu, un tas var šķist kaitinoši, bet mūsu pārtikas paku saturs patiesi var lepoties ar dabisku izcelsmi un minimālu konservantu daudzumu. Turklāt to palīdzējuši izstrādāt zinātnieki, kas kā ļoti būtisku faktoru izvirzījuši karavīra veselību,» uzsver Ingrida Eidina-Mežsēta.

Deviņu dažādu konservu saturu, kas pieejami mūsu sausajās pārtikas pakās, un rudzu maizes recepti īpaši Latvijas karavīriem izstrādājuši zinātnieki no Latvijas Lauksaimniecības universitātes. Šī sadarbība aizsākās, kolidz Latvija pati sāka veidot pārtikas pakas armijas vajadzībām. Pašreiz zinātnieki papildina konservu recepšu skaitu līdz divdesmit vienai un pārbauda tuvākajā nākotnē

ievieš plānotā plastmasas iepakojuma ietekmi uz pārtikas kvalitāti ilgtermiņā.

«Varu iepriecināt mūsu karavīrus, ka arī Latvijas pārtikas pakās drīzumā katra sastāvdaļa būs ievietota viena veida zaļā plastmasas materiālā. Mums būs glīta tumši zaļa sausās pārtikas paka, ko ņemt līdzi,» saka Ingrida Eidina-Mežsēta.

Latvijā pašreiz pārtikas paku izskatu un saturu iespējams mainīt reizi trijos gados, jo tieši ar tādu intervālu tiek atkārtoti izsludināts iepirkuma konkurss. Jauns iepirkums tiks izsludināts šogad, bet lielas izmaiņas pārtikas paku saturā un izskatā vēl nav gaidāmas. Tomēr jau pēc trim gadiem — nākamajā iepirkumā — mūsu pakas iegūs gan citu izskatu, gan to saturs būs daudzveidīgāks.

Pašreiz pieejamās karavīra sausās pārtikas pakas saturs.

Universāli, bet tik atšķirīgi

Vienots NATO standarts nosaka armijas pārtikas paku kaloritātes prasības un vēlamās sastāvdaļas. Tomēr katrai valstij pārtikas paku saturs ir atšķirīgs. 2015. gada *EXPO* izstādē Milānā bija aplūkojams stends, kurā interesenti varēja uzzināt, no kā sastāv 20 pasaules valstu armiju sausās pārtikas pakas. Tā rīkotājs Džūlio Jaketi pauda savu novērojumu: «Cik dažāds atšķirīgās kultūrās un

valstīs var būt šķietami universāls sauso pārtikas paku saturs!» Katras valsts kulinārijas un nacionālās virtuves specifika atspoguļojas arī pārtikas pakās. Piemēram, Taizemes karavīra sausās pārtikas pakā ir raksturīgā zivs zupa, rīsi, liellopu gaļa ar papriku un ķiplokiem, čili garšviela, zivs mērce, žāvēti augļi un plastmasas karote. Gandrīz katras valsts pārtikas pakā ir kāds unikāls pārtikas produkts, kura nav citiem. Piemēriem, britu pakās ir Tabasko mērce, jaunzēlandiešiem — kečups, holandiešiem — multivitamīni, izraēliešiem — olīvas, mums — rupjmaize. Daudzu valstu karavīriem līdzīti tiek dota zobu suka, pasta vai košļājamā gumija, bet, piemēram, frančiem līdzīgi kā mums pagaidām nav neviena no šiem elementiem. Gandrīz visās pārtikas pakās ir plastmasas galda piederumi, bet Latvijā tika iecerēti un ieviesti — no koka.

Pēc trīs gadiem Latvijas karavīra sausās pārtikas paka izskatīsies šādi.

gan mūsu pārtikas ražotāji ļoti labprāt sadarbojas ar Latvijas armiju, pagaidām mūsu pasūtījumu apjoms ir pārāk neliels, lai viņiem atmaksātos šādu iekārtu iegādāties.

paku saturu. «Tas ir veids, kā paust savu patriotismu un vairot to arī mūsu uzņēmējos,» saka Ingrida Eidiņa-Mežsēta. «Pirms astoņiem gadiem reti kurš uzņēmējs gribēja ar mums sadarboties, bet tagad tā, šķiet, kļuvusi par goda lietu, un uzņēmēji savā starpā konkurē, lai iegūtu tiesības apgādāt un nodrošināt mūsu karavīrus.»

Sausās pārtikas pakas ieteicams lietot ne ilgāk par trim dienām. Miera apstākļos komandierim jārod iespēja savus karavīrus pēc šī perioda nodrošināt ar siltu, svaigi gatavotu ēdienu. Viena sausās pārtikas paka paredzēta vienai ēdienreizei, bet tā nodrošina 2100 — 2200 kilokalorijas, tātad gandrīz visu nepieciešamo pieauguša vīrieša dienas normu. Maksimālās slodzes apstākļos jaunam vīrietim nepieciešamo kilokaloriju daudzums var pārsniegt 4000, un tas nozīmē, ka divas sausās pārtikas pakas pilnībā nodrošina enerģijas atjaunošanu.

Ingrida Eidiņa-Mežsēta iesaka izvairīties uz mācībām ņemt līdzīti gaļu, olas, rasolu burciņā un citus produktus, kas karstumā var sabojāties, izraisot veselības traucējumus. Pārtikas paku sastāvdaļas un to iepakojuma tehnoloģijas ir tādas, lai maksimāli izvairītos no nelabvēlīgu baktēriju savairošanās tajās un karavīru veselības ietekmēšanas. Pārtikas paku satura kvalitāte saglabājas nemainīgi augsta pat pie lielām temperatūras svārstībām robežās no -20 līdz +34 grādiem. Pārtikas paku derīguma termiņš ir divi gadi.

Pašreiz sausās pārtikas pakas nodrošina 15—20% no armijas vajadzībām. Tomēr pakāpeniski iepirkuma apjoms palielinās. Pērn NBS iztika ar 24 000, bet šogad vajadzīgais pārtikas paku skaits trīskāršojies līdz 63 000. Pamatā sausās pārtikas pakas tiek izmantotas mācību laikā, tomēr pastāvīgs pārtikas paku nodrošinājums — neaizskaramās rezerves — ir gan uz kuģiem, gan lidaparātos. **IB**

Reti kura valsts var lepoties ar maisiņveidīgu konservu iepakojumu. Atšķirībā no ierastās skārda bundžas to silda bez uguns — ieliek īpašā sildelementā, kas, reaģējot ar ūdeni, uzkarst līdz 90 grādu temperatūrai un uzsilda maltīti. Tādus izmanto ASV un Izraēlas armijā.

«Pagaidām Latvijā nevienā no gaļas pārstrādes uzņēmumiem nav atbilstošas iepakojšanas iekārtas. Tās ir dārgas, un, lai

Moderna gaļas konservu iepakojšanas iekārta ir lietuviešiem, bet gribētos, lai mūsu karavīrus nodrošina mūsu pašu ražotāji un uzņēmēji,» atzīst Ingrida Eidiņa-Mežsēta.

Pārtikas pakas un patriotisms

Latvijas ražotāji, pašu audzēti vai šajā valstī iepakoti — tie ir kritēriji, kurus Nodrošinājuma departamenta darbinieki cenšas ievērot, komplektējot sauso pārtikas

Neptūns apbalvo ZS Studentu bataljonu par uzvaru ZS 25. vasaras sporta spēlēs

Guna Freimane,

seržante, Zemessardzes štāba Vadības grupa.

Foto — Aivars Vucāns,

Laura Pētersone un Rihards Rušnieks.

Zemessardzē pulcējas nu jau trīs paaudžu zemessargi. Šīs vienības pamatvērtības balstās uz ilggadējām tradīcijām un paaudžu patriotismu, kas stiprina karavīru un zemessargu garu. Tieši patriotisms saliedē un sniedz piepildījumu, izkopjot ģimeniskas vērtības un dibinot arvien jaunas tradīcijas.

Šogad Zemessardze (ZS) organizēja tradicionālās vasaras sporta spēles, kuras norisinājās jau 25. reizi. 16. jūlija agrā rītā ar svinīgu gājieni cauri piejūras pilsētai Rojai ZS orķestra pavadībā Rojas sporta stadionā iesoļoja Latvijas karaļa grupa, kurai sekoja 25 vienības — 23 ZS vienības, Lietuvas KASP vienība un ASV 3. kājnieku divīzijas karavīri, kopumā ap 300 karavīru un zemessargi.

Atklājot sporta spēles, Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš teica:

«Man ir patīss prieks, ka mums, Zemessardzei, ir ļoti spēcīgas saknes un mēs augstu vērtējam un glabājam savas tradīcijas. Mēs esam stipri un vienoti patriotiskajā garā. Esmu pārliecināts, ka mēs spēsim saglabāt arī turpmāk tikpat skaistas un ģimeniskas vērtības. Lai arī Zemessardzē ir deviņi tūkstoši zemessargu, Zemessardzes veterānu, mēs visi esam kā viena liela ģimene.»

Atklāšanas parādē brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš izteica īpašu pateicību, ne tikai pasniedzot pateicības rakstus Rojas novada domes pārstāvjiem, bet arī apbalvojot ar Zemessardzes augstāko apbalvojumu «Nopelni zīmi» seržantu Andri Kuļikovski par ilggadēju ieguldījumu, nerimstošo entuziasmu un Zemessardzes sporta popularizēšanu ne vien Latvijā, bet arī ārvalstīs. Brigādes ģenerālis atzina: «Andris Kuļikovskis ir Zemessardzes sporta panākumu atslēga, viņš ilgi var sēdēt pie manis kabinetā un aizrautīgi stāstīt par idejām un jauniem plāniem, organizējot Zemessardzes pasākumus. Andra uzņēmība un vēlme darboties ir neizsīkstoša, ko apliecina viņa nopelni sporta jomā.»

«Man bija liels gods šogad uzņemties sporta spēļu vadību,» sacīja ZS 46. kājnieku bataljona komandieris majors Jānis Mežavilks. «Sākumā tas likās liels izaicinājums, bet mana bataljona personāls apliecināja, ka mēs spējam to paveikt ļoti augstā līmenī. Šogad sporta spēlēs piedalījās rekordliels dalībnieku skaits — vairāk nekā 800 dalībnieku, kuri sacentās 14 disciplīnās. Bija padomāts arī par līdzpaņemtajām sievietēm un bērniem, kuriem tika organizēta tā sauktā tautas klase, un šie dalībnieki sacentās piecās disciplīnās: «Slapjās švammītes», «Zivju makšķerēšana», «Lidojošā šķīvīša mešana pa ķegļiem», «Zivs tišana uz auklas», «Mešana mērķi ar lipīgo bumbiņu». Kopumā Rojā pulcējās ap 1400 Zemessardzes sporta piekritēju un atbalstītāju.»

Pēc finiša šķēršļu joslā «Vīru spēks» virsseržants Jānis Jaunzemis secināja:

«Šis vingrinājums vienmēr ir fiziski smagākais un nogurdinošākais. Mums ikdienas darbs novada štābā galīgi nav saistīts ar šādu fizisko un psiholoģisko spriedzi. Šajā vingrinājumā ir par maz ar labu fizisko sagatavotību, ir vajadzīga spēcīga morāla motivācija, kas piespiež pārvarēt pašam sevi.»

Lietuvas KASP majors Ģintauts Cesūns, kas dalījās savos iespaidos par zemessargu sporta spēlēm Rojā, salīdzināja to norisi Lietuvā un Latvijā:

«Pirms divām nedēļām mēs jau tikāmies ar Latvijas zemessargiem mūsu sporta spēlēs Lietuvā. Tagad mēs atbraucām atbildes vizītē, lai piedalītos Latvijas Zemessardzes vasaras sporta spēlēs. Mēs veidojām Lietuvas izlases komandu no visas KASP. Šāda veida pasākumiem mēs vienmēr ļoti nopietni gatavojamies, bet, ierodoties Rojā,

mūs pārsteidza sacensību norises veids — pludmale, draudzīga atmosfēra, mūzika, lieliski laikapstākļi un smaidīgas sejas. Redzējām, ka latviešiem ir ļoti svarīgas ģimēniskās vērtības un šīs sporta spēles nav tikai sacensības, bet arī atpūta kopā ar sievām, bērniem un draugiem. Jāatzīst, ka latviešu zemessargi ir spēcīgi un konkurence uz medaļām bija ļoti nopietna. Esmu apmierināts ar sasniegtajiem rezultātiem. Smēlāmi daudz jaunu ideju, ko nākotnē centīsimies ieviest arī mūsu vasaras sporta spēlēs.»

«Svētdienas rīta cēlienu brīvā noskaņā pavadījām Rojas pludmalē, pasniedzot kausus, sponsoru balvas un piemiņas veltes mūsu labākajiem zemessargiem un karavīriem. Ir ļoti svarīgi radīt atmosfēru un raisīt vēlmi piedalīties šajā pasākumā arvien plašākā lokā,» pēc blīvā sporta spēļu grafika par sporta spēļu noslēgumu sacīja majors Jānis Mežavilks.

Zemessardzes štābu vērtējumā pirmās vietas kausu izcīnīja 2. Zemessardzes novada štābs. Arī spēcīgākais novads (vērtējumā tika ņemti vērā četri labākie bataljoni) izrādījās 2. Zemessardzes novads. Savukārt **kopvērtējumā** sīvā konkurencē, pēc sporta spēļu nolikuma papildu noteikumu kritērijiem, pirmo vietu izcīnīja ZS Studentu bataljons, otrajā vietā atstājot ZS 55. kājnieku bataljonu, bet trešajā pagājušā gada uzvarētājus — ZS 56. kājnieku bataljonu. Uzvarējušajam bataljonam ceļojošo kausu ieradās pasniegt Rojas piekrastes Neptūns ar savām nārām. 25 gadu laikā ZS Studentu bataljons izcīnā uzvaru jau septīto reizi.

Zemessardzes komandieris izteica īpašu pateicību Zemessardzes veterānam kapteinim Aleksejam Ozoliņam, kas ir piedalījies visās zemessargu sporta spēlēs gan kā dalībnieks, gan kā tiesnesis un pēdējos gadus jau kā ZS Studentu bataljona pārstāvis. Saņemot Zemessardzes komandiera personīgo pie-

miņas velti un ZS Studentu bataljonam kopvērtējumā ieņemot pirmo vietu, kapteinis Ozoliņš ar savilņojumu uzrunāja klātesošos:

«Man prieks, ka mūsu jauniešiem ir tāda degsme, kā tas bija Zemessardzes pirmsākumos. Atceros pirmās sporta spēles 1992. gadā Tērvetē, kuras tika pārtrauktas, jo tuvumā dega mežs, un visi dalībnieki devās palīgā, lai dzēstu ugunsgrēku. Tā ir vienotība, saliedēts gars un Zemessardzes vērtība — būt uz viena vilņa visos dzīves gadījumos. Novēlu arī turpmāk — daudz uzvaru, spēcīgas komandas un pozitīvas emocijas.»

Sacensību galvenais tiesnesis seržants Andris Kuļikovskis paskaidroja: «Neskato ties uz pozitīvo sporta spēļu atmosfēru, sacensību gars bija tik saspringts, ka uzvarētāju noteikšanai bija jāizmanto sporta spēļu nolikuma papildu nosacījumi. Šāds gadījums 25 gadu laikā tika fiksēts pirmo reizi. Mēs redzējām, cik nopietni Zemessardzes bataljoni bija gatavojušies un komplektējuši vienības komandas. Par spīti lielajam dalībnieku skaitam un darba apjomam 14 disciplīnās, ko galvenokārt nodrošinājām paši — karavīri un zemessargi, man kā galvenajam tiesnesim ir liels prieks atzīt, ka darbs noritēja tik profesionāli un netika iesniegts neviens protests.»

Noslēdzot sporta spēles, Zemessardzes komandieris pateicās visiem par dalību un sasniegtajiem augstajiem rezultātiem:

«Kārtējo reizi mēs noslēdzam sporta spēles un jau sākam gaidīt nākamo gadu, kad atkal varēsim visi tikties un apliecināt savu sagatavotības līmeni, un saņemt jaunas godalgas. Nākošgad mūsu sporta spēles noritēs kādā no Zilo ezeru zemes pilsētām. Uz tikšanos 2017. gada vasarā Latgalē!»

Zemessardzes sporta spēles organizēja Zemessardzes štābs sadarbībā ar ZS 46. kājnieku bataljonu un 1. ZS novadu. **IS**

ZS vasaras sporta spēlēs godalgotās pirmās vietas šogad saņēma:

- dueļu šaušanā — Zemessardzes (ZS) Studentu bataljona komanda (vecākais zemessargs Rojs Razums, zemessargs Mārtiņš Barkovs, zemessargs Kristians Vuļs),
- 3x500 m vasaras biatlona stafetē — ZS 52. kājnieku bataljona komanda (kaprāle Ilona Suruda, kaprālis Edgars Kazradzis, kaprālis Agris Stūris),
- 4x100 m peldēšanas stafetē — ZS orķestra komanda (vecākais zemessargs Gintars Kuģenieks, vecākais zemessargs Ritvars Briljonoks, zemessargs Edgars Trapans, zemessargs Roberts Donis),
- 3x400 m militarizētajā stafetē — ZS 31. aizsardzības no masveida iznīcināšanas ieročiem bataljona komanda (vecākais zemessargs Valdis Kaibe, zemessargs Gundars Ozoliņš, zemessargs Mārtiņš Celms),
- rotu komandieru daudzcīņā — ZS 34. artilērijas bataljona komanda (kapteinis Aivars Driņģis, virsseržants Aleksandrs Rogožins),
- stafetē «Vīru spēks» — ZS 54. inženiertehniskā bataljona komanda (seržants Aivis Kleinbergs, seržants Jānis Masaļskis, seržants Roberts Bernāns, zemessargs Raivo Kivlenieks),
- spēka vīru distancē — ZS 51. kājnieku bataljona zemessargs Rolands Kravcovs,
- veiklības braucienā sievietēm — ZS 46. kājnieku bataljona kaprāle Monta Plūme,
- orientēšanās sacensībās — ZS 54. inženiertehniskā bataljona komanda (vecākā zemessardze Ilze Buža, zemessargs Andris Kivlenieks, zemessargs Raivo Kivlenieks),
- pludmales volejbolā sievietēm — ZS 56. kājnieku bataljona komanda (seržante Līga Veipa, vecākā zemessardze Dace Grīnfelde, vecākā zemessardze Vineta Gutāne, vecākā zemessardze Līva Sola),
- pludmales volejbolā vīriešiem — ZS 17. pretgaisa aizsardzības bataljona komanda (kapteinis Madis Biēte, zemessargs Kaspars Gertners, zemessargs Māris Grīnbergs, zemessargs Sandris Gulbis),
- pludmales strītbolā — ZS 56. kājnieku bataljona komanda (zemessargs Pēteris Lazdiņš, zemessargs Mārtiņš Urtāns, zemessargs Edijs Stiebrīšs, zemessargs Jānis Tomaševskis),
- tautas bumbā sievietēm — ZS 25. kājnieku bataljona komanda (kaprāle Jeļena Matule, zemessardze Solvita Brezinska, zemessardze Laura Aizkalniete, zemessardze Inese Brezinska, zemessardze Lana Barbane, zemessardze Marina Viksniņa, zemessardze Jūta Gargurme),
- minifutbolā — ZS 55. kājnieku bataljona komanda (kapteinis Aleksandrs Sotņikovs, seržants Andris Svencis, vecākais zemessargs Viktors Suraks, vecākais zemessargs Raivis Krasovskis, vecākais zemessargs Oskars Zeps, vecākais zemessargs Romāns Adaškevičs, zemessargs Atvars Krasovskis, zemessargs Artūrs Reizdāns, zemessargs Raivo Jefimovs).

Zemessardze pateicas par sniegto atbalstu:
Rojas novada domei, Rojas novada ostai,
Rojas novada sporta skolai un jo īpaši
sporta preču veikalam «Sporta punkts»
par vērtīgajām balvām.

Trešo gadu pēc kārtas uzvar Militārās policijas komanda

No šā gada 28. līdz 30. jūnijam Gulbenē 14. reizi norisinājās NBS spartakiāde. Sacensībās piedalījās vairāk nekā 400 dalībnieki no 14 komandām. Sacensības norisinājās 11 disciplinās, kopvērtējumā tika vērtēti 9 disciplīnu rezultāti.

Pneimatiskajā šaušanā ar šauteni ieskaites sērijā bija jāveic 40 šāvienī ne ilgāk kā 50 minūtēs, attālums līdz mērķim 10 metri. Ar rezultātu 416,1 punkts uzvaru izcīnīja štāba virsseržants Ēriks Filipenoks no 1. Zemessardzes novada komandas (1. ZSN), otrajā vietā ar rezultātu 413,5 punkti dižka-reivis Emīls Latišs no Štāba bataljona (ŠB), trešajā vietā ar rezultātu 411,7 punkti vecākā zemessardze Evika Apine no 3. Zemessardzes novada (3. ZSN). Komandu vērtējumā (2 dalībnieku punktu summa) uzvara 3. ZSN komandai (vec. zs. Evika Apine un vlt. Raivo Deklavs) — 821,7 punkti, otrajā vietā ŠB komanda (dkar. Emīls Latišs un lt. Toms Kursiņš) — 810,7 punkti, bet trešajā vietā Apvienotā štāba komanda (vsrž. Šahirs Džavadovs un maj. Linda Circene) — 802,6 punkti.

Militarizētajā stafetē komandā startēja četri dalībnieki, kuriem bija jāveic 300 m aplis ar šķēršļiem (balķa pārvarēšana, tune-lis, patronu kastes pārvešana, šaušana ar pneimatisko šauteni (1. un 3. etapa veicē-jiem) vai granātas mešana mērķī (2. un 4. etapa veicējiem). Par netrāpītiem šāvieniem vai granātas metieniem dalībniekiem jāveic soda aplis. Pārliecinošu uzvaru ar rezultātu 6:17 izcīnīja Militārās policijas (MP) komanda (kpt. Māris Ābele, kpt. Oskars Blaus, kpt. Bruno Orba un kpt. Maigurs Ozoliņš). Otrajā vietā ar rezultātu 6:28 ierindojās Gaisa spēku aviācijas bāze (GS AB; kpt. Ģirts Volframs, lt. Artjoms Rekuņenko,

srž. Aleksejs Orlovs un kpr. Kristaps Vec-kāgans), trešajā vietā ar rezultātu 6:33 — 3. ZSN komanda (zs. Āris Brantevics, zs. Arnis Hansons, kpr. Aivars Kleinbergs un srž. Jānis Masaļskis).

Virves vilkšanā laukumā izgāja seši da-libnieki, sacensības norisinājās pēc starp-tautiskajiem virves vilkšanas noteikumiem svaru klasē līdz 540 kg, pretinieku ko-manda jāaizvelk 4 m attālumā. Uzvara šajā disciplīnā Nacionālās aizsardzības akadē-mijas komandai (NAA; kadeti: Ulvis Šulcs, Mārtiņš Rundāns, Raivis Matisāns, Ņikita Šeršņovs, Māris Engēlis un Vladislavs Ko-nopļa). Otrajā vietā — 1. ZSN komanda (Māris Mažrimis, Reinis Freimanis, Jānis Hartmanis, Gatis Grasmanis, Kristaps Grundmanis un Arturs Maksims Gro-movs), trešajā vietā — Speciālo uzdevumu vienība (SUV).

Spēka un izturības daudzciņā sacen-sību dalībnieki veica distanci, kas sastāvēja no vairākiem vingrinājumiem: riepās vel-šana, *burpee*, pievilkšanās pie stieņa, svaru

bumbas celšana vēzienā virs galvas ar abām rokām, kāju celšana kārienā pie stieņa un svaru stieņa celšana no krūtīm, iztaisnojot rokas. Dalībniekiem bija jāveic trīs apli, kontrollskaits — 20 minūtes. Uzvaru, izpildot visātrāk visus vingrinājumus, izcīnīja kap-rālis Alvis Ragozins no 3. ZSN komandas (13:06), otrajā vietā dižmatrozis Gatis Sakne no Jūras spēku flotiles (JSF; 15:19), bet trešajā vietā kadets Ēriks Niegliņš (15:29). Komandu vērtējumā spēka un izturības daudzciņā uz-varēja 3. ZSN komanda (kpr. Alvis Ragozins un kpr. Dzintars Ernsons), otrajā vietā JSF komanda (dmtr. Gatis Sakne un dmtr. Ro-berts Lagzdīns), trešajā vietā NAA komanda (kadeti Ēriks Niegliņš un Konstantīns Rudko).

Ciņas veidā grapplingā sacensību da-libnieki startēja četrās svara kategorijās: līdz 75 kg, 83 kg, 93 kg un virs 93 kg. Ciņas il-gums — 4 minūtes. Svara kategorijā līdz 75 kg uzvarēja SUV pārstāvis, otrajā vietā leit-nants Edgars Priedītis (MP), trešajā vietā SUV pārstāvis. Svara kategorijā līdz 83 kg pirmajā vietā kapteinis Jānis Leišavnieks (MP), otrajā vietā virsleitnants Linards Pau-pers (NP), bet trešajā vietā seržants Jānis Krasovskis un SUV pārstāvis. Svara katego-rijā līdz 93 kg pirmajā vietā virsleitnants Sergejs Tarasovs (MP), otrajā vietā seržants Sergejs Kolosovs (MVP), trešajā — dižka-reivis Juris Bicāns (SZS) un SUV pārstāvis. Svara kategorijā virs 95 kg pirmajā vietā seržants Kaspars Kokorevičs (MP), otrajā vietā kaprālis Uģis Mitenieks (MP), trešajā vietā SUV pārstāvis.

Volejbolā sievietēm komandas sacentās četrās apakšgrupās, izspēlējot vienu setu līdz 21 punktam. Uzvaras savās apakšgru-pās 2. ZSN, GS AB, 1. ZSN un MP koman-dai. Izslēgšanas spēlēs (uzvaras divos setos līdz 15, ja nepieciešams 3. sets, tad līdz 11)

pusfinālā 1. ZSN ar rezultātu 2:1 (7:15, 15:3, 11:3) trīs setu cīņā uzvarēja 2. ZSN, savukārt GS AB ar rezultātu 2:0 (15:7 un 15:6) uzvarēja NAA komandu.

Spēlē par 3. vietu 2. ZSN komanda (vzs. Vineta Gutāne, srž. Līga Veipa, zs. Dace Grīnfelde un zs. Solvita Vicupa) ar rezultātu 2:0 (15:7 un 15:9) uzvarēja NAA komandu (kadetes Annija Paulauska, Ieva Niparte un Baiba Lapiņa). Savukārt finālspēlē 1. ZSN komanda (zs. Sigita Lapiņa, zs. Valērija Jurēvica un zs. Zane Leikuma) ar rezultātu 2:1 (11:15, 15:9 un 11:2) uzvarēja GS AB komandu (kpr. Anita Bērsone, kpr. Vita Sidorova, kpr. Evija Poļakova un kar. Katrīna Černova).

Strītbolā vīriešiem četrās apakšgrupās komandas cīnījās katra ar katru, spēles laiks 7 minūtes. Uzvaras apakšgrupās SZS KBde, MP, NAA un ŠB komandai. Pusfinālā NAA komanda ar rezultātu 4:2 uzvarēja SZS komandu, savukārt MP komanda ar rezultātu 6:5 sīvā cīņā uzvarēja ŠB komandu. Spēlē par 3. vietu ŠB komanda (dkar. Elvijs Ermanovskis, kar. Ivars Gruzda, kar. Raivo Nemiesis un kar. Kristaps Pērkonis) ar rezultātu 6:4 uzvarēja SZS komandu (lt. Elvijs Zirdziņš, lt. Edgars Kapustins, vlt. Rolands Kovalis un kar. Egons Baumanis). Finālspēlē NAA komanda (kadeti Matiss Čaupjonoks, Matiss Caune, Jānis Pūpols un Miks Leitāns) ar rezultātu 9:1 uzvarēja MP komandu (lt. Kaspars Indruška, kpr. Aleksejs Romanovs, dkar. Roberts Svjatoduhs un dkar. Armands Mežaraups).

Strītbolā sievietēm dalībnieces sacentās divās apakšgrupās pa 10 komandām katrā. Uzvaras savās apakšgrupās izcīnīja JSF un 3. ZSN komanda. Pusfinālā JSF komanda ar rezultātu 6:3 uzvarēja SZS komandu,

savukārt 3. ZSN komanda ar rezultātu 7:3 uzvarēja MP komandu. Spēlē par trešo vietu MP komanda (vlt. Zita Lavrinoviča, kpt. Kristīne Odrīņa-Urbova, civ. Eva Kokoreviča un vsrž. Antra Jaunzeme) ar rezultātu 6:2 uzvarēja SZS komandu (lt. Linda Balalaiko, vlt. Anete Zahare, vsrž. Līga Nikovska un dkar. Ilze Stanka). Finālspēlē 3. ZSN komanda (kar. Kristīne Melberga, kpr. Laura Jansona, kpr. Inga Kjakste un zs. Signe Berga) ar rezultātu 7:2 uzvarēja JSF komandu (kptlt. Vineta Sliede, bcm. Ingūna Āboliņa, kpr. Lidija Grauba un kpr. Ilze Almane).

Minifutbolā komandas sacentās četrās apakšgrupās, spēles laiks 2x10 minūtes. Uzvaras savās grupās izcīnīja 2. ZSN, MP, NAA un JSF komanda. Pusfinālā 2. ZSN komanda ar rezultātu 1:0 uzvarēja NAA, savukārt MP komanda ar rezultātu 1:0 GS AB komandu. Spēlē par 3. vietu NAA

komanda (kadeti Edijs Čibulis, Toms Pērkonis, Juris Spalva, Edgars Ungurs, Eldars Romanovskis, Oskars Kursiņš, Aigars Kalnietis, Viktors Jankovskis, Alberts Pētersons un Aivars Brezinskis) ar rezultātu 2:0 uzvarēja GS AB komandu (kpr. Ervīns Kārklīņš, kpr. Jurgis Bicāns, kpr. Mārtiņš Strauss, dkar. Dainis Pokulis, dkar. Jānis Tērps, dkar. Andris Strelčs, kar. Reinis Bečs, kar. Toms Kurpnieks un kar. Kaspars Bičols). Finālspēlē MP komanda (dkar. Kristaps Žodziņš, kpt. Andrejs Arājs, dkar. Oskars Mežsargs, dkar. Māris Pokromovičs, dkar. Nauris Krastiņš, srž. Andris Dimants, dkar. Mārtiņš Valdmānis, dkar. Jānis Kadiķis, kpr. Raivis Brenčāns, srž. Gatis Liepa) ar rezultātu 1:0 uzvarēja 2. ZSN komandu (srž. Dainis Nalivaiķis, kar. Rolands Putāns, kar. Vladislavs Braidaks, kpt. Valērijs Baranovskis, kar. Sandis Locāns, kar. Vladimirs Bistrovs un kpt. Edgars Licītis).

Galda tenisā turnīrs norisinājās vien-spēlēs, jāspēlē līdz diviem uzvarētiem setiem. Pēc grupu turnīru izspēles tika veidota fināla grupa. Pārliecinošu uzvaru izcīnīja vsrž. Helmuts Dežurovs (GS AB), uzvarot visās spēlēs. Otrajā vietā kar. Roberts Jakovičs (MVP), trešajā vietā SUV pārstāvis. Komandu vērtējumā 1. vieta MVP, otrajā vietā — MP komanda, bet trešajā vietā — GS AB komanda.

Komandieru daudzciņā uzvaru izcīnīja plt. Gunārs Babris (NP), otrajā vietā brģen. Ivo Mogiļņijs (AŠ), trešajā vietā plt. Andris Kniploks (1. ZSN).

Kopvērtējumā pārliecinoša uzvara Militārās policijas komandai, sīvā cīņā otro vietu izcīnīja NAA komanda, trešo — 3. ZSN komanda.

*Sagatavojusi kaprāle Ilze Volframa,
NBS Sporta kluba Fiziskās sagatavošanas un sporta
nodaļas vecākā apmācības instruktore.
Foto — Ēriks Kukutis.*

Pirmā Latvijas Jaunsardzes spartakiāde Gulbenē

Vineta Žilinska,

Jaunsardzes un informācijas centra
sabiedrisko attiecību speciāliste.

Foto — Normunds Mežiņš.

Jaunsardzes un informācijas centrs sadarbībā ar Gulbenes novada domi šogad aizsāka jaunu tradīciju, no 19. līdz 21. jūnijam Gulbenē organizējot I Latvijas Jaunsardzes spartakiādi. Spartakiādē piedalījās 398 jaunsargi vecumā no 12 līdz 19 gadiem, kuri 2015./2016. mācību gadā kārtoja vispārējās fiziskās sagatavotības testu. Spartakiādes mērķis — veicināt fiziskās sagatavotības un sporta attīstību Jaunsardzē, noskaidrot labākās komandas un sportistus no jaunsargu vidus.

19. jūnijā norisinājās spartakiādes atklāšanas ceremonija. Spartakiādes dalībnieki, viesi un gulbenieši, Gulbenes mūzikas skolas pūtēju orķestrim spēlējot, devās uz pieminekli par Latvijas brīvību kriešajiem Gulbenes draudzes locekļiem, kur notika spartakiādes atklāšana.

Svinīgo ceremoniju ar savu klātbūtni pagodināja aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, Gulbenes novada domes priekšsēdētājs Andris Apinītis un Jaunsardzes un informācijas centra direktors Druvis Kleins.

Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis, kas ir Jaunsardzes patrons, uzrunāja pasākuma dalībniekus apsveikuma vēstulē: «Sportam ir jābūt vienai no mūsu dzīves pamatvērtībām. Regulāra nodarbošanās ar sportu palīdz nodzīvot veselīgu

mūžu, saglabāt dzīvesprieku un sasniegt mērķus. Tieši sports ir tas, kas prasa milzumu daudz apņēmības, aizrautības, pašdisciplīnas un centības un tādejādi palīdz iegūt ne tikai fizisko rādījumu, bet arī izkopj raksturu un spēju sadarboties ar citiem.»

Aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, sveicot spartakiādes dalībniekus, norādīja, ka ir likumsakarīgi, ka pirmā Jaunsardzes spartakiāde notiek tieši Gulbenes novadā, jo Litenes pagastā atrodas nozīmīga

Jaunsardzes un informācijas centra direktors Druvis Kleins, uzrunājot spartakiādes dalībniekus, uzsvera, ka neatkarīgi no tā, kādu vietu spartakiādē iegūs katrs jaunsargs, ikviens varēs lepoties ar titulu «Pirmās Latvijas Jaunsardzes spartakiādes dalībnieks».

vieta Latvijas armijas vēsturē — Latvijas armijas nometnes vieta un Latvijas armijas karavīru piemiņas vieta «Sāpju siena», kas godina 1941. gadā nogalināto un deportēto Latvijas armijas virsnieku piemiņu.

«Ar Gulbeni Latvijas Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem saistās daudz vēsturisku atmiņu. Pavisam nesen Litenē pieminējam mūsu virsniekus, kurus okupācijas vara nogalināja visnekrietnākajā — karavīra necienīgā veidā. Viņi nebūtu nobijušies no atklātas kaujas pret jebkuru pārspēku, bet diemžēl tāda ir mūsu tautas vēsture, no kuras der mācīties un kuru nedrīkst aizmirst.

Tieši tādēļ Latvijā plašumā vērsas Jaunsardzes kustība. Tieši tādēļ Aizsardzības ministrija tās attīstībai atvēl tik daudz līdzekļu un praktiska atbalsta, jo Jaunsardze audzina savas zemes patriotus. Jaunsardzē

līdzās pirmajām militārajām iemaņām jūs apgūstat visu to, kas nepieciešams jaunam un eruditam cilvēkam, kurš mīl savu valsti un vēlas to padarīt labāku, veiksmīgāku, skaistāku!» sacīja ministrs.

«Es ticu, ka jūsu vidū ir ne tikai nākamie karavīri, bet arī skolotāji, ārsti, ministri un lauksaimnieki. Es ticu, ka Jaunsardzē apgūtais un iegūtais vairo jūsu pārliecību par to, ka tikai mēs paši — savas zemes saimnieki — esam atbildīgi par tās nākotni, dzīvojot mierā un satiecībā ar visiem, kas jūtas patiesi piederīgi Latvijai, un neļaujot nevienam izjaukt šo mieru. Es ticu, ka mēs nenobītos arī tad, ja nāktos aizstāvēt šo zemi, un ceru, ka tāds brīdis nepienāks.

Es novēlu, lai šī spartakiāde kļūst par jaunu impulsu Jaunsardzes kustības popularitātei visā Latvijā, lai jūsu rindas aug, lai paplašinās draugu loks, lai daudz jaunu uzvaru un sasniegumu!»

Spartakiāde turpinājās divas dienas, jaunsargiem piedaloties vispārējās fiziskās sagatavotības testos un sporta spēlēs.

Vispārējās fiziskās sagatavotības testi sastāvēja no piecām disciplīnām — bumbiņas/granātas mešana, pievilkšanās kārienā/roku saliekšana un iztaisnošana balstā guļus, 60/100 m sprints, ķermeņa augšdaļas pacelšana un nolaišana, guļot uz muguras, un krosa skrējieni 1500/2000/3000 m.

Disciplīnas tika pielāgotas atbilstoši vecuma grupām.

Jaunsardzes un informācijas centra sporta metodiķis Gatis Berdinskis atzina, ka, ņemot vērā vispārējās fiziskās sagatavotības testu rezultātus, jaunsargu fiziskā sagatavotība vērtējama kā laba. Meitenēm vislabākie rezultāti tika sasniegti bumbiņas mešanā, roku saliekšanā un iztaisnošanā balstā guļus, bet labākus rezultātus gribētos sagaidīt krosa skrējienā. Zēniem labākie sasniegumi bija ķermeņa augšdaļas pacelšanā un nolaišanā, guļot uz muguras, bet rezultāti jāuzlabo krosa skrējienā, arī pievilkšanās kārienā prasa papildu treniņus.

Pirmo reizi Jaunsardzes vēsturē, kārtojot vispārējās fiziskās sagatavotības testus, jaunsargi varēja iegūt nozīmītes — lai saņemtu bronzas nozīmīti, jaunsargam bija

jāsakrāj vismaz 34 punkti, sudraba nozīmītei 40 punkti, zelta nozīmītei 45 punkti no 50 iespējamajiem. Katrā no pieciem vingrinājumiem maksimāli iegūstamais punktu skaits bija desmit.

Kopvērtējumā jaunsargi vecuma grupā no 12 līdz 13 gadiem (I līmenis) saņēma 39 nozīmītes: 29 bronzas, 8 sudraba un 2 zelta. Vecuma grupā no 14 līdz 16 gadiem (II līmenis) — 116 nozīmītes, no tām 49 bronzas, 28 sudraba un 39 zelta nozīmītes. III līmenī (17—19 gadi) tika nopelnītas 36 nozīmītes: 28 bronzas, 6 sudraba un 2 zelta.

Sporta spēlēs jaunsargi sacentās sešos sporta veidos: strītbolā (zēniem, meitenēm), pludmales volejbolā, minifutbolā, orientēšanās disciplīnā, vasaras biatlonā un spēka un izturības stafetē. No visām vecuma grupām sporta spēlēs piedalījās 71 jaunsargu komanda. Šīs komandas cīnījās katra savā

Turpinājums 30. lpp.

Sākums 28. un 29. lpp.

sporta veidā, lai krātu punktus kopvērtējumam. Ar ceļojošo kausu tika apbalvots novads, kas kopvērtējumā bija ieguvis visvairāk punktu.

Pirmajā Jaunsardzes spartakiādē uzvaru izcīnīja un ceļojošo kausu ieguva Jaunsardzes 2. novada nodaļas komanda, otrajā vietā ierindojās 1. novada nodaļas komanda, trešajā vietā atstājot 3. novada nodaļas komandu.

Vērtējot Jaunsardzes spartakiādi, Ansis Strazdiņš, Jaunsardzes un informācijas centra Jaunsardzes departamenta direktors, uzsvēra: «Laikā, kad vairumam Latvijas bērnu un jauniešu nav viegli pieejamas sporta bāzes, Jaunsardze savu iespēju robežās atbalsta katra jaunsarga vēlmi atrast sev tīkamo sporta veidu un trenēties. Sportošanas kulminācija ir pirmā jaunsargu spartakiāde, uz kuru ieradušies labākie jaunsargi — sportisti. Tā ir jauna tradīcija, un es ceru, ka sports ieņems arvien nozīmīgāku vietu jaunsargu dzīvē.»

Linards Lauskinieks, 301. Balvu jaunsargu vienības jaunsargs, par saviem iespaidiem spartakiādē sacīja: «Man patika, kā viss bija noorganizēts. Bija garšīgs ēdiens, bet arī daudz sportošanas, tāpēc šķita, ka porcijas ir par mazu. Pēc traumas bija grūti nokriet 3 km krosu. Šoreiz dabūju «bronzu», nākamajā gadā noteikti būšu atkal un tēmešu uz zeltu. Vajag patrenēties un uzlabot

piespīsties un morāli saņemties. Nākamajā gadā ļoti labprāt atkal piedalīšos un citiem ieteikšu.»

Baiba Berso, 415. Liepājas jaunsargu vienības jaunsardze: «Patika dažādas fiziskās aktivitātes, sastapt jaunus draugus, pārbaudīt sevi un savu iespēju robežas. Visgrūtākais bija no rītiem piecelties plkst. 7.00 un skriet uz rīta rosmi. Nopelnīju bronzas nozīmīti. Vislabāk padāvās bumbiņas mešana un «presīte».»

Arnis Mucenieks, 407. Saldus jaunsargu vienības jaunsargs: «Spartakiādē patika tas, ka bija daudz fizisko normatīvu, daudz jāvelkas pie stieņa, jāsporto. Varēja iegūt daudz jaunu draugu, un lieliskā saliedētības sajūta mūs visus vienoja. Vislabāk man patika un padāvās vilkšanās pie stieņa, izcīnīju bronzas nozīmīti. Vissarežģītākais bija kross pa mežu sutoņā, bija smagi elpot, bija grūti, bet es cīnījos...»

Betija Glāzniece, 207. Jaungulbenes jaunsargu vienības jaunsardze: «Patika cilvēki, stafetes, visgrūtākais bija pumpēšanās. Izcīnījām 1. vietu volejbolā, vakar nopelnīju zelta nozīmīti. Brīvajā laikā spēlējām «kartupeļus», arī diskotēkas laikā, laikam jau šī spēle bija vispopulārākais brīvā laika pavadīšanas veids spartakiādē. Jaunsardzē esmu tāpēc, ka patīk sports un visas nodarbes, kas ir Jaunsardzē.» **IE**

ĢENERĀLIS KĀRLIS GOPERS

Ēriks Jākabsons,

LU profesors.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Šī gada 2. aprīlī apritēja 140 gadi, kopš 1876. gadā Plāņu pagasta «Maskatos» saimnieka ģimenē dzimis viens no izcilākajiem latviešu karavīriem — ģenerālis Kārlis Gopers (Goppers). Vispirms mācījies pagasta skolā, tad — 14 kilometru attāļajā Trikātes draudzes skolā, kurā bijis labākais klases vingrotājs un viens no centīgākajiem skolniekiem, bieži mācījies arī brīvajā laikā. Jau skolā līdzīgi daudziem citiem latviešu jauniešiem šajā laikā Kārlis Gopers nolēma kļūt par profesionālu karavīru, tāpēc pastiprināti mācījās krievu valodu. 1893. gadā viņš uzsāka dienestu Kauņas cietokšņa kājnieku bataljonā, bet pēc gada iestājās Viļņas junkurskolā (viņa kursā mācījās arī latvieši — vēlākais Krievijas armijas ģenerālmajors Jānis Ušaks, Daugavgrīvas cietokšņa adjutants un latviešu strēlnieku bataljonu organizētājs, vēlākais Latvijas armijas pulkvedis Kārlis Baltiņš, vēlākais intendantūras pulkvedis Pēteris Danielsens un kapteinis Eižens Augusts). Kārlis Gopers bija viens no labākajiem junkuriem, par ko liecina arī vingrošanas sacensībās iegūtās pirmās vietas. Pēc skolas beigšanas 1896. gadā sekoja dienests Varšavā izvietotajā 190. kājnieku pulkā, bet no 1905. gada — jau štābkapeiņa dienesta pakāpē — 183. pulkā pie Pulтусkas (Polijā) un vēlāk Kostromā (pulkā no 1908. gada dienēja arī vēlākais pirmais Latvijas Pagaidu valdības bruņoto spēku virspavēlnieks Oskars Kalpaks, un abus latviešus saistīja cieša draudzība, ko K. Gopers aprakstījis grāmatā «Krusttēvs Oskars. Atmiņas par draugu pulkvedi Kalpaku»). Polijā K. Gopers iepazīnās un apprecējās ar pulka komandiera meitu Veru Pajevsku, inteliģentu poļu un krievu izcelsmes meiteni.

1912. gadā Kārli Goperu paaugstināja par kapteini un iecēla rotas komandiera amatā. 1914. gada vasarā, sākoties Pirmajam pasaules karam, pulks uzreiz tika nosūtīts uz fronti Galīcijā pret Austroungārijas armiju. Kaujās K. Gopers parādīja izcilu varonību. Būdams rotas, drīz pēc tam — bataljona komandieris, viņš tika apbalvots ar gandrīz visiem iespējamajiem kaujas apbalvojumiem, ieskaitot augstākos — Svētā Jura zobenu un Svētā Jura ordeņa IV šķiru, ko

piešķīra tikai pēc rūpīgas pārbaudes un par izcilu varonību (minētais ordenis Goperam tika piešķirts par to, ka «kaujas laikā 1914. gada 18.—19. septembra naktī kreisajā Sanas krastā, komandējot zem spēcīgas ienaidnieka uguns 5 rotas atklātā laukā, ar personisko vīrišķību un drosmi aizrāva sev līdzī viņam uzticētās rotas, noveda tās līdz durkļu triecienam un ieņēma 2 ierakumu līnijas». Bija vēl viens apbalvojums — cara «Visaugstākā atzinība». 1915. gada jūnijā viņš par kaujas nopelniem tika paaugstināts par apakšpulkvedi, bet 1916. gada martā — par pulkvedi. 1915. gada decembrī sakarā ar

Ģenerālis Gopers. 20. gs. 20.—30. gadu mija.

cara vizīti frontē K. Goperam tika uzticēts prestižais pienākums komandēt divīzijas apvienoto bataljonu 4. armijas parādē. Kaujās divas reizes ievainots (1914. gada augustā ienaidnieka durklis trāpīja viņam zem acs).

1916. gada 20. maijā K. Goperu iecēla par ļoti lielā Latviešu strēlnieku rezerves bataljona komandieri, taču pavēles izpildīšana aizkavējās, un 20. jūnijā kaujā pie Baranovičiem (Baltkrievijā) viņa bataljons durkļu uzbrukumā pārrāva četras ienaidnieka

nocietinājumu līnijas, bet komandieris tika ievainots trešo reizi (sašauts abās kājās), ar šādu ievainojumu viņš aizgāja līdz trīs kilometrus attāļajam pārsiešanas punktam un tika evakuēts uz hospitāli Maskavā (par šo kauju viņam piešķīra Svētā Vladimira III šķiras ordeni). Tāpēc pulkvedis uzņēmās latviešu bataljona komandiera amatu tikai pēc izveseļošanās — 1916. gada 8. augustā. Gada beigās latviešu bataljoni tika pārveidoti par pulkiem, un pulkvedis 20. decembrī uzņēmās 7. Bauskas pulka komandiera amatu. Sekoja smagās «Ziemassvētku kaujas», par kurām K. Gopers kā vienīgais latvietis šī apbalvojuma vēsturē saņēma Krievijas Sv. Jura ordeņa III šķiru, kas ir patiesi izcils sasniegums. Ordeņa domes protokolā lasāms: «Būdams 7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka komandieris, pašizliedzīgi vadīja šī pulka darbību, pēc personiski zem spēcīgas apšaudes veiktas izlūkošanas, 1916. gada 23. decembrī, bez artilērijas atbalsta nakts kaujā pārrāva trīs ienaidnieka nocietinājumu joslās un ieņēma ienaidnieka pirmo ierakumu līniju starp Mangaļu mežniecību un Ložmetējkalnu, pēc tam vissmagākajos apstākļos izveda pulku ienaidnieka aizmugurē un ieņēma otru vācu ierakumu līniju; būdams pēc tam nozīmēts par komandieri no 7. un 8. latviešu pulka izveidotajai vienībai, organizēja aizsardzību un, neraugoties uz salu un pretuzbrukumiem, divas diennaktis noturēja pozīciju ienaidnieka aizmugurē līdz rezervju pienākšanai; pēc viņu pienākšanas — naktī uz 25. decembri, vadot kreiso uzbrukuma kolonnu no 6. un 7. pulka daļām, veicināja nežēlīga uzbrukuma sekmes stipri nocietinātām ienaidnieka pozīcijām Lielupes labajā krastā ar nosaukumu «Mēle», turklāt par mūsu karaspēka trofejām kļuva: ap 1000 gūstekņu, vairāk par 30 lielgabaliem, noliktavas ar lādiņiem un citi kara ieguvumi.» Latvijā Kārlim Goperam par šo veikumu tika piešķirts III šķiras Lāčplēša Kara ordenis.

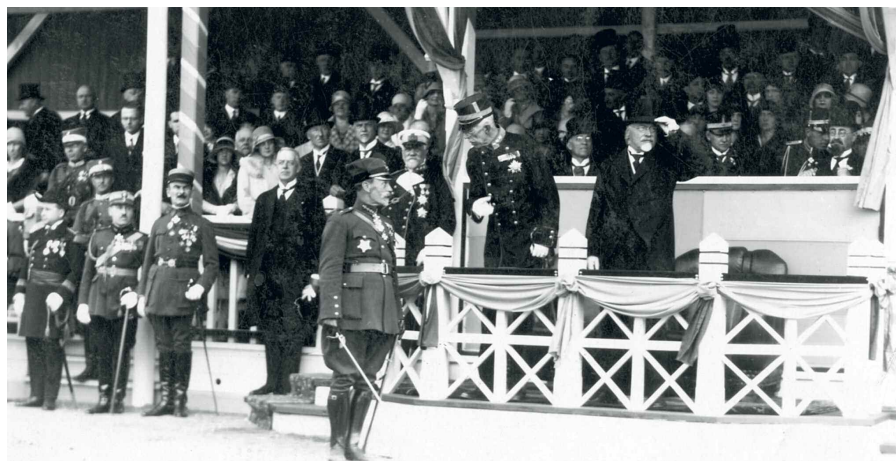
Tālākos notikumus bezjēdzīgajās, smagus zaudējumus nesošajās kaujās atspoguļo toreizējais 5. Zemgales pulka komandieris Jukums Vācietis. 29. decembrī Gopers saņēma uzdevumu ar savu pulku atkal doties uzbrukumā, «bet Gopers pēc personīgas reģistroscešanas [izlūkošanas] pārliecinājās, ka tas ir neiespējams un nevar būt vairāk

Turpinājums 32. un 33. lpp.

Sākums 31. lpp.

nekas kā ļaužu nobendēšana. Pēc asas un kategoriskas sarunas ar [brigādes komandieri] Auzānu par to lietu palkavniekam Goperam bija jāatstāj pulks. [...] Ložmetējkalnā mēs sastapāmies, un Gopers, man to izstāstījis, piezīmēja: «Sirdsapziņa neatvēr izpildīt tādas pavēles.»»

Sekoja Krievijas revolūcija, un tūlīt pēc tās — 1917. gada martā Kārli Goperu iecēla par Latviešu strēlnieku 1. brigādes komandieri, maijā viņš saņēma sabiedrotās Serbijas Karadžordževiću zvaigzni, bet augustā piedalījās Rīgas aizstāvēšanas kaujās pie Juglas upes, vēlāk saņemot par parādīto varonību Lāčplēša Kara ordeņa II šķiru. Pulkvedis bija viens no virsniekiem, kuri nebaidījās atklāti uzstāties par nepieciešamību saglabāt armijā disciplīnu. Septembrī viņš tika izvirzīts paaugstināšanai ģenerālmajora pakāpē, taču lielinieku apvērsuma dēļ pavēle netika izsludināta. Sekoja pilnīgs armijas sabrukums. Strēlnieku pulki uz laiku kļuva par boļševiku partijas bruņoto spēku, bet daudzi ar to neapmierinātie virsnieki pulkus pameta.

Zviedrijas karaļa Gustava V vizīte Rīgā. Esplanāde, 1929. gada jūnijs. Ģenerālis K. Gopers sarunājas ar Zviedrijas karali.

Arī Kārlis Gopers no 1917. gada decembra Petrogradā, pēc tam — Maskavā darbojās pretboļševistiskajā pagrīdē. Kopā ar Fridrihu Briedi un citiem latviešu virsniekiem viņš iesaistījās Borisa Savinkova vadītajā «Dzimtenes un Brīvības glābšanas savienībā», kļūstot par tās štāba Mobilizācijas nodaļas vadītāju. 1918. gada jūlijā K. Gopers piedalījās pretlielinieciskās sacelšanās organizēšanā Jaroslavlā, bet pēc tās sakāves ieradās Samarā un iestājās pretboļševistiskajā Tautas armijā. Kādu laiku viņš bija virspavēlnieka un valdības mītnes komandants, brigādes štāba priekšnieks, vēlāk — Kolčaka armijas divīzijas komandieris Urālu frontē, tieši piedaloties Krievijas Pilsoņu kara traģiskajās norisēs un vēlāk tās

aprakstot grāmatā «Četri sabrukumi», kas ir unikāla laikabiedra liecība par tālaika norisēm Krievijā. Autors ievadā raksta:

«1918.—1919. gadā man daudzas reizes bija izdevība atrasties dažādo karojošo grupu centru un vadoņu tuvumā, piedalīties personīgi organizācijās, kara gājienos un cīņās un sastapties ar daždažādu uzskatu un partiju vadošām un noteicošām personām, — lūk, tāpēc es uzskatu par savu pienākumu uzrakstīt savas atmiņas par šo briesmīgo laikmetu, jo esmu pārliecināts, ka viss tas noderēs nākotnes vēsturniekiem.»

Vienlaikus K. Gopers saistījās ar Latviešu nacionālo padomi Sibīrijā un Tālajos Austrumos, aktīvi piedalīdamies Imantas pulka un Troickas bataljona formēšanā. 1918. gada 1. novembrī viņš pats tika ieskaitīts Imantas pulkā, bet 1920. gada 5. jūnijā no Vladivostokas ar ģimeni pulka sastāvā atgriezās dzimtenē, kur tika ieskaitīts Latvijas armijas virspavēlnieka rīcībā, vairākkārt komandēts inspekcijas braucienos uz Latgales fronti. Jau pēc Neatkarības kara noslēguma (augustā) tika paaugstināts par ģenerāli un iecelts par Apsardzības (vēlākās

žurnāla «Latviešu Strēlnieki» redaktors. Viņš sarakstīja vairākas grāmatas par latviešu strēlnieku vēsturi, militāro audzināšanu un skautismu. Neskaitot Lāčplēša Kara ordeni un citus jau minētos apbalvojumus, apbalvots arī ar Triju Zvaigžņu ordeņa II un III šķiru, Latvijas Aizsardzības biedrības un skautu goda zīmēm, Čehoslovākijas, Francijas, Lietuvas, Somijas un Zviedrijas ordeniem.

Augstā sabiedriskā aktivitāte bija viens no iemesliem, kāpēc ģenerālis nevarēja veltīt visu savu laiku dienestam. Minēto ievēroja arī priekšniecība, kuras raksturojumi ir visai interesanti. Apsardzības ministrs Gustavs Zemgals 1922. gadā rakstīja:

«Fiziski stiprs, piedzīvojis un norūdīts vecs karavīrs ar ļoti plašām militārām zināšanām un ar lielu kara un kaujas praksi. Savos noskaidrotos kareiviskos principos nepiekāpīgs, sirdsapziņa tīra. Kā ministrijas padomes priekšsēdētājs veic savu darbu sekmīgi. Darbā aktīvs. Pieturēdamies vairāk pie vecās skolas tradīcijām, tomēr ir atturējies padomē no mūsu armijas demokrātiskajam garam vairāk piemērotu likumu ierosināšanas un izskatīšanas.»

Arī ministrs Jānis Ducens uzskatīja, ka ģenerālis «savos uzskatos par militāriem jautājumiem ir ļoti konservatīvs», Rūdolfs Bangerskis rakstīja, «ka varētu būt labs, ja visas savas spējas ziedotu tikai dienestam, nenododoties blakuslietām». Viskritiskāk Kārli Goperu vērtēja armijas komandieris Pēteris Radziņš, uzskatot, ka viņa militārās zināšanas palikušas «Krievijas armijas 1916. gada piedzīvojumu» līmenī.

Sabiedriski aktīva bija visa Goperu ģimene. Viņa kundze darbojās žurnālistikā, dēls Miķelis izveidoja izdevniecību «Zelta ābele», kura iegājusi Latvijas un trimdas literatūras vēsturē ar savu grāmatu augstvērtīgo noformējumu. Dēls Sergejs 30. gadu beigās, izlēmis kļūt par virsnieku, iestājās Kara skolā.

Pēc Latvijas okupācijas 1940. gada vasarā skautu vadītāji aicināja K. Goperu mēģināt bēgt vai slēpties, taču ģenerālis atbildējis:

«Es zinu, kas mani sagaida. Arvien esmu bijis komunistu destruktīvās varas apkarotājs, un komunisti pārāk labi zina manus uzskatus. Slēpties es nedomāju — tas varētu atsaukties uz maniem piederīgiem, bez tam kā karavīrs to arī negribu darīt.»

1940. gada 30. septembrī viņu apcietināja un ievietoja Rīgas Centrālcietuma 4. korpusā, apsūdzot pulka komandēšanā cariskajā armijā, «Jaroslavlās dumpja» vadīšanā, darbībā Kolčaka armijā, Latvijas skautu vadīšanā un līdzīgos «grēkos». Kopā ar viņu un vēl apmēram 200 cilvēkiem ieslodzītais Nikolajs Abramovs 90. gadu sākumā

Kara) ministrijas padomes priekšsēdētāju, bet 1924. gadā — par Vidzemes divīzijas komandieri un Rīgas garnizona priekšnieku. Ģenerālis palika šajā svarīgajā amatā līdz 1934. gada aprīlim, kad, sasniedzis dienestā pieļaujamo maksimālo vecumu, tika atvaļināts.

Jau dienesta laikā viņš parādīja ievērojamu sabiedrisko aktivitāti, šajā jomā būdams viens no rosīgākajiem augstākajiem virsniekiem. No 1921. gada viņš bija Latvijas Skautu centrālās organizācijas vadītājs. Vienlaikus — Latvijas Aizsardzības biedrības priekšsēdētājs, Veco latviešu strēlnieku biedrības priekšnieks, pulkveža Brieža fonda loceklis, Latvijas Sarkanā Krusta un Jauņnieku kristīgās savienības valdes loceklis,

atcerējās, ka ģenerālis, kura gulvieta bijusi viņam blakus, «turējies ar lielu pašcieņu, bijis mazrunīgs». 1940. gada decembrī ģenerālim piespriests nāvessods, kas izpildīts 1941. gada 25. martā, aprokot kopējā kapā Ulbrokas mežā. N. Abramovs liecina, ka pirms tiesas K. Gopers nešaubījies, ka viņam piespriedis nāvessodu, taču «citādi bijis pavisam mierīgs», kaut gan nakti nav gulējis. Vairs neko neteicis, tikai atvadījies no Abramova, sacīdams, ka pēc tiesas jau pārvedot citā kamerā. To zinājuši arī citi ieslodzītie. Bet pēc tiesas Gopers atnācis atpakaļ. Abramovs izbrīnā iesaucies: «Jūs attaisnoja?» Ģenerālis teicis, ka viņam piedāvāts iesniegt apžēlošanas lūgumu, bet viņš esot pietiekami vecs cilvēks, turklāt karavīrs un vēl ģenerālis, lai lūgtu apžēlot. To viņam neļaujot pašcieņa, viņš neiešot lūgties un mierīgi sagaidīšot savu nāves stundu. Arī citi liecinieki uzsver ģenerāļa vīrišķīgo izturēšanos. Kādam virsniekam atvadoties viņš teicis: «Neviens upuris lai nav par lielu, ko spēji nest savas tēvzemes Latvijas labā!» Nākamajā dienā sargs iznesis no kameras K. Gopera mantas.

Vācu okupācijas laikā — 1944. gada aprīlī K. Gopera un citu nošauto kapa vieta tika atklāta. Viņš bija nošauts ar diviem šāvieniem

Kārlis Gopers. Čekas uzņēmums. 1940. gads.

pakausi. Sekoja svinīga apbedīšana Brāļu kapos, pie Mātes Latvijas tēla, piedaloties vecajiem strēlniekiem, skautiem un Reitera korim, bet ģenerāļa sirdi apglabāja Trikātas kapos.

Kārlis Gopers bija pieredzējis un varoņīgs Pirmā pasaules kara virsnieks, kaut arī jāatzīst par pamatotu pārmetums konservatīvismā militārajā jomā. Krievijas virsnieku korpuss visumā bija konservatīvs, taču kara apstākļos tajā izcēlās cilvēku kategorija, kuri ar savu spēju mobilizēt karavīrus ar personiskās drosmes paraugu kļuva leģendāri. Tāds bija arī Kārlis Gopers, viens no tiem latviešu tautības virsniekiem, kuriem nacionālā pašapziņa lika atgriezties par neatkarīgu kļuvošajā dzimtenē. K. Gopers ne tikai aktīvi iesaistījās valsts aizsardzības darbā, bet, pateicoties savai sabiedriskajai un leģendām apvītajai pagātnei, kļuva

par vienu no pazīstamākajiem Latvijas augstāko aprindu cilvēkiem. Tiesa, viņam bija grūti pieņemt, ka militārā situācija ir mainījusies, galu galā viņš neprata arī svešvalodas. Viņam līdzīgu augstāko virsnieku armijā bija samērā daudz, un, kaut arī viņu skaits pakāpeniski saruka, tie pilnībā neizzuda no ierindas līdz pat okupācijai. Nav šaubu, ka K. Gopers kļuva par pārliecinātu Latvijas patriotu. Turklāt, pēc laikabiedru liecībām, neraugoties uz konservatīvismu, viņš bija demokrātisks un taisnīgs. Daudzi uzdod jautājumu — ko Vidzemes divīzijas komandieris Kārlis Gopers būtu darījis 1934. gada 15. maijā, ja nebūtu atvaļināts mēnesi iepriekš un nomainīts ar ģenerāli Krišjāni Berķi, kas bija iesaistīts apvērsuma plānos. Tiek izteikta arī atbilde — Kārlis Gopers paliktu uzticīgs savam karavīra zvērestam, ko bija devis demokrātiskai Latvijas valstij. **TS**

Mazpazīstams piemineklis strēlniekiem

Sākoties Pirmajam pasaules karam, Krievijas armijā iesauca rezervistus, no kuriem pēc teritoriālā principa veidoja zemessargu vienības. Šīs vienības galvenokārt izmantoja nocietinājumu būvē, tikai nedaudz laika veltīja militāro iemaņu apguvei. Vairākas latviešu zemessargu vienības tika dislocētas Daugavgrīvā. No šīm vienībām 1915. gadā izveidoja divus Daugavgrīvas cietokšņa apvienotos latviešu zemessargu bataljonus. 1915. gada 18. martā krievu karaspēks sāka uzbrukumu toreizējā Austrumprūsijā, bet cieta lielus zaudējumus un atkāpās. Tā kā rezervju nebija, tad jau 19. martā minētos bataljonus nosūtīja uz Liepāju, bet 3. aprīlī tie bija jau Lietuvā un piedalījās cīņās ar vāciešiem Lietuvas teritorijā. Cariskās Krievijas armija izrādījās īstām kaujām nespējīga, ilgi noturēties nespēja pat sagatavotās aizsardzības pozīcijās. Fronte tuvojās Jelgavai. Kad krievu karaspēka vienības pilsētu bija atstājušas, tās aizstāvēšanu iespēju robežās uzņēmās arī Daugavgrīvas cietokšņa zemessargu bataljoni. Tie iekārtojās pozīcijās starp Dobeles šoseju un Lielupi. Vācieši bija pārsteigti, kad pie Svētes latviešu zemessargi tos sagaidīja ar uguni. Iedegās nikna cīņa. Vāji apbruņotie zemessargi cīnījās varoņīgi un savu uzdevumu izpildīja. Vācieši pilsētu ieņēma, bet daudz vēlāk. Veiksmīgā kauja pie Svētes bija viens no iemesliem, kas mudināja latviešu sabiedrību prasīt Krievijas armijas pavēlniecībai latviešu nacionālo karaspēku veidošanu. Šī notikuma atcerei 1991. gada 14. aprīlī pie Svētes pamatskolas Ruļļu kalnos atklāja pieminekli, kurš ir šķelts laukakmens ar auseklīti un tā centrā reljefā veidotām divām senlatviešu karavīru figūrām. Pieminekļa priekšpusē iekalti uzraksti: «Es jums saku, sveši ļaudis — šai zeme nenāciet: dzied man zelta lakstīgala zobentiņa galinā!» un «Latviešu strēlniekiem 1915. g.».

Pieminekļa aizmugurē uzraksts: «1915. gada aprīlī Daugavgrīvas cietokšņa zemessargi šeit — pie Ruļļu kalniem — savā pirmajā kaujā apturēja vācu armijas uzbrukumu Jelgavai. ...ideja par latviešu strēlnieku pulku radīšanu bija dzimusi.»

Pieminekļa ieceri realizēja mākslinieku ģimene: tēlniece Alvīne Veinhaha un viņas dzīvesbiedrs mākslas vēsturnieks Jānis Kaksis, piedaloties arī mākslinieku dēlam Klāvam Veinhaham. Savu darbu pieminekļa izveidē un apkārtnes labiekārtošanā ieguldīja arī arhitekts Oļģerts Dūda.

Sagatavojis Gunārs Kušķis.
Foto — Pēteris Korsaks.

SAŅĒMUSI JAUNĀS PAŠGĀJĒJARTILĒRIJAS IEKĀRTAS

Šī gada 23. jūnijs Klaipēdas ostā ieradās pirmās divas no Lietuvas Bruņoto spēku pasūtītajām artilērijas sistēmām *PzH2000* («*Panzerhaubitze 2000*»). Darījuma summa ar Vācijas Bundesvēru bija minimālā iespējamā, un lietuviešiem tiks piegādātas kopumā sešpadsmit 155 mm kalibra kaujas haubices *PzH2000* un divas mācību artilērijas iekārtas, ar kurām apgādās BS mācību bateriju. Vēl trīs haubices nopirktas, lai nodrošinātos ar rezerves detaļām. Kopā ar *PzH2000* Lietuva no Vācijas iegādājās arī 26 komandvadošās bruņumašīnas *M577 V2* un sešas remonta un evakuācijas bruņumašīnas *BP22* («*Bergepanzer 2*») uz tanka «*Leopard 1*» šasijas. *BP22* ir aprīkots ar ierīcēm iestrēgušas tehnikas vilkšanai, kā arī paredzēts rakšanas darbiem un eju attīrīšanai pēc pretinieka pretmobilitātes pasākumiem.

Lietuvai piegādātās haubices.

Līgums ar Vāciju parakstīts 2015. gada septembrī, bet pilnībā tas tiks izpildīts līdz 2019. gadam. Vienošanās paredz ne tikai 53 sauszemes tehnikas vienību piegādi, bet arī lietuviešu apkalpju apmācību un bruņutehnikas apkopes nodrošināšanu. Vācu puse jau ir veikusi nelielas lietuviešu instruktoru grupas apmācību, kā apieties ar tehniku un kā veikt tehniskās apkopes.

Lietuvas BS pavēlniecības pārstāvji ir publiski izteikušies, ka lauka artilērijas atbalsta nodrošināšana ir viena no armijas šī brīža augstākajām prioritātēm. Ar *PzH2000* iegādi Lietuvas BS varēs kvalitatīvi palielināt uguns jaudas potenciālu, tādējādi paverot jaunas iespējas karaspēka operacionālajai vadībai.

Iegādātās haubices *PzH2000* tiks iekļautas mehanizētās kājnieku brigādes «*Geležinis Vilks*» artilērijas (ARTY) bataljona sastāvā. Pašlaik ARTY bataljona apbruņojumā ir no Dānijas saņemtās 105 mm kalibra pašgājējartilērijas iekārtas *M-101*, kuru darbības rādiuss ir līdz 11 km. *PzH2000* spēj iznīcināt mērķus 40 km attālumā.

Lietuvas BS plāno līdz 2019. gadam novirzīt artilērijas modernizācijai kopumā 58,3 miljonus eiro. Darījums ar Vāciju un 53 tehnikas vienību iegāde izmaksāja 16,2 miljonus eiro, bet atlikušo summu (42,1 miljons eiro) izmantos turpmākajiem artilērijas modernizācijas darbiem, vadības sistēmām, sakaru līdzekļiem, infrastruktūras attīstībai, lai izvietotu tehniku, utt. Lietuvas BS plāno tuvākajā perspektīvā no Vācijas iegādāties arī 8x8 riteņu formulas bruņumašīnas «*Boxer*».

PAKĀPENISKI PĀRIES UZ VIENOTA KALIBRA ARTILĒRIJU

Somijas Bruņotie spēki nesen veikuši vairāku tipu riteņu un kāpurķēžu šasijas artilērijas sistēmu izvērtēšanu, lai noteiktu vispiemērotāko bruņojumu somu vajadzībām. Pagaidām netiek publicēti potenciāli pārkamās tehnikas skaits, taču zināms, ka iepirkums tiek plānots drīzumā, jo Somijai neesot laika gaidīt jauna produkta izstrādi un pakāpeniskas piegādes. Somija izvēlēsies sistēmas, kas viegli savietojamas ar valstī esošo apkopes un apgādes sistēmu.

Provizorisks sastādītais grafiks paredz, ka jau 2018. gadā Somija vēlas saņemt pirmās jaunās artilērijas sistēmas, lai 2019. gadā uzsāktu personālsastāva apmācību. 2020. gadā plānots sasniegt pirmā līmeņa kaujas gatavību, bet 2025. gadā — pilnu operacionālo gatavību. Saņemot jaunās artilērijas sistēmas, Somija varēs atteikties no padomju un Krievijas ražojuma bruņojuma sistēmām (122 mm «*2S1 Gvozdika*», 152 mm «*2S5 Giatsint*», 122 mm haubice *D-30*, 130 mm lielgabals *M-46*). Plānots no bruņojuma izņemt arī reaktīvās artilērijas 122 mm kalibra sistēmu *RM-70*.

Somijas BS apbruņojumā pašlaik ir liels skaits 155 mm kalibra velkamo artilērijas sistēmu, to skaitā 54 kompānijas «*Patria*» ražotās 155 mm

PILNĪBĀ GATAVA UZŅEMT SABIEDROTO VALSTU SPĒKUS

Jūnija beigās Tapas militārajā bāzē svinīgā ceremonijā tika nodota ekspluatācijā jauna trīs stāvu kazarma Igaunijā dislocēto sabiedroto spēku apakšvienību komfortablākai izvietošanai. Igaunijas Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs Jonatans Vsevijs uzsvēris, ka līdz ar jauno kazarmu pabeigšanu Igaunija tur agrāk doto solījumu pēc iespējas labāk uzņemt un izmitināt alianses spēku karavīrus. Jaunās kazarmas otrajā un trešajā stāvā var ērti izvietoties 300 karavīri, bet pirmais stāvs ir paredzēts tehniskajām telpām, ieroču glabātavi, mācību klasēm utt.

Kazarmu ir uzbūvējusi firma «*Nordecon AS*», ar kuru līgums tika noslēgts pērnā gada augustā. Kazarmas izmaksāja 4,6 miljonus eiro, un šie līdzekļi nāca no Igaunijas valdības piešķirtā finansējuma uzņemotās valsts atbalsta (UVA) spēju uzlabošanai.

Komentējot NATO plānus palielināt alianses spēku klātbūtni Baltijas republikās, J. Vsevijs uzsvēris, ka Igaunija ir pilnībā gatava turpināt jaunu kazarmu būvniecību, kad vien tās vajadzēs lielāka skaita sabiedroto spēku karavīru izmitināšanai.

Jaunā kazarmas ēka Tapā.

Igaunijas aktīvo nostāju sabiedroto spēku uzņemšanai demonstrējusi arī valdība, jūnija beigās nobalsojot par papildu 13 miljonu eiro piešķiršanu UVA pilnveidošanai. 11,5 miljonus novirzīs divām jaunām kazarmām, kuras nodos ekspluatācijā, iespējams, jau 2017. gada rudenī. Vēl 800 000 tiks novirzīti Iekšlietu ministrijas struktūrvienību atbalstam, lai efektīvāk nodrošinātu NATO spēku personāla, tehnikas un informācijas aizsardzību. Pēc premjerministra Tāvi Reivasa teiktā, sabiedroto klātbūtne ir principiāli svarīga prasība valsts drošības stiprināšanai, un valdības uzdevums ir radīt visus priekšnoteikumus šīs prasības realizācijai. Igaunijas premjers T. Reivass ir paudis stingru atbalstu un gatavību drīzumā uzņemt jaunas alianses vienības.

sistēmas *GH 52 APU* (*Auxiliary Power Unit*). *GH 52 APU* ir Somijas bruņojumā vistālākās darbības artilērija, kas arī turpmāk paliks kaujas sastāvā. Atsakoties no dažādajiem artilērijas kalibriem un iepērkot jaunās sistēmas, Somijai izdosies unificēt savu artilērijas arsenālu un pāriet uz 155 mm municiju, kam ir daudz lielāks darbības rādiuss.

«2S5 Giatsint».

BŪTISKI STIPRINĀS AIZSARDZĪBU

Norvēģijas valdības 17. jūnija ziņojumā par Karalisko bruņoto spēku (KBS) attīstību ir teikts, ka Norvēģija turpmāko 20 gadu laikā plāno palielināt finansējumu armijai par 18 miljardiem eiro. Šādi plāni nozīmē lielākās investīcijas aizsardzībā kopš aukstā kara beigām. Iepriekšējo aizsardzības ilgtermiņa plānošanas dokumentu valdība publicēja 2012. gadā, kad vēl nebija saasinājušās attiecības ar Krieviju.

Premjerministrs Erna Sūlberga preses konferencē atzinusi, ka ģeopolitiskā situācija pēdējos gados krasi pasliktinājusies. «Austrumos ir aktivizējies ļoti neprognozējams kaimiņš, kas turpina nostiprināt militāro potenciālu un izrāda vēlmi izmantot militāro spēku kā politisko instrumentu.» E. Sūlberga sacījusi, ka patlaban Norvēģijas KBS kaujas spējas nav pietiekamas, lai stātos preti ģeopolitiskajām pārmaiņām. Tāpēc jau tuvākajos gados Norvēģija plāno pirkst 52 visjaunākās modifikācijas iznīcinātājus «F-35 Lightning II» un četras zemūdenes, kā arī jaunas jūras novērošanas lidmašīnas, ar tām nomainot novecojošās «P-3 Orion».

Paredzēts modernizēt arī pretgaisa aizsardzības jomu. Lai arī Norvēģija paziņojusi par patiesi vērienīgu militārā budžeta pieaugumu, tomēr tas vēl nesasnies NATO rekomendētos 2% no IKP. Turklāt Norvēģijas mazākuma valdībai būs vēl jāpacinās, lai pēc garajām vasaras brīvdienām iegūtu parlamenta atbalstu militāro izdevumu ievērojamai palielināšanai. 2016. gadā KBS budžets pieauga līdz 1,5% no IKP, un tas bija par 10% lielāks salīdzinājumā ar 2015. gadu.

«P-3 Orion».

VIENOJAS PAR JAUNĀM AIZSARDZĪBAS GARANTIJĀM

Šī gada 29. jūnijā Islande noslēgusi jaunu aizsardzības sadarbības līgumu ar ASV, kas tostarp paredz Islandes gaisa telpas patrulēšanu un ASV pretzemūdeņu lidmašīnu klātbūtni.

Islande ir NATO dalībvalsts, taču tai nav savu bruņoto spēku, un jau kopš 1951. gada ASV uz līguma pamata garantē Islandes drošību. Islandē izveidotā Keflavīkas militārā bāze bija nozīmīgs ASV armijas objekts jau Otrā pasaules kara laikā, un tā saglabāja savu nozīmi NATO spēku arhitektūrā arī aukstā kara laikā. 2006. gadā ar atbilstošas vienošanās parakstīšanu Pentagonos izveda savas vienības no Keflavīkas, jo drošības situācija pēc aukstā kara beigām bija pārliecinoši normalizējusies.

ASV Jūras spēku lidmašīna «P-8 Poseidon».

Komentējot jauno līgumu, Islandes ārlietu ministre Lilja Alfreðsdóttira paziņojusi, ka patlaban palielinājušies drošības riski un pieaug bažas par ģeopolitisko spriedzi, ko rada Krievijas politika. Pēc L. Alfreðsdóttiras teiktā, gan Islande, gan ASV ir vienprātis, ka pēdējos 10 gados situācija Atlantijas okeāna ziemeļos ir būtiski mainījies, tāpēc nepieciešama jauna sadarbības deklarācija starp Reikjavīku un Vašingtonu. Vienošanās paredz ASV militāro vienību klātbūtni Islandē pēc rotācijas principa.

Kopš 2014. gada Pentagona spēki no Islandes teritorijas bija veikuši izlūkošanas misijas NATO interesēs, ņemot vērā pieaugušo spriedzi attiecībā ar Krieviju un pastiprināto interesi par Arktikas reģionu un kuģošanas ceļiem. Pēdējos gados Krievijas Jūras kara flotes zemūdenes ir fiksētas gan Atlantijas okeāna ziemeļos, gan pie Lielbritānijas un Norvēģijas krastiem.

ASV un Islandes jaunajā deklarācijā teikts, ka puses turpinās pētīt ciešākas sadarbības iespējas, arī izskatīt iespēju organizēt speciālistu pieredzes apmaiņas mācības glābšanas un meklēšanas operācijās.

Pentagona 2017. gada budžetā ir iedalīti 21,4 miljoni ASV dolāru Keflavīkas bāzes modernizēšanai, lai nodrošinātu apstākļus izlūkošanas lidmašīnu «P-8 Poseidon» dislokācijai.

APGĀDĀS ARMIJU AR JAUNĀKAS MODIFIKĀCIJAS STRĒLNIEKU IEROČIEM

Jau līdz šī gada beigām poļu armijas karavīri saņems visjaunāko triecienšautenes «WZ 96 Beryl» modifikāciju. Aizsardzības ministrija ir noslēgusi līgumu ar fabriku «Fabryka Broni Lucznik Radom» (FB Radom) par gandrīz 26 000 jaunu triecienšauterņu «WZ 96C Beryl» piegādi, kā arī vecākas modifikācijas ieroču modernizāciju.

Ieroču piegādes līguma summa ir 39,4 miljoni, un fabrika «FB Radom» par šo naudu apņēmusies četru gadu laikā piegādāt Polijas BS 1621 triecienšauteni «WZ 96C Beryl» un 8400 «WZ 96C Mini Beryl» (saīsināta versija). Šis līgums ir lielākā šaujamieroču iegādes partija visā Polijas armijas vēsturē. Saņemot visus jaunus ieročus, Polijas armija varēs norakstīt apbruņojumā esošos «WZ 88 Tantal», AK un AKM.

«WZ 96C Mini Beryl».

Līdzās jauno šaujamieroču piegādei līgums ar «FB Radom» paredz arī modernizēt Polijas BS arsenālā esošās vecākas paaudzes triecienšautenes — WZ 96A (1996. gada modelis) un WZ 96B (2007. gada modelis). Pirmos «WZ 96B Beryl» poļu armija saņēma 1998. gadā. Modernizācijas procesā vairāk nekā 65 000 1. un 2. paaudzes ieroču vienību aprīko ar puscaurspīdīgām aptverēm, teleskopiskām laidēm un ergonomiskiem pistoļu rokturiem.

«WZ 96C Beryl» ir trešā ieroču paaudze, kas pirmo reizi tika prezentēta 2009. gadā. Taču tikai septiņus gadus vēlāk Aizsardzības ministrija izšķirsies par labu šo ieroču masveida iegādei. «WZ 96C Beryl» sākotnēji tika izstrādāts uz AK-74 bāzes, tad pielāgots NATO patronu kalibram — 5,56 mm.

KAUJAS LAUKĀ IENĀKS JAUNS MĀKSLĪGĀ INTELEKTA PĀRSTĀVIS

«RoBattle».

Izraēlas inženieri turpina pārsteigt pasauli ar neparastiem izgudrojumiem. Jaunā ultramodernā kartinga tipa mašīna mainīs visus priekšstatus par karadarbības būtību, kļūstot par vienu no mūsdienu gudrākajiem sauszemes tālvadības transportlīdzekļu saimes pārstāvjiem.

Starptautiskajā izstādē «Eurosatory» Parīzē šī gada 13.—17. jūnijā Izraēlas kompānija «Israel Aerospace Industries» prezentēja savu visjaunāko robotizēto transporta līdzekli «RoBattle», kas ir īpaši jaudīgs un ar ļoti augstiem manevrētspēju rādītājiem. Jaunais izgudrojums ir apveltīts ar mākslīgo intelektu un paredzēts atbalstam un integrācijai bruņoto spēku kaujas vienībās.

«RoBattle» intelekta līmenis ļauj pieņemt autonomus lēmumus (bez operatora iejaukšanās), īstenojot virkni bīstamu sauszemes operāciju un uzdevumu, ko parasti veic karavīri, tādējādi riskējot ar dzīvību. «RoBattle» tostarp spēj veikt izlūkošanas uzdevumus un ievākt informāciju, piedalīties patrulās un slēpņu ierīkošanā, veikt slepenu novērošanu, kā arī atbalstīt konvojus un īstenot iebrukumus dziļi ienaidnieka teritorijā. Jaunajam robotam ir modulāra konstrukcija, kas ļauj to adaptēt konkrētu uzdevumu veikšanai, piemēram, aprīkot ar specializētiem riteņiem vai ieročiem. Robotā «RoBattle» ir iebūvēti visdažādākie sensori un navigācijas sistēma, un to iespējams pieslēgt arī militārajam sakaru tīklam «Tac4G», kas ļauj uzturēt sakarus plašā apvidū.

«RoBattle» operators nodrošina transportlīdzekļa kontroli un vadību no taktiskā bloka, kuru iespējams iemontēt robota iekšpusē vai arī izvietot jebkurā kaujas lauka vietā. Vadības bloks ir uzbūvēts tā, lai, plānojot operācijas, vienlaikus būtu iespējams veikt operatoru interaktīvu apmācību, atvieglojot jaunu kadru piesaisti šim darbam.

«Israel Aerospace Industries» pārstāvis Meirs Šabtais norāda, ka «RoBattle» ar tajā izmantotajām avangarda tehnoloģijām pašlaik vērtējams kā visefektīvākais visā sauszemes tālvadības aparātu tirgū.

«Israel Aerospace Industries» inženieri strādā arī pie citiem sauszemes robotiem:

- ♦ «Panda» — kaujas inženieru atbalsta robots, sprādzienbīstamu priekšmetu ne-

itralizācijai ceļmalās, drošu eju veidošanai pretinieka šķēršļu joslās un citu inženieru uzdevumu atbalstam;

- ♦ «Sahar» — sprādzienbīstamu priekšmetu atklāšanas robots, kas spēj neutralizēt gan virs zemes izvietotus, gan apraktus spridzekļus;

- ♦ «RoboCon» — robotizēta platforma materiāltehniskā nodrošinājuma uzdevumu veikšanai, spēj automātiski sekot vadošajam automobilim;

- ♦ «Guardium UGV» — izmaksu ziņā ļoti efektīvs sauszemes robots stratēģisko mērķu apsardzei un robežas patrulēšanai.

Vērtējot «RoBattle» ietekmi uz nākotnes karadarbību, eksperti atzīst, ka tā izvērtīsies pavisam citāda, ja tajā tikai daļēji piedalīsies cilvēki. Kā pozitīvu aspektu karalauka robotizācijā militārie psihologi min faktoru, ka roboti nespēj justaidu, dusmas vai bailes, kas piemīt cilvēka dabai. Tādēļ pastāv liela cerība, ka līdz ar robotu skaita un daudzveidības palielināšanos militārajā pasaulē samazināsies risks atkārtot traģisko vēsturisko pieredzi ar veselu tautu iznīcināšanu militāros konfliktos.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavoja
majore Vizma Kaļčeva.

Foto — <http://www.popularmechanics.com/>;
<http://www.unilad.co.uk/technology/this-high-tech-combat-robot-may-change-war-as-we-know-it/>.

«RoBattle» pārvar apvidus šķēršļus.

NBS Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandieru maiņa

19. jūlijā NBS Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandiera amatā stājās pulkvedis Ilmārs Atis Lejiņš, nomainot līdzšinējo brigādes komandieri pulkvedi Mārtiņu Libertu, kas turpmāk ASV Jūras kara koledžā apgūs augstākās vadības virsnieka kursu. NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube svinīgajā ceremonijā uzsvēra, ka šis ir vēsturiski nozīmīgs brīdis ne tikai brigādei, bet arī bruņotajiem spēkiem, jo turpmākie uzdevumi no dalības starptautiskajās operācijās koncentrēsies uz kolektīvo aizsardzību.

Arī Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs Jānis Garisons akcentēja pulkveža Mārtiņa Liberta teicamo darbu — mērķtiecību un

iniciatīvu, uzņemot sabiedroto spēkus, kuri piedalījās kopīgās starptautiskās mācībās, lai stiprinātu mūsu aizsardzības un uzņemot valsts atbalsta spējas.

Pulkvedis Mārtiņš Liberts pateicās aizsardzības nozares vadībai par iespēju pildīt atbildīgo brigādes komandiera dienestu. Stājoties amatā, viņš bija solījis, ka izmaiņu vienībā nebūs, tomēr tās «radās pašas no sevis», jo dalība starptautiskajās operācijās tika samazināta, bet palielinājās mācību skaits, kā arī nepieciešamība uzņemt sabiedroto spēku karavīrus.

Jaunais Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandieris pulkvedis Ilmārs Atis Lejiņš uzsvēra, ka brigāde ir vienība, kas var vislabāk un visdrošāk aizsargāt Latviju, tāpēc arī viņš ir atvērts jaunām idejām un iniciatīvām.

Foto — Normunds Mežiņš.

ABONEMENTU MAIŅA UN PĀRDOŠANA 2016./2017. GADA SEZONAI

ABONEMENTS IZRĀDĒM:

ROBĒRS TOMĀ

“8 MĪLOŠAS SIEVIETES”

krimināla komēdija

(režisors Dž.Dž.Džilindžers)

MIHAILS KUZMINS

“PELDOŠIE-CEĻOJOŠIE. II DAĻA”

mīlas trīsstūri, četrstūri un piecstūri 20.gs. sākumā

(režisors Vladislavs Nastavševs)

OSKARS VAILDS

“DORIANA GREJA PORTRETS”

drāma (režisore Laura Groza - Ķibere)

NORA IKSTENA **“KORAĻĻU PILS”**

biogrāfiska drāma (režisors Dž.Dž.Džilindžers)

PROSPĒRS MERIMĒ **“KARMENA”**

(režisors Rolands Atkočūns)

ABONEMENTA CENA 5 IZRĀDĒM:

1.-10. rinda 70 €

11.-17. rinda 60 €

Abonementus var mainīt vai iegādāties Dailes teātra kasē

WWW.FACEBOOK.COM/ZURNALSTEVIJASSARGS
WWW.SARGS.LV

